

Protokoll fra møte i Studieutvalget ved Det juridiske fakultet

Onsdag 4. juni 2020 kl. 08:30 – 11:20.

Møterom: Zoom.

Til stede:

Magne Strandberg (leder) (a)

Synne Sæther Mæhle (nestleder) (a)

Jan-Ove Færstad (a) (*fratrådte under sak 44/20 – 3*)

Ingrid Margrethe Halvorsen Barlund (b)

Kjersti Bakke Sørensen (c)

Astrid Rosander Hagen (d)

Aslak Kasti Hyldmo (d)

Sekretær: Johanne Spjelkavik.

Kontakt: studieutvalget@jurfa.uib.no

ePhorte 2020/1

Neste møte: torsdag 25. juni 2020, kl. 09:15 HVIS BEHOV.

Sak 42/20	Godkjenning av innkalling og dagsorden
	Innkalling: Ingen merknader. Dagsorden: Sak 44/20 – 3 behandles til slutt.
Sak 43/20	Orienteringssaker
1	Protokoll fra SU 4. april 2020. Godkjent på sirkulasjon 6. april. OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.
2	Fullmaktsvedtak: a) JUS397 Masteroppgave forskerlinjen søknadsfrist V20. b) JUS255-2-A- Påtalerett Litteratur c) JUS111 Forvaltningsrett I Litteratur d) JUS397 Masteroppgave forskerlinje Litteratur e) JUS131 Kontraktsrett II Litteratur f) JUS261-2-A Konfliktmekling Litteratur g) JUS242 Rettergang Litteratur h) JUS124 Tingsrett Litteratur i) JUS253-2-A Kommunalrett Litteratur j) JUS265-2-A Planrett Litteratur k) JUS241 Strafferett Litteratur <i>Fullmaktsvedtakene fås ved henvendelse til studieutvalget@jurfa.uib.no</i>
3 <i>ePhorte 2020/5010</i>	Tilstandsrapport for høyere utdanning 2020. Fra DIKU, avgitt 7. mai 2020. OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat. Videopresentasjon (DIKU – ekstern lenke.)
4	Mal for programevalueringer. Orientering fra studieadministrasjonen [NIØS]
5 <i>ePhorte 2020/4516</i>	Økt studiekapasitet fra H20: Vi har søkt om 20 plasser i MAJUR-2. Notat fra studieseksjonen [JOSP] Pr dato ikke avklart om vi får.
6	UiB har lansert sin nye kvalitetshåndbok. UiB-ledelsen vil orientere fakultetsledelsen om det nye kvalitetssystemet. Ny kvalitetshåndbok . OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.
7	Årsmelding Den sentrale klagenemnden, UiB. OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.
Sak 44/20	Saker til drøftelse/høring/uttalelse

1	Fellesprosjektet. Sensur av masteroppgaver 30 studiepoeng, Oslo, Tromsø og Bergen. Semestervis rapportering. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
SU uttaler	Studieutvalget tar oversikten til orientering.
2	Revisjon av Reglement for Det juridiske fakultet. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
SU uttaler	SU melder til arbeidsgruppe for revisjon av Reglement for Det juridiske fakultet at utvalget ønsker å høres i prosessen.
3	Merittering av underviser. Notat ettersendt. U.o. Offl. § 26, 2. ledd (pristildeling, nominasjoner)
SU uttaler	Studieutvalget slutter seg til komiteens oppfatning om at Jan-Ove Færstad er klart kvalifisert som merittert underviser, og ber fakultetsstyret på å gi Jan-Ove Færstad status som fremragende underviser for perioden juni 2020 til juni 2026.
4	Behov for nye engelskspråklige spesialemner fra vårsemesteret 2021. Notat fra studieadministrasjonen [INTØ] (ettersendt). <i>Protokollen godkjennes i møtet.</i>
SU uttaler	Studieutvalget anbefaler overfor fakultetsstyret at det opprettes to nye engelskspråklige spesialemner fra vårsemesteret 2021 for å opprettholde et godt og attraktivt studietilbud til innreisende studenter.
Vedtaksaker	
Sak 45/20	Emnebeskrivelse JUS260-2-C Kjennetegnsrett. Forslag fra emneansvarlig Tore Lunde.
Vedtak	Emnebeskrivelsen for JUS260-2-C Kjennetegnsrett endres som foreslått med virkning fra studieåret 2020/21.
Sak 46/20	Emnebeskrivelse JUS260-2-D Markedsføringsrett. Forslag fra emneansvarlig Tore Lunde.
Vedtak	Emnebeskrivelsen for JUS260-2-D Markedsføringsrett endres som foreslått med virkning fra studieåret 2020/21.
Sak 47/20	Masteroppgave som gruppearbeid; JUS399 og JUS396. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP].
Vedtak	<ol style="list-style-type: none"> Fakultetet åpner for at JUS399 Masteroppgave (30 sp) og JUS396 Masteroppgave (60 sp) kan skrives som gruppearbeid av to studenter, som en prøveordning studieåret 20/21. Ordningen evalueres etter V21, og eventuell regulering utsettes til resultatet av evalueringen foreligger. Studiedekanen får fullmakt til å utforme de reguleringer som trengs for prøveperioden, basert på det skriftlige materialet som fulgte saken. Studieutvalget ønsker å holdes orientert om behovet for å endre reguleringen.
Sak 48/20	Søknad fra Universitetet i Stavanger om forhåndsgodkjenning av bachelorgrad som grunnlag for opptak til toårig master og som grunnlag for godskriving i femårig master. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP].
Vedtak	<ol style="list-style-type: none"> Den skisserte studiemodellen fra Universitetet i Stavanger vil gi grunnlag for <ol style="list-style-type: none"> opptak til toårig master i rettsvitenskap ved UiB godskriving av 1. – 3. år i femårig master i rettsvitenskap ved UiB Godskriving av mindre enheter enn en hel bachelorgrad avgjøres av de enkelte emneansvarlige ved Det juridiske fakultet i Bergen på grunnlag av emnebeskrivelse fra Universitetet i Stavanger.
Sak 49/20	JUS273-2-C Law and Justice: Emnet termineres. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at spesialemnet JUS273-2-C Law and Justice termineres med øyeblikkelig virkning.
Sak 50/20	JUS131 Kontraktsrett II Emneansvar. Notat fra studieseksjonen [JOSP]
Vedtak	Førsteamanuensis Maria Veia Lund overtar hele emneansvaret for JUS131 Kontraktsrett II senest fra det tidspunkt Arnt Skjefstad fratrer sin stilling ved fakultetet.
Sak 51/20	EXFAC Juridisk forprøve. Vurderingsform H20.

Vedtak	Vurderingsformen i EXFAC Juridiske forprøve endres fra seminaroppgave + 2 timers kunnskapstest (skoleeksamen) til seminaroppgave + 3 timers hjemmeeksamen høsten 2020. Vurderingsuttrykket B/lb beholdes.
Sak 52/20	Søknad fra Universitetet i Agder om forhåndsgodkjenning av bachelorgrad som grunnlag for opptak til toårig master og som grunnlag for godskriving i femårig master. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP].
Vedtak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Den skisserte studiemodellen fra Universitetet i Agder vil gi grunnlag for <ol style="list-style-type: none"> a. opptak til toårig master i rettsvitenskap ved UiB b. godskriving av 1. – 3. år i femårig master i rettsvitenskap ved UiB Godskriving av mindre enheter enn en hel bachelorgrad avgjøres av de enkelte emneansvarlige ved Det juridiske fakultet i Bergen på grunnlag av emnebeskrivelse fra Universitetet i Agder.
Sak 53/20	Spesialemnet JUS263-2-A Børs- og verdipapirrett termineres. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP].
Vedtak	Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at spesialemnet JUS263-2-A Børs- og verdipapirrett vedtas terminert med virkning fra høsten 2014.
Sak 54/20	Spesialemnet JUS279-2-C Transnational Commercial Law termineres. Notat fra studieadministrasjonen. [JOSP]
Vedtak	SU innstiller overfor fakultetsstyret på at spesialemnet JUS279-2-C Transnational Commercial Law termineres med virkning fra V09.
Sak 55/20	Spesialemnet JUS274-2-B Comparative Company Law and Economics termineres. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	SU innstiller overfor fakultetsstyret på at Spesialemnet JUS274-2-B Comparative Company Law and Economics termineres med virkning fra V2010.
Sak 56/20	Forslag til møteplan for SU H20/V21. Notat fra sekretær.
Vedtak	Møteplanen for SU H20/V21 vedtas som foreslått.
Sak 57/20	Standardformulering i emnebeskrivelser om Lovdata som hjelpemiddel til eksamen. Notat fra studieadministrasjonen [KJESO/JOSP].
Vedtak	Standardformulering i emnebeskrivelser om Lovdata som hjelpemiddel til eksamen vedtas som foreslått.
Sak 58/20	Lovdata på eksamen – reglement. Notat fra studieseksjonen [JOSP]
Vedtak	Ny § 3-5 a føyes til i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet med øyeblikkelig virkning.
Sak 59/20	Tilganger til Lovdata på skoleeksamener H20. Notat fra studieadministrasjonen.
Vedtak	Emnebeskrivelsene for JUS122 Erstatningsrett og JUS241 Strafferett gis tilføyelser i overensstemmelse med forslaget.
Sak 60/20	Bruk av live bilde ved digital undervisning. Notat fra studiedekanen.
Vedtak	Nytt punkt 7 i § 2-4 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet: Følgende gjelder ved synkron digital undervisning, det vil si undervisning som skjer i sanntid: <ol style="list-style-type: none"> a) Studenter deltar med kamera. b) Obligatorisk undervisning registreres ikke som godkjent dersom studenten i en betydelig del av tiden velger å ikke rette seg etter anvisning om kamera.
Sak 61/20	Analoge hjelpemidler til skoleeksamen utfases for studieåret 2020/21. Notat fra studieadministrasjonen [JOSP]
Vedtak	Analoge hjelpemidler tillates ikke til skoleeksamener for studieåret 2020/21 for de emner hvor Lovdata anvendes som hjelpemiddel på eksamen. Utfyllende regler og alle emnebeskrivelser oppdateres i overensstemmelse med dette.
Sak 62/20	JUS241 Strafferett. Ordgrense på eksamen. Notat fra studiedekanen og studieadministrasjonen [JOSP].
Vedtak	I emnebeskrivelsen for JUS241 Strafferett gjøres slik tilføyelse i avsnittet «Vurderingsformer», merket med fet skrift, gjeldende fra studieåret 20/21: Etter kurset avlegges 6 timers digital skoleeksamen med absolutt ordgrense på 4 500 ord.

Informasjon om digital eksamen finner du her:

<http://www.uib.no/utdanning/86719/digital-eksamen#>.

Sak 63/20

Mandat til eksterne fagfeller («programsensorer»). [Notat](#) fra studiedekanen og studieadministrasjonen [NIØS].

Vedtak

Eksterne fagfeller gis slikt mandat for 2020-21

Er det samsvar mellom emnenes beskrivelse av studentenes kvalifikasjoner ved avslutningen av emne (læringsutbytte) og eksamensoppgavene som blir gitt?

Vi ber sensorene evaluere eksamensoppgaver og sensorveiledninger opp mot det enkelte emnes læringsutbyttebeskrivelse. Sensorene må da gjennomgå eksamener og sensorveiledninger over ganske mange år i de emnene som blir vurdert. De må også se hen til om det er deler av læringsutbyttet som blir prøvd og sertifisert gjennom det obligatoriske arbeidet i emnet.

I arbeidet kan sensorene selv i samråd med studiedekanen velge ut fire emner på 1.-4. studieår, under følgende forutsetninger:

Emnene må ha skoleeksamen

Emnene må videreføres på ny studieordning

Studiedekan og sensorene blir sammen enige om hvor mange års eksamener og veiledninger som skal gjennomgås for hvert emne

Fakultetet skaffer til veie alt skriftlig materiale som sensorene trenger for å gjennomføre vurderingen

Sak 64/20

Forskningstermin H21/V22. [Notat](#) fra studieadministrasjonen [JOSP].

Vedtak

Studieutvalget oversender følgende innstilling til fakultetsstyret:

1. Myklebust: Studieutvalget mener at undervisningsbehovene skal kunne dekkes selv om Myklebust innvilges forskningstermin som omsøkt. Forskningstermin bør bare innvilges på de betingelsene om undervisningsbehov i tingsrett og tings- og immaterialrett som er nevnt i saksforelegget.
 2. Aall: Studieutvalget mener at undervisningsbehovene skal kunne dekkes selv om Aall innvilges forskningstermin som omsøkt. Forskningstermin bør bare innvilges på de betingelsene om undervisningsbehov i rettsstat- menneskerettigheter som er nevnt i saksforelegget.
 3. Sinding Aasen: Studieutvalget mener at undervisningsbehovene skal kunne dekkes selv om Aasen innvilges forskningstermin som omsøkt. Hun bør selv skaffe vikar for spesialemnet JUS276-2-C, eller be om at det legges på is.
 4. Nordtveit: Studieutvalget mener at undervisningsbehovene skal kunne dekkes selv om Nordtveit innvilges forskningstermin som omsøkt. Forskningstermin bør bare innvilges på de betingelsene om undervisningsbehov i tingsrett og tings- og immaterialrett som er nevnt i saksforelegget.
-

Eventuelt

Magne Strandberg

Leder

Johanne Spjelkavik

Sekretær

Ny UiB-mal for programevaluering

UiB har utarbeidet ny mal for programevaluering med veileder. Malen er utformet med utgangspunkt i kapittel 4.1 i UiBs kvalitetssystem for utdanningssystembeskrivelse¹. Systembeskrivelsen og malen bygger på de kravene som er stilt til akkreditering av studieprogram som går fram av studiekvalitetsforskriftens § 3-1 til 3-3, og i studietilsynsforskriftens § 2-2.

Studieavdelingen ber om at fakultetene bruker malen i arbeidet. Fakultetene står fritt til å legge til egne spørsmål/punkter dersom de finner det hensiktsmessig.

Det er programstyret (Studieutvalget i vår sammenheng) som er ansvarlig for å gjennomføre programevaluering hvert femte år. Deretter skal fakultetets lokale studiekvalitetskomité gjennomgå, vurdere og ta stilling til om programevalueringen dokumenterer at kravene i NOKUTs studietilsynsforskrift er oppfylt, og at programmet kan reakkrediteres. Se SU-sak 75/19 om oppretting av studiekvalitetskomité ved fakultetet. Fakultetsstyret er ansvarlig for reakkreditering basert på studiekvalitetskomiteens anbefaling.

Vedlagt er mal og veileder til Studieutvalgets orientering.

Vedlegg I: Mal for programevaluering

Vedlegg II: Veiledning til programevalueringer

1

https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/uibs_kvalitetssystemutdanning_v7a_etter_uu_og_etter_kariinnspill.pdf

Mal for programevaluering

Om programevaluering og reakkreditering av studieprogram

Studietilsynsforskriften setter krav til at utdanningsinstitusjonene har ordninger som sikrer at også de etablerte studieprogrammene tilfredsstill de nasjonale kravene på lik linje med nyopprettede program. Prosessen ved UiB bygger på programevalueringene som gjennomføres minst hvert 5. år.

Programevalueringen skal danne grunnlag for at Studiekvalitetskomiteen ved fakultetet kan vurdere om studieprogrammet tilfredsstill de nasjonale kravene til akkreditering (Studietilsynsforskriften kapittel 2, og § 3-2 i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning) og UiB sin studieforskrift. Studiekvalitetskomiteen gir så anbefaling om reakkreditering til fakultetsstyret. Det er fakultetsstyret som vedtar om programmet kan reakkrediteres eller om det må gjennomføres endringer i studieprogrammet for at forskriftens krav skal være tilfredsstillt. Rapporten lagres i Studiekvalitetsbasen sammen med informasjon om tiltak for oppfølging.

Programstyret (programstyreleder) har ansvar for å gjennomføre programevaluering av eksisterende studieprogram minst hvert 5. år.

Studenter, eksterne fagfeller, samt representanter fra arbeids- eller samfunnsliv som er relevante for studietilbudet, skal bidra i evalueringene.

Grunnlagsmaterialet for og vedlegg til programevalueringen skal være:

- Studieplanen for programmet
- Årlige egenvurderinger av emner og studieprogram
- Emneevalueringer
- Programevalueringssrapporter fra ekstern fagfelle
- Oversikter over studiepoengproduksjon, opptak, gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon.
- Relevante rapporter fra Tableau og STAR til delen av evalueringen:
 - Studieprogramledere <https://rapport-dv.uhad.no/#/workbooks/1573/views>
 Herunder:
 - GST1 Gjennomstrømming hovedprogram - fullføring og frafall
 - GST3 Andel kvalifikasjoner av antall startende
 - GST5 Studiepoeng per student
 - GSTM1 – Studenter med intern mobilitet Om denne rapporten: <https://www.fellesstudentsystem.no/applikasjoner/star/studieprogramledere.html>

Andre relevante data/kilder:

- SHOT
- Studiebarometeret (dersom det foreligger resultater på programnivå)
- Annet
- Oppsummeringer av tilbakemeldinger fra studenter og involverte undervisere, inklusive studentevalueringer
- Praksisavtaler (dersom relevant)

Innhold

Om programevaluering og reakkreditering av studieprogram.....	1
Krav til studietilbudet i UiBs system for kvalitetssikring av utdanningene.....	2
Gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon	2
Opptakskrav og opptakstall	3
Vurdering av læringsmiljø.....	3
Krav til studietilbudet i Studietilsynsforskriften	3
System for kvalitetssikring.....	3
Tilhørende forskrifter	3
Studieplan.....	4
Nivå på læringsutbyttet	4
Læringsutbytte og infrastruktur	4
Undervisnings- og vurderingsformer	5
Faglig innhold	5
Arbeidsomfang	5
Kobling til forskning	6
Internasjonalisering	6
Praksis.....	6
Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften.....	6
Fagmiljøets størrelse	7
Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse	7
Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse	8
Internasjonalt og nasjonalt samarbeid	8

Krav til studietilbudet i UiBs system for kvalitetssikring av utdanningene

Opptakskrav og opptakstall

- Veiledning: Gi en kort vurdering av studieprogrammets resultater når det gjelder opptak. Fyller studieprogrammene studieplassene sine? Planlegger fagmiljøet eller har fagmiljøet gjennomført tiltak for å øke rekrutteringen til og/eller inntakskvaliteten på programmet?

Gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon

- **Veiledning:** Gjør en vurdering av programmets resultater i perioden etter forrige programevaluering når det gjelder gjennomføring, frafall og kandidatproduksjon. Rapporter fra Tableau skal benyttes ved vurdering av programmet. Omtal kort relevante tiltak som er gjennomført i perioden og hvilke tiltak som skal gjennomføres i kommende periode.

Vurdering av læringsmiljø

- **Veiledning:** Gi en vurdering av det faglige og sosiale læringsmiljøet på programmet, og beskriv tiltak og eventuelle tilbakemeldinger på eller undersøkelser om læringsmiljø som er gjennomført i perioden. Eksempler på læringsmiljøtiltak: egne lesesaler, filmklubb, sosiale tiltak osv. Mulige kilder: SHOT, Studiebarometeret e.l.

Krav til studietilbudet i Studietilsynsforskriften

System for kvalitetssikring

§ 4-1 Krav til det systematiske kvalitetsarbeidet (3): Institusjonen skal ha ordninger for systematisk å kontrollere at alle studietilbud tilfredsstiller kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 til § 3-4 og kapittel 2 i denne forskrift.

Kvalitetssikring

Rapporten skal inneholde forslag til forbedringer der det er behov for det.

- Hvordan har de årlige egenvurderinger, emneevalueringer, programevalueringer og evalueringer fra ekstern fagfelle blitt fulgt opp og hvilke tiltak har blitt iverksatt?
- Forslag: Hvilke forhold påvirker kvaliteten på programmet (ressurser, infrastruktur osv.) og hva bør endres for å heve kvaliteten? Er det behov for å heve kvaliteten i programmet? I så fall, hvilke tiltak bør gjennomføres?

Studentinvolvering

- **Veiledning:** Hvordan involveres studentene i utvikling av programmet, og tilbakemeldinger på programmet?

Tilhørende forskrifter

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (1): Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt.

- **Veiledning (om relevant):** Dersom utdanningen er underlagt rammeplaner, krav til å tildele titler (sivilingeniør osv.), RETHOS, sertifiseringskrav eller andre krav utover ordinære krav til bachelor-

og mastergrader, må dette spesifiseres. Det må også gjøres en vurdering av om kravene er oppfylt.

Studieplan

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (2): Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold, oppbygging og progresjon samt muligheter for studentutveksling.

- **Veiledning:** Oppdatert versjon av studieplan for programmet må legges ved. Gi en kort vurdering av om punktene omtalt i paragrafen er oppfulgt.

Nivå på læringsutbyttet

§ 2-2 Krav til studietilbudet (1): Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk

- **Veiledning:** Vurder om læringsutbyttet er i samsvar med og på rett nivå i henhold til Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR). Nivåbeskrivelser for bachelor og master i NKR: <https://www.nokut.no/norsk-utdanning/nkr/beskrivelser-av-laringsutbytte-for-nivaene-i-nkr/>

Navn

- **Veiledning (om relevant):** Gi en kort redegjørelse for endringer i studieprogrammets navn i perioden og vurder om studiets navn er dekkende.

Læringsutbytte og infrastruktur

§ 2-2 Krav til studietilbudet (4): Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.

Innhold og oppbygging

- **Veiledning:** Uttrykker læringsutbyttet på programnivå på en god måte de kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse studenten har oppnådd i emnene som inngår i programmet? Redegjør for eller legg ved et studieprogramkart som viser hvordan emnene, sammen med progresjonen fra semester til semester, fører fram til læringsutbyttet for studiet.

Infrastruktur

- **Veiledning:** Har studiet tilstrekkelig tilgang til nødvendig og egnet infrastruktur? Med infrastruktur menes egnede lokaler, utstyr, bibliotekjenester, administrative og tekniske tjenester, tilgjengelige og egnede IKT-ressurser, nettstøtte, egnet læringsplattform etc. som understøtter studentens læring og læringsmiljø og den faglig ansattes undervisning og forskning og/eller kunstneriske utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid.

Undervisnings- og vurderingsformer

§ 2-2 Krav til studietilbudet (5): Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

- **Veiledning:** Hvilke undervisnings-, lærings- og vurderingsformer benyttes i studiet? Gjør en vurdering av om disse i tilstrekkelig grad legger til rette for at studentene oppnår læringsutbyttet som er beskrevet for studiet.
- Gi en kort omtale av eventuelle gjennomførte eller planlagte endringer i undervisnings-, lærings- og vurderingsformene. Gi en beskrivelse av hvordan fagmiljøet legger til rette for at studentene kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

Faglig innhold

§ 2-2 Krav til studietilbudet (2): Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.

Dersom mastergradsstudier:

Krav til akkreditering i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-2. Akkreditering av mastergradsstudier

(1) Mastergradsstudiet skal være definert og avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde.

Faglig oppdatert studietilbud

- **Veiledning:** Beskriv kort hvordan fagmiljøet arbeider for å sikre at programmet er relevant i forhold til kunnskapsutviklingen innen fagområdet og i arbeids- og samfunnsliv. Er det foretatt endringer i programmet som følge av endringer i kunnskapsutviklingen og/eller i arbeids- og samfunnsliv?

Relevans

- **Veiledning:** Gi en kort beskrivelse av programmets arbeidslivsrelevans og studentenes karrieremuligheter, og beskriv hvordan denne relevansen formidles til studentene på programmet. Gi også en kort beskrivelse av studiets relevans for videre studier, og av ordninger for samhandling med arbeids- og samfunnsliv.

For mastergradsstudier

- **Veiledning:** Beskriv kort studiets profil og faglige bredde.

Arbeidsomfang

§ 2-2 Krav til studietilbudet (3): Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500–1800 timer per år for heltidsstudier.

- **Veiledning:** Gi en vurdering av arbeidsomfang i studiet, herunder om det er enkelte emner, semestre e.l. der det er behov for å fordele arbeidsbelastningen. Hvordan sikres samkjøring av arbeidsbelastning i undervisning, arbeidskrav og vurdering mellom emner som er obligatorisk i

samme semester? Der disse tallene finnes på studieprogrammet: Kommenter tall fra Studiebarmometeret om hvor mye tid studentene oppgir å bruke på studiet.

Kobling til forskning

§ 2-2 Krav til studietilbudet (6): Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

- **Veiledning:** Beskriv kort hvordan studentene møter forskning og faglig utviklingsarbeid i studieprogrammet

Internasjonalisering

§ 2-2 Krav til studietilbudet (7): Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.

§ 2-2 Krav til studietilbudet (8): Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.

- **Veiledning:** Gi en kort redegjørelse for status for internasjonalisering, og eventuelle tiltak for å øke omfanget og relevansen av internasjonaliseringen.
- **Veiledning:** Hvordan tilrettelegges det for faglig relevant utveksling i studieprogrammet?

Praksis

§ 2-2 Krav til studietilbudet (9): For studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted.

§2-3 Krav til fagmiljø (7): For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

- **Veiledning (om relevant):** Gi en kort beskrivelse av praksis, praksisens faglige relevans, andel studenter som har praksis og eventuelle planer for utvikling av tilbudet.
- **Veiledning (om relevant):** Gi en kort vurdering av fagmiljøets kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften

Studietilsynsforskriften kapittel 2. Akkreditering av studietilbud, § 2-3. Krav til fagmiljø

Fagmiljøets størrelse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (1): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.

§ 2-3 Krav til fagmiljø (4): Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:

a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse.

b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

For mastergradsstudier: § 3-2 Akkreditering av mastergradsstudier i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning

(2) Mastergradsstudiet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal dekke fag og emner som studietilbudet består av. De ansatte i fagmiljøet skal ha relevant kompetanse.

(3) Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

- **Veiledning:** Gi en kort vurdering av om fagmiljøet tilknyttet studietilbudet har en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, er kompetansemessig stabilt over tid og har en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.
- Har fagmiljøet den sammensetningen som er beskrevet i § 2-3 (4)?

Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (2): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.

- **Veiledning:** Har fagmiljøet tilknyttet studietilbudet godkjent utdanningsfaglig kompetanse iht UiBs regelverk? Hvordan jobbes det for å ivareta kravene til utdanningsfaglig kompetanse i fagmiljøet?

Faglig ledelse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (3): Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.

- **Veiledning:** Har studieprogrammet en tydelig faglig ledelse med ansvar for kvalitetssikring og utvikling som definert i kap. 2.3 i UiB sitt kvalitetssystem for utdanning?

Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse

§ 2-3 (5): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.

- **Veiledning:** Gjør en kort vurdering av fagmiljøets fagspesifikke kompetanse, med vekt på sammenhengen mellom fagmiljøets forskningsfelt og programmets innhold og nivå.

Internasjonalt og nasjonalt samarbeid

§ 2-3 (6): Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad, skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.

- **Veiledning:** Gi en kort vurdering av internasjonalt og nasjonalt samarbeid og nettverk som er relevante for programmet.

Veiledning til programevalueringer

Veiledningen inneholder samme spørsmål som mal for programevaluering, men viser også NOKUT sin veiledningstekst for institusjoner som søker til NOKUT om å opprette studieprogram, [NOKUTs veiledning om akkreditering av studietilbud](#). Disse tekstene kan fortelle noe om bakgrunnen for punktene i Studietilsynsforskriften, men en programevaluering vil ikke være like omfattende som en søknad til NOKUT.

Innhold

Tilhørende forskrifter	1
Studieplan	2
Nivå på læringsutbyttet	2
Læringsutbytte og infrastruktur	3
Undervisnings- og vurderingsformer	4
Faglig innhold	4
Arbeidsomfang	5
Kobling til forskning	6
Internasjonalisering	6
Praksis	7
Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften	9
Fagmiljøets størrelse	9
Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse	11
Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse	12
Internasjonalt og nasjonalt samarbeid	13

Tilhørende forskrifter

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (1): Aktuelle krav i lov om universiteter og høyskoler med tilhørende forskrifter skal være oppfylt.

Veiledning fra NOKUT:

Forskrifter om rammeplaner/rammeplaner

Enkelte utdanninger er underlagt rammeplaner gitt i forskrift av KD. Oversikt over rammeplanstyrte utdanninger finnes på KDs nettsider. Studier som er regulert gjennom rammeplaner, skal følge disse. For

søknader om akkreditering av studier som følger rammeplan, må det framgå hvordan studietilbudet følger rammeplanen

Andre forskrifter og retningslinjer/direktiver

Andre aktuelle forskrifter kan være opprykksforskriften⁴ (dersom institusjonen må sørge for kompetansevurdering av sine ansatte), gradsforskriften⁵ (institusjoner kan ikke tildele beskyttede titler, men det er adgang til å bruke tilleggstitler i studienavnet og på vitnemålet), og EUs og andre internasjonale direktiver.

- Sertifiseringskrav

En rekke norske utdanninger er regulert gjennom ulike sertifiseringsordninger fastlagt av ulike sektordepartementer eller deres underliggende etater.

Studieplan

§ 2-1 Forutsetninger for akkreditering (2): Informasjon om studietilbudet skal være korrekt, vise studiets innhold, oppbygging og progresjon samt muligheter for studentutveksling.

Veiledning fra NOKUT:

Med informasjon menes det som framgår av studieplanen og tilknyttet informasjon om studietilbudet. Det følger av universitets- og høyskoleloven § 3-3 (3) at styret fastsetter studieplan for det faglige innholdet i studietilbudene. Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG) 2015 standard 1.8 fastslår at institusjoner skal sørge for at informasjonen om deres virksomhet, herunder studietilbud, skal være korrekt, objektiv, oppdatert og lett tilgjengelig. Studietilsynsforskriftens § 2-1 (2) anses sammen med universitets- og høyskoleloven § 3-3 (3) som en oppfyllelse av denne standarden.

Nivå på læringsutbyttet

§ 2-2 Krav til studietilbudet (1): Læringsutbyttet for studietilbudet skal beskrives i samsvar med Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring, og studietilbudet skal ha et dekkende navn.

Veiledning fra NOKUT:

Læringsutbyttebeskrivelser

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR), ble fastsatt av Kunnskapsdepartementet i desember 2011. Det er fastsatt i NKR at alle studietilbud skal ha en læringsutbyttebeskrivelse. Læringsutbyttebeskrivelsen for studietilbudet det søkes akkreditering for skal være i samsvar med NKR. Læringsutbyttebeskrivelsen skal gi et grunnlag for å kommunisere om kandidatens kompetanse både internt på institusjonen, til læresteder i inn- og utland, og til arbeids- og samfunnslivet. Læringsutbyttet må være beskrevet konkret nok til at studentene og arbeidslivet kan bruke det til å kommunisere om kompetanse.

Alle studietilbud skal følge de generelle læringsutbyttebeskrivelsene som ligger i NKR, når de fagspesifikke beskrivelsene utformes og fastsettes. For å få til gode fagspesifikke beskrivelser er det en forutsetning at utviklingen av læringsutbyttebeskrivelsene er forankret i fagmiljøene. Alle kandidater som har fullført den samme utdanningen, skal som et minimum ha oppnådd det samme læringsutbyttet.

Institusjonene kan ha spesialiseringer innenfor et studietilbud. I slike tilfeller er det institusjonen selv som må påse at læringsutbyttet er formulert slik at det skaper en definert ramme for de læringsaktiviteter som er tilknyttet studietilbudet, og det fagmiljøet som er ansvarlig for gjennomføring av læringsaktivitetene

Læringsutbyttebeskrivelsene i NKR er generelle og overordnede da de skal passe for alle studietilbud på et gitt nivå (nivå 6, 7 eller 8). Dersom det for eksempel søkes om et mastergradsstudium, er det nivå 7 i NKR som gjelder. Det er likevel mulig å bruke noen kompetansebeskrivelser (enkeltformuleringer under kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse) fra nivå 6 (bachelor) eller nivå 8 (ph.d.) i en læringsutbyttebeskrivelse på nivå 7 (master). Det viktige her er at beskrivelsen av det samlede læringsutbyttet tydelig kommuniserer at dette er et studium på masternivå. Søkeren skal i søknaden begrunne de valgene som er tatt i arbeidet med læringsutbyttebeskrivelsen.

Studiets navn

Studiet skal ha et navn som er dekkende for de sentrale delene/den sentrale delen av studiets faglige innhold og som angir studiets nivå (bachelorgradsstudium, mastergradsstudium eller ph.d.-studium). Navnet begrunnes ut fra studieplanen. Studenter, arbeidsgivere og samfunnet for øvrig skal, gjennom navnet, få en god forståelse av studiets innhold. Studiets engelske navn som er oppgitt i DS skal korrespondere med det norske navnet. Dersom studiet har et navn på et annet fremmedspråk, skal det også korrespondere med det norske navnet.

Læringsutbytte og infrastruktur

§ 2-2 Krav til studietilbudet (4): Studietilbudets innhold, oppbygging og infrastruktur skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet.

Veiledning fra NOKUT:

Studietilbudets innhold og oppbygging

Læringsutbyttet for studiet oppnås gjennom emnene. Et emne er den minste studiepoenggivende enheten. Studiets innhold og oppbygging skal vise hvordan alle emnene i studiet, sammen med progresjonen fra semester til semester, fører frem til læringsutbyttet for studiet. Det er vanlig at det også utarbeides læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå. Hvert enkelt emne vil bidra til å oppnå deler av studiets læringsutbytte. Gjennom noen emner kan studentene for eksempel oppnå kunnskap om ulike tema, mens gjennom andre oppnår de ferdigheter og generell kompetanse.

Studietilbudets infrastruktur

Institusjonen må ha tilstrekkelig tilgang på infrastruktur som beskrevet i merknaden over. Hva som regnes som en tilfredsstillende infrastruktur og ressurstilgang, vil være avhengig av studiets egenart og hvordan studiet er organisert (campus/nettbasert/hybridløsninger). Infrastruktur og støttesystemer må være relevante og bærekraftige i studieorganiseringen som velges. For studier som kun tilbys på nett, kan det være relevant å beskrive spesielle funksjoner som serverkapasitet, nettkapasitet, valgt læringsplattform, programvare, verktøy og utstyr. Det stilles ikke eksakte krav til infrastruktur og læringsressurser, men søkeren må vurdere hva som er tilstrekkelig for at studentene skal oppnå læringsutbytte.

Med infrastruktur menes egnede lokaler, utstyr, bibliotekstjenester, administrative og tekniske tjenester, tilstrekkelige og egnede IKT-ressurser, nettstøtte, egnet læringsplattform etc. som understøtter studentens læring og læringsmiljø og den faglig ansattes undervisning og forskning og/eller kunstneriske utviklingsarbeid og faglige utviklingsarbeid.

Undervisnings- og vurderingsformer

§ 2-2 Krav til studietilbudet (5): Undervisnings-, lærings- og vurderingsformer skal være tilpasset læringsutbyttet for studietilbudet. Det skal legges til rette for at studenten kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen.

Veiledning fra NOKUT:

De ulike undervisnings- og læringsformene må være tilpasset studietilbudets innhold og oppbygging. Det forutsettes at undervisnings-, lærings- og vurderingsformer er tilpasset et digitalisert samfunn. For studietilbud med få studenter og/eller geografisk spredt studentgruppe innebærer bestemmelsen at institusjonen skal treffe tiltak for å sikre et godt studiemiljø som legger til rette for faglig samhandling mellom studentene og/eller mellom studentene og fagmiljøet. Kravet om studentenes aktive rolle er i samsvar med ESG 2015 standard 1.3 om studentsentrert læring.

Studiets undervisnings- og læringsformer kan omfatte alt fra lærerstyrt undervisning og studentstyrte gruppearbeid til selvstudium og ulike former for praksis. Undervisnings- og læringsformene skal være lagt opp slik at studentene oppnår det læringsutbyttet som er beskrevet for studiet.

Studiets vurderingsformer kan omfatte både underveis- og sluttvurderinger av studentenes oppnådde læringsutbytte. Eksempler på dette kan være skriftlig eksamen, praktiske oppgaver, presentasjoner, mappeinnleveringer og så videre. Vurderingsformene skal være egnet til å måle om studenten har oppnådd læringsutbyttet.

Institusjonen skal også gjennomføre studietilbudet slik at studentene oppmuntres til å ta en aktiv rolle i læringsprosessen og bedømmelsen av studentene skal gjenspeile denne tilnærmingen. Fagmiljøet må selv velge tiltak for å sikre at studentene kan ta en aktiv rolle i læringsprosessen som passer for det aktuelle studietilbudet. Hvilken måte fagmiljøet legger til rette for at studentene kan ta en aktiv rolle, vil avhenge av studietilbudets profil. Dette henger også sammen med å sikre og ivareta et godt læringsmiljø for studentene.

Faglig innhold

§ 2-2 Krav til studietilbudet (2): Studietilbudet skal være faglig oppdatert og ha tydelig relevans for videre studier og/eller arbeidsliv.

Dersom mastergradsstudier:

Krav til akkreditering i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-2. Akkreditering av mastergradsstudier

(1) Mastergradsstudiet skal være definert og avgrenset og ha tilstrekkelig faglig bredde.

Veiledning fra NOKUT:

Kravet om at studietilbudet er faglig oppdatert, innebærer at det er oppdatert innenfor kunnskapsutviklingen i både akademia og profesjons-, arbeids- og/eller samfunnsliv. Relevans og

oppdatert kunnskap innen profesjons-, arbeids- og/eller samfunnsliv sikres gjennom ordninger for samhandling med arbeids- og/eller samfunnsliv tilpasset studietilbudets innhold og nivå. Det forutsettes at institusjonen har vurdert rekrutteringsgrunnlaget ut fra forventet etterspørsel/behov og samlet kapasitet knyttet til samme eller lignende studietilbud ved egen institusjon og andres institusjoner.

Relevans: Søkerinstitusjonen må ha en klar oppfatning av hva studentene kan bruke sin kompetanse til etter endt studium. I de tilfellene der studiet skal være relevant for videre studier, er det viktig å ha en realistisk og konkret beskrivelse av dette som blir formidlet til studentene. En slik beskrivelse bør bygge på god kommunikasjon med aktuelle utdanningsinstitusjoner hvor studentene vil kunne søke opptak om videre studier, eller med aktører i arbeidslivet. Det at studiet skal ha «... relevans for» kan gis forskjellig betydning. Relevans dreier seg på en side om i hvilken grad tilbudte utdanninger fyller arbeids- og samfunnslivets behov, men tar også høyde for at kunnskapsutviklingen i academia er med på å forme fremtidige behov. I tillegg dreier relevans seg om hvordan studietilbudets innhold, oppbygging, undervisnings-, lærings- og vurderingsformer gir studentene et godt læringsutbytte for det arbeids- og samfunnslivet studiet sikter seg mot og/eller videre studier. Det er et stort spenn i hvordan profesjonsutdanninger og mer teoretiske utdanninger kan være relevante for arbeids- og samfunnsliv, og i hvordan de kan ha kontakt og samarbeid med dets aktører. Tilsvarende vil også dokumentasjonen på relevans variere med studiets profil.

Oppdatering

Faglig oppdatering gjelder både studiets faglige innhold i seg selv og den relevans studietilbudet har for profesjons-, arbeids- og samfunnsliv. Det er institusjonene som selv bestemmer hvordan de jobber med å sikre faglig oppdaterte studier.

Veiledning til § 3-2. Akkreditering av mastergradsstudier

Avgrensingen av mastergradsstudiet skal komme tydelig frem gjennom en beskrivelse av fag, disipliner og kunnskapsområder studiet omfatter. I noen tilfeller kan det være nødvendig å tydeliggjøre hva studiet ikke omfatter. Studiets profil og mulige spesialiseringer må beskrives slik at studiets bredde kommer tydelig frem. NOKUTs sakkyndige vil i hvert enkelt tilfelle vurdere hva som anses for å være tilstrekkelig faglig bredde.

Arbeidsomfang

§ 2-2 Krav til studietilbudet (3): Studietilbudets samlede arbeidsomfang skal være på 1500–1800 timer per år for heltidsstudier.

Veiledning fra NOKUT:

Det følger av universitets- og høyskoleloven § 3-8 (1) at et fullt studieår er normert til 60 studiepoeng. Dette er i samsvar med European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS). ECTS Users' Guide viser til at et studietilbud av 60 studiepoengs omfang på fulltid normalt har et samlet arbeidsomfang på om lag 1500–1800 timer per år, fordelt på kategoriene organiserte lærings- aktiviteter, selvstudium og eksamensforberedelser. Dette innebærer at en heltidsstudent med oppgitt arbeidsomfang/arbeidsinnsats normalt skal kunne oppnå læringsutbyttet og fullføre på normert tid.

Arbeidsomfang er en beregning av hvor mye tid den typiske student bruker for å fullføre ulike faglige aktiviteter som kreves for å nå læringsutbyttet. En slik beregning skal inkludere selvstudium, eksamensforberedelser og organiserte læringsaktiviteter. Hvilke læringsaktiviteter et studium inneholder

vil variere, men noen eksempler kan være forelesninger, seminarundervisning, laboratoriearbeid, veiledning og praksis. Hvor mye selvstudium det legges opp til i et studietilbud, vil variere med studiets profil. Søkeren skal vise at det er sikret en balanse mellom selvstudium og organiserte læringsaktiviteter i studiet, som vil gjøre det mulig for studentene å oppnå læringsutbyttet.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

Beskrivelse av studentenes arbeidsomfang i studiet per semester totalt, samt fordelt på kategoriene organiserte læringsaktiviteter, selvstudium og eksamensforberedelse. Dette kan gjerne illustreres i en tabell. Beskrivelsen må vise at arbeidsomfanget er tilpasset studietilbudets profil og læringsutbytte.

Kobling til forskning

§ 2-2 Krav til studietilbudet (6): Studietilbudet skal ha relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid.

Veiledning fra NOKUT:

Forskning og kunstnerisk utviklingsarbeid er likestilt gjennom lov. Fagmiljøets forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og faglig utviklingsarbeid (FoU/KU) -resultater omtales senere i denne veiledningen under § 2-3 fagmiljø. Kravet her handler først og fremst om at fagmiljøet må kunne fremvise en tilstrekkelig relevant gjensidig kobling mellom FoU/KU-virksomheten og studietilbudet, og hvordan studentene introduserer for FoU/KU i løpet av studiet.

Hvordan selve koplingen mellom studietilbudet og FoU/KU sikres, er i stor grad avhengig av studiets nivå, omfang og egenart. Fagmiljøet kan sikre denne koplingen gjennom bruk av egne forskningsresultater, men også ved bruk av andre forskningsresultater i utdanningen.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

- *Beskrivelse av hvordan studentene vil møte forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid gjennom studietilbudet.*
- *Begrunnelse for at studiet har en relevant kobling til forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, og faglig utviklingsarbeid.*

Internasjonalisering

§ 2-2 Krav til studietilbudet (7): Studietilbudet skal ha ordninger for internasjonalisering som er tilpasset studietilbudets nivå, omfang og egenart.

Veiledning fra NOKUT:

Kravet innebærer at studietilbudet settes i en internasjonal kontekst og at studentene på denne måten eksponeres for et mangfold av perspektiver.

Studenter på ulikt nivå i studiene vil erfare den internasjonale dimensjonen forskjellig, den vil også variere fra fagområde til fagområde. Kravet er at søkerne må tydeliggjøre fagenes internasjonale dimensjoner, og det åpnes for at dette kan skje på ulike måter.

Ordninger for internasjonalisering er de tiltakene som kan utledes fra institusjonens strategi og handlingsplan for å realisere sine internasjonale ambisjoner. I dette tilfellet er studietilbudet sentrum for internasjonalisering og ordningene kan omfatte en rekke aktiviteter slik som bruk av internasjonal litteratur, internasjonale gjesteforelesere, utenlandske studenter på innveksling eller studenters deltakelse på internasjonale konferanser eller workshops (listen er ikke uttømmende).

§ 2-2 Krav til studietilbudet (8): Studietilbud som fører fram til en grad, skal ha ordninger for internasjonal studentutveksling. Innholdet i utvekslingen skal være faglig relevant.

Veiledning fra NOKUT:

Bestemmelsen innebærer at institusjonen skal sikre at studenter ved alle studietilbud som fører fram til en grad, kan tilbys utvekslingsopphold gjennom oppdaterte og bindende avtaler, og at relevansen av utvekslingsoppholdet er sikret av studietilbudets fagmiljø.

Kravet om å tilby studentutveksling gjelder for alle gradsgivende studietilbud (høgskolekandidat, bachelor, master og ph.d). Kravet gjelder ikke for kortere studier. I de tilfellene der flere korte studietilbud kan settes sammen til et gradsstudium, gjelder kravet til at det skal finnes utvekslingsavtaler som er faglig relevante for studietilbudet som helhet.

Det er ikke et krav om at avtalene skal være på studietilbudsnivå. Avtalene kan være på institusjon/fakultet/institutt-nivå eller lignende, så lenge de er relevante. Det er ingen krav til lengde på utvekslingen.

Utveksling må skje i løpet av ordinær studietid, og institusjonen må sørge for at utveksling kan innpasses i studiet. Dette handler om å legge opp studentutvekslingen slik at det blir forutsigbart for studentene. Selv om avtalene ikke må være på studietilbudsnivå, er det et krav at studietilbudets fagmiljø sikrer at den enkelte students utveksling er faglig relevant.

Praksis

§ 2-2 Krav til studietilbudet (9): For studietilbud med praksis skal det foreligge praksisavtale mellom institusjon og praksissted.

§2-3 Krav til fagmiljø (7): For studietilbud med obligatorisk praksis skal fagmiljøet tilknyttet studietilbudet ha relevant og oppdatert kunnskap fra praksisfeltet. Institusjonen må sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.

Veiledning fra NOKUT:

Krav til studietilbudet

Avtaler skal regulere den faglige gjennomføringen av praksis og andre forhold som er av betydning for studentens læringsutbytte og for kvaliteten i praksisoppholdet. Dette innebærer blant annet at avtalen skal beskrive partenes rettigheter og plikter.

Søkerinstitusjonen har ansvar for at studenten får tilstrekkelig veiledning og oppfølging under praksis – også på de eksterne praksisstedene. Det samme gjelder ansvaret for å sikre god kvalitet og relevans også for praksisdelen i studiet. Det skal finnes avtaler med praksisstedene som sikrer og regulerer den

faglige gjennomføringen av praksis, og som muliggjør at praksis kan kvalitetssikres på samme linje som de delene av studiet som gjennomføres ved institusjonen. Avtalene skal sikre de forholdene som er viktig for at studenten skal kunne gjennomføre sitt arbeid. Det kan være studentens adgang til å oppholde seg i bedriften/på institusjonen, tilgang til materiale, informanter m.m.

Innenfor noen fagfelt er det vanlig at det inngås rammeavtaler med kommuner om praksis. Slike rammeavtaler må suppleres med signerte praksisavtaler.

Krav til fagmiljø

Med «praksisveiledere» menes personer som legger til rette for og veileder studenten ved dennes praksisopphold. Jf. her merknader til § 2-2 (9). Med «relevant kompetanse» i andre setning menes relevant faglig kunnskap og veiledningskompetanse. I studietilbud som har praksis, forutsettes det at institusjonene og fagmiljøene selv sørger for systematisk kontakt med praksisfeltet, slik at utdanningene og fagmiljøenes egen praksiserfaring er oppdatert og i takt med utviklingen i praksisfeltet. Det er viktig for kvaliteten i studietilbudet at det jevnlig foregår en faglig interaksjon mellom kompetansepersoner i praksisfeltet og sentrale kompetansepersoner som har hovedstilling ved institusjonene.

Ved å sikre at praksisveilederne har relevant kompetanse, sørger institusjonen for en relevant praksisopplæring for studentene.

Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal både ha relevant og oppdatert kunnskap om praksis for å sikre at studietilbudet er oppdatert i tråd med profesjonsfeltet og samfunnslivet. Dette er en forutsetning for å sikre at praksis bidrar til at studentene oppnår det forventede læringsutbyttet, at det forventede læringsutbyttet er relevant med en tilstrekkelig bevissthet om standarden i praksisfeltet, og for å bidra til å sikre studentene kvalitet i praksisdelen av studiet. Fagmiljøet ved institusjonen må selv ha praksiskunnskap for å kunne samarbeide godt med praksisfeltet og integrere/bygge bro mellom teori og praksis i utdanningen.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

- *Beskrivelse av den erfaringen og kunnskapen fagmiljøet ved søkerinstitusjonen har fra praksisfeltet og begrunnelse for hvordan denne kunnskapen holdes oppdatert.*
- *Beskrivelse av hvilken systematisk kontakt som finnes mellom fagmiljøet ved institusjonen og praksisveilederne ved praksisinstitusjon.*
- *Beskrivelse av hvilke krav institusjonen stiller til praksisveiledernes kompetanse og erfaring fra praksisfeltet.*
- *Begrunnelse for hvordan institusjonen kontinuerlig sikrer at praksisveiledernes kompetanse er relevant for studietilbudet.*

Krav til fagmiljø i Studietilsynsforskriften

Studietilsynsforskriften kapittel 2. Akkreditering av studietilbud, § 2-3. Krav til fagmiljø

Fagmiljøets størrelse

§ 2-3 Krav til fagmiljø (1): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha en størrelse som står i forhold til antall studenter og studiets egenart, være kompetansemessig stabilt over tid og ha en sammensetning som dekker de fag og emner som inngår i studietilbudet.

§ 2-3 Krav til fagmiljø (4): Minst 50 prosent av årsverkene tilknyttet studietilbudet skal utgjøres av ansatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være ansatte med førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studietilbudet. I tillegg gjelder følgende krav til fagmiljøets kompetansenivå:

a) For studietilbud på bachelorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av minst 20 prosent ansatte med førstestillingskompetanse.

b) For studietilbud på mastergradsnivå skal 50 prosent av fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 10 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

c) For studietilbud på doktorgradsnivå skal fagmiljøet tilknyttet studiet bestå av ansatte med førstestillingskompetanse, hvorav minst 50 prosent med professor- eller dosentkompetanse.

For mastergradsstudier: Krav til akkreditering i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning, §3-2

(2) Mastergradsstudiet skal ha et bredt og stabilt fagmiljø som består av tilstrekkelig antall ansatte med høy faglig kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid innenfor studietilbudet. Fagmiljøet skal dekke fag og emner som studietilbudet består av. De ansatte i fagmiljøet skal ha relevant kompetanse.

(3) Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå og resultater fra samarbeid med andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt. Institusjonens vurderinger skal dokumenteres slik at NOKUT kan bruke dem i arbeidet sitt.

Veiledning fra NOKUT:

2-3 (1)

Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet omfatter personer som direkte og regelmessig gir bidrag til utviklingen, organiseringen og gjennomføringen av studietilbudet. Presiseringen er ment å inkludere personer med ulike typer bidrag inn i studietilbudet i tillegg til undervisning, veiledning eller annen tilrettelegging for læring. Dette kan for eksempel være laboratoriarbeid, forskning, utviklingsarbeid, erfaringsoverføring fra praksisfeltet, praktisk undervisning, pedagogisk og faglig utnyttelse av digital teknologi, innovasjon og samarbeid med arbeids- og næringsliv.

Veiledning

En viktig forutsetning for kvalitet i studietilbudet, er at studentene møter et fagmiljø som er stort nok og stabilt, og som har kompetanse innenfor alle fag og emner som det undervises i.

Forventet læringsutbytte for studentene og studiets innhold og relevans, bør være førende for sammensetningen av fagmiljøet. Fagmiljøet har ansvar for å bygge opp et helhetlig studietilbud med god sammenheng, progresjon, og faglig bredde. Fagmiljøet må ha en kompetanseprofil som til sammen dekker de fag og emner studentene skal oppnå læringsutbytte i.

Størrelsen og kompetansen må være tilpasset antall studenter og undervisningen og veiledningen i studietilbudet. Fagmiljøet skal ha tilstrekkelig undervisnings- og veiledningskompetanse. Fordi fagmiljøet

er definert som de personene som direkte og regelmessig skal bidra også til utvikling av studiet, må institusjonen kunne vise til et tilfredsstillende fagmiljø for hele studietilbudet til enhver tid.

Definisjonen av fagmiljøet som er gitt i studietilsynsforordningen omfatter personene som direkte og regelmessig gir bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studietilbudet. Ofte vil fagmiljøet være en del av et større miljø ved institusjonen. Det betyr at fagmiljøet tilknyttet studietilbudet vil kunne trekke veksler på kompetanse som ikke nødvendigvis er direkte tilknyttet studietilbudet i form av årsverk eller oppgaver.

Imidlertid er det større fagmiljøet vanskelig å tallfeste, og det er derfor slik at de kvantitative kravene til studietilbudet må være oppfylt for det fagmiljøet som er direkte knyttet til studietilbudet (se § 2-3 (4)).

§ 2-3 (4).

Med hovedstilling menes at institusjonen er hovedarbeidsgiver for den ansatte, dvs. at den ansatte er ansatt i minst 50 prosent stilling ved den aktuelle institusjonen. For institusjoner som ellers kan dokumentere et stabilt og robust fagmiljø innenfor fagområdet, kan ll'er-stillinger ned til 20 prosent telles med for å oppfylle 50 prosentandelen. Med førstestillingskompetanse menes stillingskategoriene førstelektor, førsteamanuensis, postdoktor, dosent og professor. For integrerte mastergrader gjelder § 2-3 (4) (b) for alle fem årene. For fellesgrader regnes de deltakende institusjonene som «institusjonen». Det vil si at 50 prosent av det samlede fagmiljøet som bidrar inn mot fellesgraden, må utgjøres av ansatte i hovedstilling ved én (eller flere) av de deltakende institusjonene.

Dersom store deler av fagmiljøet ikke er ansatt/mangler ansettelsesavtale på søknadstidspunktet, vil ikke de sakkyndige ha tilstrekkelig grunnlag for å gjøre en vurdering og søknaden vil bli administrativt avvist. Definisjonen av fagmiljøet er gitt i § 2-3 (1) og omfatter personene som direkte og regelmessig gir bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studietilbudet. Det er altså bare fagmiljøet som er knyttet til studiet i form av årsverk, som vurderes under dette punktet. Dette kravet gjelder fagmiljøet tilknyttet studiet. Stillinger fra og med 0,1 årsverk inngår i beregningen.

I enkelte tilfeller vil en person være ansatt i hovedstilling selv om stillingen ikke utgjør 50% eller mer. Personer som har eget foretak ved siden av stillingen ved institusjonen, eller er ansatt i flere stillinger andre steder, må imidlertid ha institusjonen som hovedarbeidsgiver for å regnes som ansatt i hovedstilling. Søkeren må eventuelt begrunne hvorfor ansatte med stillingsprosent under 50% allikevel skal vurderes som i hovedstilling ved søkerinstitusjonen.

Krav til førstestillingskompetanse er definert i opprykksforordningen¹⁰ og forskrift om ansettelsesvilkår, vit. Stillinger. De sentrale delene av studiet kjennetegnes av at undervisningen må bygge på forskerkompetanse. Institusjonen må selv vurdere hvilke deler av studiet som krever slik kompetanse. Beregningen av hvor mange førstestillingskompetente som kreves i studiets sentrale deler, gjøres ut ifra antall årsverk i hovedstilling.

Beregningen i kravet til hver enkelt syklus gjøres ut ifra det samlede fagmiljøet, det vil si alle som bidrar med minimum 0,1 årsverk.

§ 3-2

Fagmiljøet skal være bredt og satt sammen av ansatte med relevant kompetanse innenfor utdanning, forskning eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid i alle deler av studietilbudet.

Det er ikke tilstrekkelig at kompetansen er relevant for studietilbudet. Søkeren må også vise til at de ansatte samlet sett har høy kompetanse som er dekkende for fagområdet. Fagmiljøene skal blant annet bestå av personer med førstestillingskompetanse og toppkompetanse, herunder førstelektor, førsteamanuensis, dosent, professor. Kravet innebærer en forsterkning og skjerping, samtidig som det åpner opp for en fleksibilitet i sammensetning av fagmiljøet. Hva som vurderes som tilstrekkelig høy og relevant kompetanse vil variere mellom ulike studietilbud, og de sakkyndige vil i hvert enkelt tilfelle vurdere om kompetansen er tilstrekkelig.

Definisjonen av fagmiljøet som er gitt i studietilsynsforordningen omfatter personene som direkte og regelmessig gir bidrag til utvikling, organisering og gjennomføring av studietilbudet. Ofte vil fagmiljøet være en del av et større miljø ved institusjonene. Det betyr at fagmiljøet tilknyttet studietilbudet vil kunne trekke veksler på kompetanse som ikke nødvendigvis er direkte tilknyttet studietilbudet i form av årsverk eller oppgaver. Når dere skal begrunne at fagmiljøet er tilstrekkelig bredt, kan det være relevant å vise til dette «utvidede» fagmiljøet. Det er for eksempel mulig å vise til hvordan dette utvidede fagmiljøet samarbeider om utdanningskvalitet på måter som er direkte relevant for utdanningen søknaden gjelder.

Fagmiljøet skal kunne vise til dokumenterte resultater på høyt nivå. Hva som regnes som et høyt nivå vurderes ut ifra hva som regnes for å være et høyt nivå i fagfeltet nasjonalt og internasjonalt. Det som skal dokumenteres er altså ikke kun de resultatene som fagmiljøet har med seg fra egen institusjon, men også resultater fra FoU/KU-samarbeid med andre fagmiljøer både nasjonalt og internasjonalt.

Fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse

§ 2-3 (2): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal ha relevant utdanningsfaglig kompetanse.

Veiledning fra NOKUT:

Institusjonen er ansvarlig for å sikre fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse, jf. forskrift om ansettelse og opprykk §§ 1-2 til 1-7, og for å legge til rette for oppdatering og utvikling av denne kompetansen. Utdanningsfaglig kompetanse omfatter i denne forskriften UH-pedagogikk og didaktikk, og inkluderer også kompetanse til å utnytte digital teknologi for å fremme læring.

Det følger av kravet at institusjonene må sikre fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse (jf. forskrift om ansettelse og opprykk §§ 1-2 til 1-7) og aktivt legge til rette for utvikling av denne kompetansen. Den utdanningsfaglige kompetansen må være tilpasset studiets egenart, organisering og nivå. Institusjonen er forpliktet til å sikre at alle som underviser ved universiteter og høyskoler har utdanningsfaglig kompetanse. UHRs retningslinjer for pedagogisk basiskompetanse kan angi en rimelig norm for hva de fagansatte som minimum må ha. Institusjonene skal imidlertid også sikre at den utdanningsfaglige kompetansen utvikles og holdes oppdatert. Dette krever en institusjonell strategi. Meritteringsordninger og FoU/KU-satsninger som styrker fagmiljøers forutsetninger for å utvikle gode og aktuelle utdanningspraksiser, er eksempler på strategiske grep.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

- Beskrivelse av fagmiljøets UH-pedagogiske, didaktiske og digitale kompetanse.

- *Beskrivelse av hvilke tiltak institusjonen har for å sikre og utvikle fagmiljøets utdanningsfaglige kompetanse.*
- *Redegjørelse for fagmiljøets digitale kompetanse og hvordan denne sikres og vedlikeholdes.*

fagfelleskap, og den faglige ledelsen kan være knyttet til ett enkelt studietilbud eller til en bredere portefølje av studietilbud ved institusjonen. Den/de som har det faglige ansvaret må ha kompetanse til å drive kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studietilbudet.

Informasjon i søknaden skal minst inneholde:

- *Beskrivelse av studiets faglige ledelse og ved hvilket nivå ved institusjonen den er etablert på.*
- *Redegjørelse for den faglige ledelsens oppgaver knyttet til studietilbudet.*

Faglig ledelse

§ 2-3 (3): Studietilbudet skal ha en tydelig faglig ledelse med et definert ansvar for kvalitetssikring og -utvikling av studiet.

Veiledning fra NOKUT:

Kompleksiteten i ansvarsforhold og oppgaver ved høyere utdanningsinstitusjoner skaper også ulike forutsetninger for utøvelse av ledelse. Kompleksiteten skaper rom for lokale tilpasninger og NOKUT legger derfor ingen føringer på hvilket nivå studietilbudets ledelse skal etableres på eller hvordan den organiseres.

Kravet alle institusjoner må oppfylle er at den faglige ledelsen skal bestå av ansatte i undervisnings- og forskerstillinger og ha det formelle ansvaret for at studiet gjennomføres i henhold til studieplanen og at studieplanen utvikles. Det faglige ansvaret kan plasseres hos enkeltpersoner eller i et definert fagfelleskap, og den faglige ledelsen kan være knyttet til ett enkelt studietilbud eller til en bredere portefølje av studietilbud ved institusjonen. Den/de som har det faglige ansvaret må ha kompetanse til å drive kvalitetssikring og kvalitetsutvikling av studietilbudet.

Fagmiljøets fagspesifikke kompetanse

§ 2-3 (5): Fagmiljøet tilknyttet studietilbudet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid og skal kunne vise til dokumenterte resultater med en kvalitet og et omfang som er tilfredsstillende for studietilbudets innhold og nivå.

Veiledning fra NOKUT:

Kravene til fagmiljøenes dokumenterte resultater er regulert i studiekvalitetsforskriften for så vidt gjelder studietilbud på mastergrads- og doktorgradsnivå, jf. studiekvalitetsforskriften §§ 3-2 (3) og 3-3 (3). For studietilbud på bachelorgradsnivå gjelder kun denne bestemmelsen.

Et omfang som står i forhold til studietilbudets nivå, innebærer for eksempel at det vil kreves større aktivitet innen forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid knyttet til et mastergradsstudium enn til et bachelorgradsstudium.

Fagmiljøet skal drive forskning og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og faglig utviklingsarbeid (FoU/KU) tilpasset studiets egenart. Størrelsen og kompetansen til fagmiljøet må også være tilpasset behov for forskning og faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

Publiseringsomfang, h-indeks, siteringsindeks, publikasjonspoeng, priser, patenter, internasjonale bransjeakkrediteringer, Forskningsrådets fagevalueringer, publiserte utstillingskataloger eller andre indikasjoner på kvalitet som er anerkjente i fagfeltet, kan være måter å dokumentere resultater på. Det er institusjonenes ansvar å finne egnede dokumentasjonsmåter.

For nye søkere vil de sakkyndige kunne vurdere dokumenterte resultater som fagmiljøet har fra tidligere. Nye søkere må uansett kunne dokumentere planer for å drive relevant FoU/KU ved søkerinstitusjonen og hvordan det skal etableres et godt og stabilt forskningsmiljø ved institusjonen. For søkere som har akkrediterte studier fra tidligere, er det fagmiljøets FoU/KU- resultater ved institusjonen som vurderes.

Internasjonalt og nasjonalt samarbeid

§ 2-3 (6): *Fagmiljøet tilknyttet studietilbud som fører fram til en grad, skal delta aktivt i nasjonale og internasjonale samarbeid og nettverk som er relevante for studietilbudet.*

Veiledning fra NOKUT:

Med «samarbeid og nettverk relevante for studiet» menes samarbeid og nettverk som gir fagmiljøet erfaringer som kan brukes i studiet og som kan bidra til utdanningskvalitet. Det kan for eksempel være forskningssamarbeid, deltakelse på internasjonale konferanser, samarbeid om utdanningskvalitet o.l. Det er nettverkene som fagmiljøet deltar aktivt i, som vurderes. Det skal gis en begrunnelse i søknaden for at disse er relevante for studietilbudet.

[Tilbake til sakslisten](#)

Økt studiekapasitet fra H20: Vi har søkt om 20 plasser i MAJUR-2.

I brev datert 24. april 2020, inviterte Kunnskapsdepartementet institusjoner i høyere utdanning til å foreslå tildeling av midler til studieplasser. Fristen var 30. april, «siden dette skal benyttes i arbeidet med revidert nasjonalbudsjett for 2020 som legges fram 12. mai.».

UiB ekspederte invitasjonen videre til enhetene pr e-post lørdag 25. april, med frist midt på dagen onsdag 29. april. Vi sendte vårt svar den 29. april, og meldte interesse for 20 nye studieplasser til det toårige programmet. Vi kan konstatere at vår oppføring er med i UiB sitt svar til Kunnskapsdepartementet.

[Se Prop. 117 S \(2019–2020\) Proposisjon til Stortinget \(forslag til stortingsvedtak\) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2020.](#)

Se også Kunnskapsdepartementets presentasjon av sin del av revidert nasjonalbudsjett: «[Utdanningsløftet 2020: 5000 nye studieplassar ved fagskular, høgskular og universitet](#)».

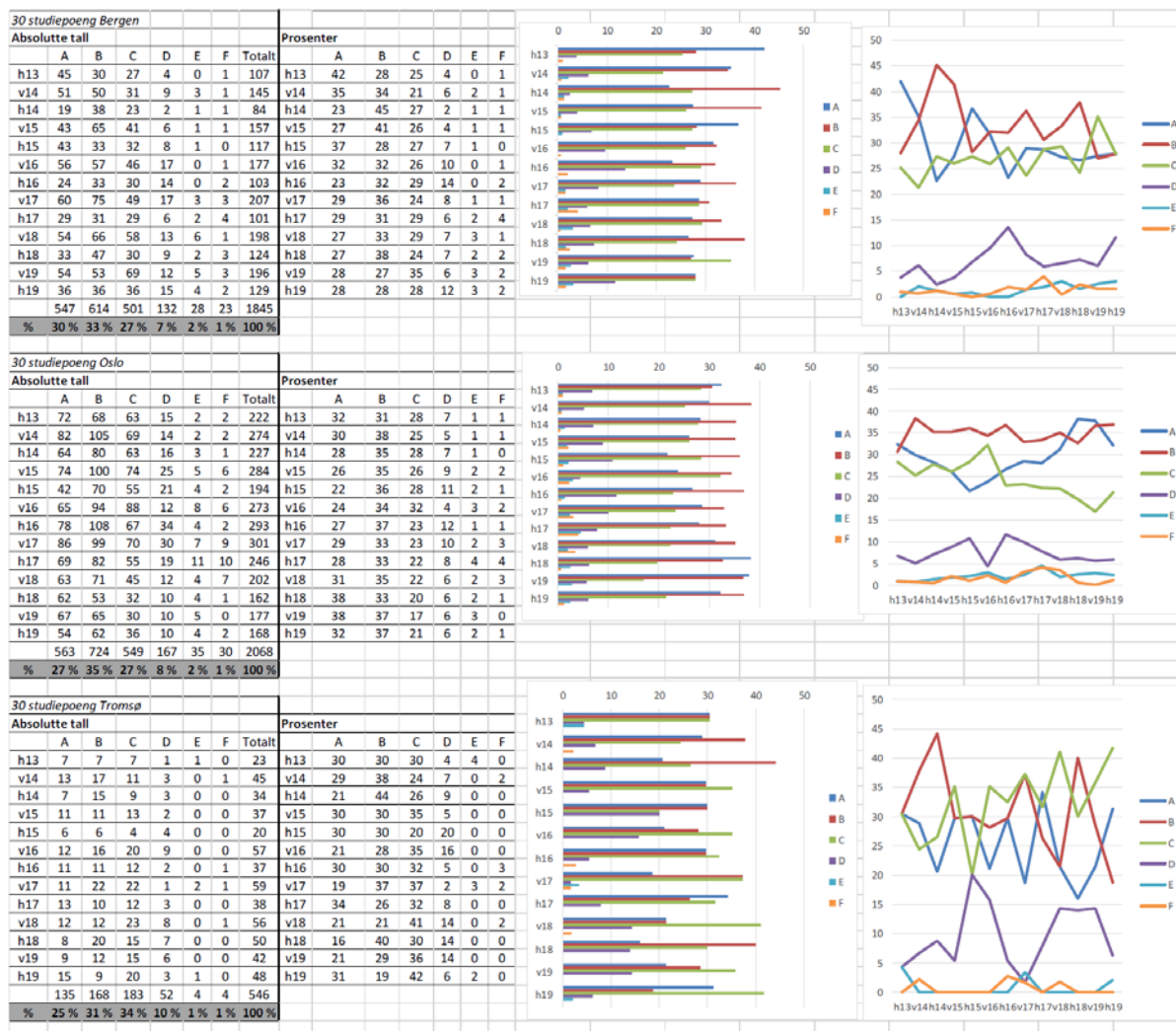
Her er en annen presentasjon av dette «[Kompetanseløftet](#)» fra revidert budsjett. Stortinget behandler revidert nasjonalbudsjett og fattar sine vedtak i slutten av juni.

Kunnskapsdepartementet kunngjorde den 25. mai at UiB får tildelt tildelt 80 nye studieplasser innen juridiske og økonomiske fag, se

<https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/utdanningsloftet-2020-her-kommer-de-nye-studieplassene/id2703859/>

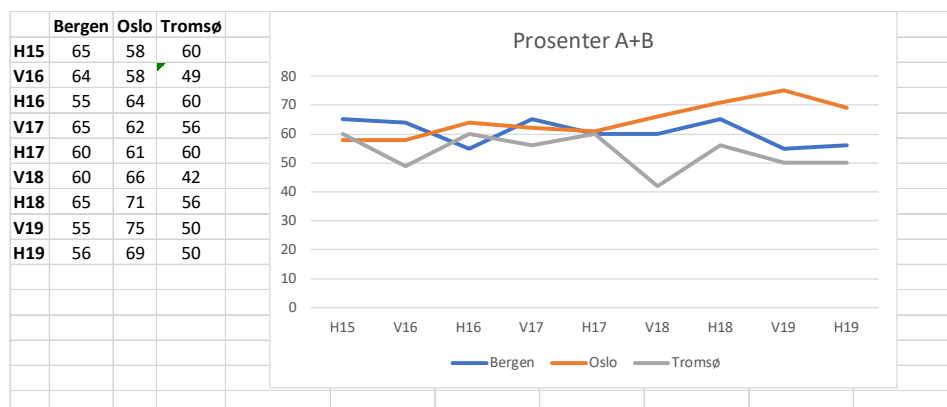
[Tilbake til saklisten](#)

Fellesprosjektet. Sensur av masteroppgaver 30 studiepoeng, Oslo, Tromsø og Bergen. Semestervis rapportering.

Resultatene for høsten 2019 er ikke vesentlig forskjellig fra tidligere semestre.

For å synliggjøre «topptyngden»: En graf som viser hvordan A+B summerer over de seneste semestrene for de tre institusjonene:

De tre høyeste noteringene vi har hatt, er de tre siste semestrene i Oslo. Oslo V19 står for «toppnoteringen» - da fikk 3 av 4 studenter A eller B. Tromsø V18 står for «bunnoteringen» - da fikk 42 % av studenten A eller B; da nærmer vi oss faktisk det som er «forventet over tid».

Over tid ville vi ventet å finne ca. 35 % av populasjonen i denne kategorien (A+B). I stedet finner vi ca. dobbelt så stor andel. Det kan være spørsmål om «fremragende prestasjon» og «meget god prestasjon» i alle tilfellene er forstått på den måten det tas sikte på i de kvalitative karakterbeskrivelsene. Det er antakelig også spørsmål om å koordinere forståelsen av hva referansegrunnlaget for «fremragende» er; hvis vi legger til grunn at det er «befolkningen generelt» eller «eksamensprestasjoner generelt» eller «juridiske eksamensprestasjoner generelt», er det antakelig mulig å argumentere for en karaktersetning som den vi ser. Hvis vi i stedet legger til grunn at populasjonen (referanserammen) er «juridiske masteroppgaver på 30 studiepoeng», blir bildet et annet. Her skal sektormyndighetene ha en del av ansvaret – de har ikke vært tydelig med hensyn til å skaffe et referansepunkt eller bidra til at sektoren skaffer seg ett (eller flere).

Fra innføringen av bokstavkarakterene finner vi hva som var tenkt; i Ot.prp.nr.79 (2003–2004) Om lov om universiteter og høyskoler heter det på side 83:

To prinsipper må ligge til grunn ved anvendelsen av karakterskalaen. Det første er at karaktersetningen i det enkelte tilfelle skal ta utgangspunkt i den verbale beskrivelsen som er gitt av de enkelte nivåene. Det andre er at **i utgangspunktet skal den enkelte student vurderes opp mot hele skalaen, uansett studium og nivå**. Disse prinsippene innebærer at det ikke på forhånd er definert en fast karakterfordeling som hvert enkelt kull eller hver enkelt studieenhet skal presses inn i. Departementet antar imidlertid at for større populasjoner og over tid vil en få en karakterfordeling som i det vesentlige tilsvarer den bestemt fordeling ECTS benytter. Dette innebærer at det ikke vil være nødvendig å benytte ECTS som et middel for å oversette det norske karaktersystemet. [uthevet her]

Se eventuelt også omfattende drøfting og problematisering av karakterbruken i [SØF-rapport 3/13](#).

Videre er det spørsmål om studentene selv – og det arbeidsmarkedet som skal ta dem imot – er tjent med så vidt lite nyanser i karaktersetningen.

Vi kan antakelig konkludere med at de virkemidlene vi har nyttet til nå for å nytte mer av karakterskalaen, ikke synes å ta oss nærmere målet. Noe av grunnen er muligens at vi ikke har et omforent mål.

[Tilbake til sakslisten](#)

Revisjon av Reglement for Det juridiske fakultet

I sitt møte den 28. april 2020 fattet fakultetsstyret slikt vedtak i sak 35/20:

S 35/20 Oppnevning av arbeidsgruppe for revisjon av Reglement for Det juridiske fakultet og Valgreglementet
Saksforelegg var lagt ved.

Vedtak:

1. *Styret nedsetter et utvalg bestående av:
Professor Rune Sæbø (leder), professor Bjørn Henning Østenstad, seniorrådgiver Henning Simonsen og to studentrepresentanter*
2. *Utvalgets mandat:
Utvalget fremlegger et forslag til revidert reglement for Det juridiske fakultet.*
3. *Utvalget bes om å komme med sin innstilling innen 15. oktober 2020.*
4. *Dekanen får fullmakt til å justere sammensetningen i tråd med likestillingskrav og eventuell supplering fra gruppe B.*

Saksframstillingen kan studeres [her](#). **OBS – ekstern lenke – må lastes ned separat.**

Reglementet er av vesentlig betydning for fakultetets drift, og for eksempel hvordan kompetanseregler utformes har stor betydning både praktisk og prinsipielt.

Av den grunn bør studieutvalget delta i prosessen mot et revidert reglement. Det er ingen grunn til å anta at SU ikke ville blitt hørt i alle fall, men et positivt innspill allerede nå vil kunne styrke SU sin deltakelse i prosessen.

Forslag til uttalelse:

SU melder til arbeidsgruppe for revisjon av Reglement for Det juridiske fakultet at utvalget ønsker å høres i prosessen.

[Tilbake til saklisten](#)

Merittering av underviser.

Notat ettersendes. U.o. Offl. § 26, 2. ledd (pristildeling, nominasjoner)

[Tilbake til sakslisten](#)

Behov for nye engelskspråklige spesialemner fra vårsemesteret 2021

Internasjonalisering var en uttalt målsetning i kvalitetsreformen.² Fakultetet har gjennom store deler av 2000-tallet arbeidet målrettet for å legge til rette for at våre studenter kan reise på utveksling til partnerfakultet i utlandet. Tilsvarende mottar vi hvert år et stort antall innreisende utvekslingsstudenter. En studieplass hos oss for en innreisende utvekslingsstudent er i mange tilfeller «byttevaren» mot våre studenter studieplass i utlandet. I tillegg gir innreisende utvekslingsstudenter en mulighet for «internasjonalisering hjemme»³ for de av våre studenter som ikke reiser på utveksling.

De engelske spesialemnene er en forutsetning for at vi kan tiltrekke oss internasjonale studenter, og altså for at vi kan inngå gjensidige avtaler som gir studentene våre mulighet til å reise ut. I tillegg er det nødvendig å motta (minst) samme antall innreisende studenter som det antall utreisende studenter vi sender fra oss. Dette for å opprettholde studiepoengproduksjonen, og dermed resultatmidlene, fra emnene som tilhører 5. studieår.⁴ Vi er derfor avhengig av å ha et godt og attraktivt studietilbud undervist på engelsk til våre innreisende studenter.

Professor Larry Bakken fra tidligere Hamline University Law School har siden (minst) 2007 undervist i engelskspråklige spesialemner ved fakultetet, og har de senere år vært ansvarlig for totalt fire emner, to emner i høstsemesteret og to emner i vårsemesteret. I perioden 01.01.2012 til 31.12.2016 var han tilsatt som professor II ved fakultetet, og i perioden både før og etter dette har han undervist på timebasis. Fakultetets praksis er å avslutte engasjement på timebasis ved fylte 75, og høstsemesteret 2020 er derfor siste semester Larry Bakken vil undervise i spesialemner ved fakultetet. Dette betyr at de to engelskspråklige spesialemnene [JUS272-2-A American Law](#) (10 studiepoeng) og [JUS283-2-A Arbitration Theory and Practice](#) (20 studiepoeng) utgår fra vårsemesteret 2021, og de to engelskspråklige emnene [JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements](#) (20 studiepoeng) og [JUS281-2-A Comparative Constitutional Law](#) (10 studiepoeng) utgår fra høstsemesteret 2021.

Studieåret 2019/2020 har vi hatt totalt 22 engelskspråklige spesialemner, der fem ikke videreføres. I listen under er Larry Bakkens emner som går ut markert med rød skrift og gjennomstreking. I tillegg kan man se at også ett annet høstemne utgår ved at det er erstattet av et annet emne som isteden undervises i vårsemesteret.

Undervisningssemester høst:

JUS258-2-B Competition Law (10 ECTS)

~~JUS271-2-B Comparative Energy Law (10 ECTS)~~⁵ Undervises ikke fra høst 2020.

² Kunnskapsdepartementet oppsummerer målsetningen med kvalitetsreformen i tre punkter: Kvaliteten på utdanning og forskning skal bli bedre, intensiteten på utdanningen skal økes og internasjonaliseringen skal økes. <http://odin.dep.no/kd/norsk/tema/utdanning/hoyereutdanning/tema/kvalitetsreformen/bn.html>

³ For mer informasjon om «internasjonalisering hjemme», og fakultetets ansvar for å også sørge for at de som ikke reiser ut får mulighet til å utvikle interkulturelle ferdigheter og –kompetanse, se sak 59/15 til studietilvalget.

⁴ For mer informasjon om inntekter fra utveksling, se orienteringssak 35/19 til fakultetsstyret.

⁵ Undervist for siste gang høst 2019. Erstattes av nytt emne JUS271-2-C International and comparative Energy and Climate Law (20 ECTS) som isteden undervises i vårsemesteret.

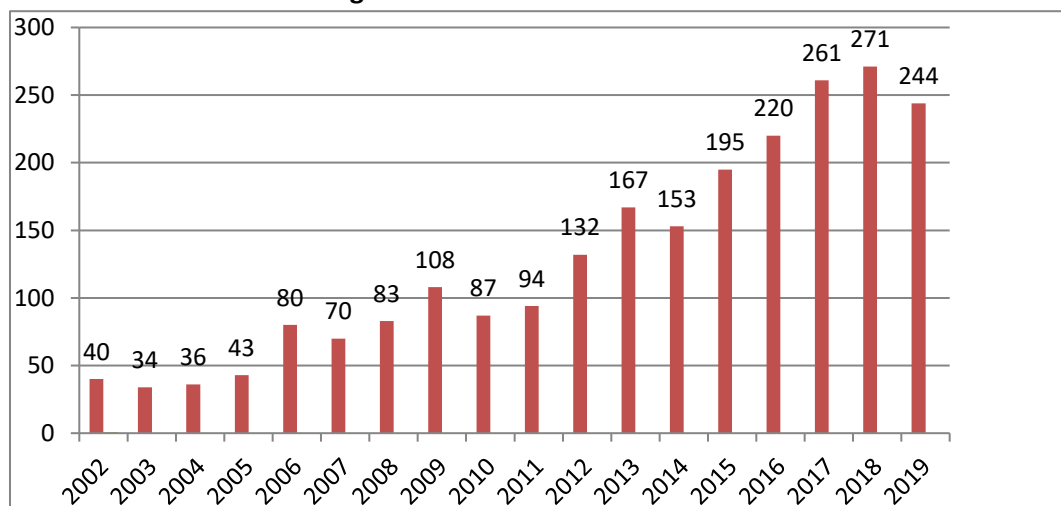
JUS276-2-C Human Rights Policies (10 ECTS)
 JUS278-2-A Comparative Private Law (10 ECTS)
~~JUS280-2-B Alternative Dispute Settlements (20 ECTS)~~. Undervises ikke fra høst 2021.
~~JUS281-2-A Comparative Constitutional Law (10 ECTS)~~. Undervises ikke fra høst 2021.
 JUS285-2-A EU and EEA Public Procurement Law (10 ECTS)
 JUS287-2-A EU and EEA Commercial Law (10 ECTS)
 JUS289-2-A International Civil Procedure (10 ECTS)
 JUS292-2-A Introduction to Chinese Law (10 ECTS)

Undervisningssemester vår:

JUS250-2-C Health and Human Rights in the Welfare State (10 ECTS)
 JUS271-2-C International and comparative Energy and Climate Law (20 ECTS)
~~JUS272-2-A American Law (10 ECTS)~~. Undervises ikke fra vår 2021.
 JUS273-2-A Legal Philosophy (10 ECTS)
 JUS276-2-B European Human Rights (20 ECTS)
 JUS277-2-A Introduction to Copyright Law (5 ECTS)
 JUS277-2-B International Copyright Law (10 ECTS)
~~JUS283-2-A Arbitration Theory and Practice (20 ECTS)~~. Undervises ikke fra vår 2021.
 JUS286-2-A Constitution and Politics (10 ECTS)
 JUS288-2-A International Criminal Law (10 ECTS)
 JUS290-2-A Comparing Legal Cultures in Europe (10 ECTS)
 JUS291-2-A EU and EEA State Aid Law (10 ECTS)

For å opprettholde et godt og attraktivt studietilbud på engelsk til våre innreisende studenter er det nødvendig å erstatte disse emnene med nye engelskspråklige emner. Den engelskspråklige spesialnemneporteføljen er over de senere år allerede blitt en del redusert blant annet ved at emner som ble undervist av professor Erich Schanze og professor Jan Andersson har blitt terminert uten å bli erstattet av nye emner. Selv om vi ikke vet hva som er «smertegrensen» for når listen ikke lenger er lang nok til at UiB fremstår som en attraktiv utvekslingsdestinasjon er studiedekan og internasjonaliseringsteamet i studieseksjonen av den oppfatning at tilbudet nå ikke bør reduseres ytterligere.

Som figuren under viser, har vi over tid mottatt et økende antall innreisende studenter. Undervisningen i spesialemnene er i større grad enn i de obligatoriske emnene seminar-/dialogbasert, og for at dette skal kunne opprettholdes er det viktig å videreføre et tilstrekkelig antall emner som de mange innreisende studentene kan fordeles på.

Antall innreisende utvekslingsstudenter til fakultetet:**Hvordan skal emnene erstattes?**

Fordi det er nedsatt en arbeidsgruppe som for tiden arbeider med å se nærmere på 5. studieår, foreslås det å i første omgang kun se på erstatning av de to emnene som undervises i vårsemesteret. Fakultetet har nedsatt en arbeidsgruppe for 5. studieår, og det vil derfor være fornuftig å avvente gruppens arbeid før vi ser på hvordan de to høstemnene bør erstattes.

Studiedekanen foreslår at emnene erstattes av nye emner undervist av egne fast ansatte. Studiedekanen er kjent med at det i fagmiljøet finnes flere ideer til nye spesialemner som ikke har vært lagt frem for studietutvalget og fakultetsstyret for vedtak om oppretting, da det siden 2015 har vært signalisert en midlertidig stans i oppretting av nye spesialemner, fordi studietutvalget og fakultetsstyret så behov for først å se nærmere på eksisterende spesialemneportefølje.⁶

Det er ønskelig at nye emner tematisk støtter oppunder UiBs strategiske prioriteringer: Hav, liv, samfunn. Det er også ønskelig at emner utvikles og driftes av grupper av ansatte heller enn av én ansatt. Dette blant annet for å gjøre undervisningen mindre sårbar ved kortere fravær som forskningstermin, permisjoner o.l.

Innreisende utvekslingsstudenter velger emner som del av sin søknad om opptak til UiB. Søknadsskjema for innreisende studenter vårsemesteret 2021 åpner allerede 1. september. Nye emner må derfor være på plass og registrert i Felles studentsystem (FS) innen 25. august. Det er fakultetsstyret som vedtar oppretting av nye emner, og fakultetsstyret vil i sitt møte 16. juni få seg forelagt et forslag til plan for hvordan emner kan opprettes i tide til denne fristen selv om første fakultetsstyremøte høst 2020 kommer etter denne datoen.

Dersom fakultetsstyret slutter seg til plan om oppretting av to nye engelskspråklige emner for våren 2021, vil dekanen sende ut en invitasjon til alle fast ansatte om å komme med forslag til emneskildringer for nye engelskspråklige spesialemner. Ettersom det i ny studieordning både vil bli valgemenner på 3. studieår og spesialemner på 5. studieår, må forslaget inneholde informasjon om

⁶ Se studietutvalgets sak 65/15 og fakultetsstyrets sak 82/15.

hvorvidt man ser for seg at emnet i fremtiden vil passe på 3. studieår eller på 5. studieår. Forslaget må redegjøre for hvilke lærekrefter som er aktuelle, og for om det på et senere tidspunkt eventuelt kan være aktuelt å flytte undervisningen til høstsemesteret.

Emneansvarlige for emner som blir opprettet må være innforstått med at de konklusjoner og anbefalinger som arbeidsgruppen for 5. studieår kommer frem til, vil komme til å påvirke emneporteføljen i ny studieordning, slik at det ikke er noen automatikk i at emnene som nå opprettes vil bli videreført i ny studieordning. Det kan også hende at et nytt emne som etableres nå vil plasseres som valgemne på 3. studieår i den nye studieordningen.

Selv om det kunne synes mer fornuftig å avvente anbefalingene fra arbeidsgruppen for 5. studieår, er det likevel nødvendig å på nåværende tidspunkt erstatte emnene som legges ned fra våren 2021 slik at tilbudet til innreisende studenter ikke forringes ytterligere. Dette betyr også at det tas sikte på ny utlysning av mulighet for oppretting av to nye spesialemer fra høst 2021 mot slutten av høstsemesteret 2020, slik at emnene vil være klare til søknadsskjemaet for innreisende studenter åpner 15. mars 2021.

Forslag til uttalelse:

Studieutvalget anbefaler overfor fakultetsstyret at det opprettes to nye engelskspråklige spesialemer fra vårsemesteret 2021 for å opprettholde et godt og attraktivt studietilbud til innreisende studenter.

INTØ 290520

[Tilbake til saklisten](#)

(Til kursbeskrivelsen på hjemmesiden for JUS260-2-C Kjennetegnrett.
Oppdatert 6.5.2020)

Studiepoeng, omfang

10 studiepoeng

Studienivå (studiesyklus)

MA-nivå

Fulltid/deltid

Fulltid

Undervisningssemester

Høst. (Eksamen hvert semester.)

Undervisningsstad

Det juridiske fakultet, Bergen

Mål og innhald

Kjennetegnretten omhandler den rettslige reguleringen av varemerker og forretningskjennetegn. ~~herunder domenenavn.~~ Varemerker er kort og upresist kommersielle benevnelser på varer, tjenester og konsepter i vid forstand, og som benyttes i markedsføringen av disse.

Forretningskjennetegn omfatter bl.a. foretaksnavn, sekundære forretningskjennetegn, domenenavn og ~~forholdet til~~ bruk av personnavn som forretningskjennetegn.

~~Sentrale rettskilder er varemerkeloven og foretaksnavneloven med tilknyttede rettskilder, herunder EU-direktiver og forordninger, og praksis fra EF-domstolen og Førsteinstansdomstolen samt OHIM og Patentstyret. De mest sentrale rettskildene er varemerkeloven, varemerkedirektivet, varemerkeforordningen,~~

[foretaksnavneloven, og praksis fra norske domstoler, EU-domstolen, Underretten, EUIPO, Patentstyret og Klagenemnda for Industrielle Rettigheter \(KFIR\).](#)

Sentrale rettslige spørsmål som ~~vi~~ blir behandlet, er vilkårene for å erverve rett til varemerke; enten ved registrering eller ved innarbeidelse, herunder kravet til distinktivitet og [spesielle reglene om](#) registreringshindre, registreringsordningen, ugyldighetsgrunner og sletting av ugyldige varemerker. Videre behandles "«naturlige varekjennetegn», »" varemerkerettens innhold, ubeskyttede elementer i beskyttede varemerker ~~samt~~ [unntaksanmerkninger](#), forvekslingslæren (kjennetegns- og vareslagslikhet), kollisjonsregler, sanksjoner mot krenkelser av rett til varekjennetegn, konsumpsjon og parallellimport samt internasjonal registrering.

Læringsutbytte

Etter endt kurs skal studentene kunne analysere, drøfte og ta standpunkt til innholdet av de viktigste rettsspørsmål som kan oppstå innenfor kjennetegnsretten. Studentene skal med utgangspunkt i [varemerkeloven og/eller foretaksnavnelovens sentrale rettskilder](#) lære å utrede og løse rettsspørsmål innenfor dette rettsområdet, og kunne redegjøre for rettsutvikling og begrunnelse for reglene, metodiske spørsmål, rettspolitiske perspektiver og begrunnelser som ligger til grunn for reglene.

Krav til forkunnskapar

Tre års universitets- eller høyskoleutdanning.

Tilrådde forkunnskapar

Tre års jusstudier.

Krav til studierett

Emnet er åpent for studenter med en av følgende studieretter:

- Studierett på integrert masterprogram i rettsvitenskap
- Studierett på toårig masterprogram i rettsvitenskap
- Særskilt studierett til spesialemer ved Det juridiske fakultet
- Poststudierett ved Det juridiske fakultet
- Innvekslingsstudenter ved Det juridiske fakultet

Forkunnskapskravet kan likevel begrense enkelte studenters adgang til emnet.

Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning

Forelesninger (evt med innlagte små oppgaver)

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Ingen

Vurderingsformer

Eksamen hvert semester.

Fire timer digital skoleeksamen.

Informasjon om digital eksamen finnes her: <http://www.uib.no/utdanning/86719/digital-eksamen#>

Eksamensspråk:

- Oppgaven: Norsk
- Besvarelsen: Norsk/skandinavisk/engelsk

Hjelpemiddel til eksamen

Informasjon om tillatte hjelpemidler finnes under § 3-5 flg i fakultetets [utfyllende regler](#) .

- I tillegg er følgende tillatt på denne eksamenen:

- Særtrykk av varemerkeloven.
- Kompendium merket *Immateralrett - Kompendiet er lovlig hjelpemiddel til eksamen - Bergen 2016*.

Karakterskala

A til E for bestått og F for ikke bestått.

Fagleg overlapp

Ikke overlapp med emner ved Det juridiske fakultet.

Emneevaluering

I hht rutiner for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Programansvarleg

Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud.

Emneansvarleg

Professor Tore Lunde.

[Tilbake til sakslisten](#)

(Til kursbeskrivelsen på hjemmesiden for JUS260-2-D Markedsføringsrett. Oppdatert 6.5.2020)

Studiepoeng, omfang

10 studiepoeng

Studienivå (studiesyklus)

MA-nivå

Fulltid/deltid

Fulltid

Undervisningssemester

Høst. (Eksamen hvert semester.)

Særlig egnet i kombinasjon med: Det anbefales å kombinere dette kurset med noen av de øvrige kurs innenfor immaterialretten og/eller konkurranseretten.

Undervisningsstad

Det juridiske fakultet, Bergen

Mål og innhald

Markedsføringsretten omfatter rettsreglene som regulerer rammene for næringsdrivendes markedsføring. De mest sentrale rettskildene i emnet er markedsføringsloven, [direktivet om urimelig handelspraksis og retts- og forvaltningspraksis om disse kildene](#). Det ble vedtatt ny markedsføringslov 9. januar 2009, som trådte i kraft 1. juni 2009 samtidig med at tidligere markedsføringslov 1972 ble opphevet. Grunntrekkene i tidligere lovgivning er videreført ~~i den nye loven~~, men ~~loven innebærer en~~ [harmonisering harmonisert av med](#) rettsreglene i EU/EØS om urimelig

handelspraksis overfor forbrukere. Markedsføringsretten omfatter rettsforholdene både næringsdrivende imellom, rettsforholdene mellom næringsdrivende og forbrukere, samt forholdet til offentlige myndigheter, særlig [Forbrukerombudet](#) [Forbrukertilsynet](#) og Markedsrådet. Sentrale rettsspørsmål om begrensninger i adgangen til markedsføring som vil bli behandlet er bl.a. reglene om god forretningsskikk, herunder reglene om etterlikning av produkter m.m., villedende reklame, kjønnsdiskriminerende reklame, reklame rettet mot barn og unge, sensur av standardvilkår, reglene om forretningshemmeligheter og lignende, samt sanksjoner mot overtredelse.

Læringsutbytte

Etter endt kurs skal studentene kunne analysere, drøfte og ta standpunkt til innholdet av de viktigste rettsspørsmål som oppstår med utspring i markedsføringsloven og tilgrensende rettskilder. Studentene skal med dette utgangspunkt lære å utrede og løse rettsspørsmål innenfor dette området, redegjøre for rettsutvikling og begrunnelse for reglene, metodiske spørsmål og rettspolitiske perspektiver. Studentene skal ha god oversikt over markedsføringsrettens regler og prinsipper, og skal kunne formidle juridisk kunnskap og forståelse om sentrale rettigheter, både sett fra et forbrukerperspektiv og fra de næringsdrivendes synsvinkel, på en selvstendig, balansert og nyansert måte, både muntlig og skriftlig. Studentene skal ha innsikt i de begrunnelser som ligger til grunn for reglene.

Krav til forkunnskapar

Tre års universitets- eller høyskoleutdanning.

Tilrådde forkunnskapar

Tre års jusstudier.

Krav til studierett

Emnet er åpent for studenter med en av følgende studieretter:

- Studierett på integrert masterprogram i rettsvitenskap
- Studierett på toårig masterprogram i rettsvitenskap
- Særskilt studierett til spesialemner ved Det juridiske fakultet
- Poststudierett ved Det juridiske fakultet
- Innvekslingsstudenter ved Det juridiske fakultet

Forkunnskapskravet kan likevel begrense enkelte studenters adgang til emnet.

Undervisningsformer og omfang av organisert undervisning

Forelesninger (evt med innlagte små oppgaver)

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Ingen.

Vurderingsformer

Eksamen hvert semester.

Fire timer digital skoleeksamen.

Informasjon om digital eksamen finnes her: <http://www.uib.no/utdanning/86719/digital-eksamen#>

Eksamensspråk:

- Oppgaven: Norsk
- Besvarelsen: Norsk/skandinavisk/engelsk

Hjelpemiddel til eksamen

Informasjon om tillatte hjelpemidler finnes under § 3-5 flg i fakultetets [utfyllende regler](#) .

- I tillegg er følgende tillatt på denne eksamenen:

- Særtrykk av markedsføringsloven.
- Kompendium: [JUS260-2-D](#) Markedsføringsrett, UiB 2016

Karakterskala

A til E for bestått og F for ikke bestått.

Fagleg overlapp

Ingen overlapping med emner ved Det juridiske fakultet.

Emneevaluering

I henhold til retningslinjer for evaluering av emner ved Det juridiske fakultet.

Programansvarleg

Studieutvalget har programansvaret for fakultetets studietilbud.

Emneansvarleg

Professor Tore Lunde.

[Tilbake til saklisten](#)

Masteroppgave som gruppearbeid ved Det juridiske fakultet, UiB.

Ved Det juridiske fakultet i Bergen har vi (pr. V20) ikke hatt noen tradisjon for masteroppgaver som gruppearbeid. Spørsmål om flere kan skrive masteroppgave sammen har ikke kommet fra studentene, og ingen lærere har initiert en slik tenking.

Våren 2020 kom spørsmålet fra en student. Studiedekan og emneansvarlig stilte seg i utgangspunktet positiv til tanken. En muntlig orientering i fakultetsstyremøtet den 28. april samlet tilsvarende signaler derfra. Det er foranledningen til dette notatet.

Regulering

Masteroppgaven er et *emne*, og reguleres som andre emner med hensyn til formalia. I lovverket er det ingen sperrer mot gruppeeksamener – det gjelder både universitets- og høyskoleloven, Forskrift om opptak, studier, vurdering og grader ved Universitetet i Bergen (UiB-forskriften) og Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet. Heller ikke studieplanen hos oss eller emnebeskrivelsen for masteroppgaver har noen (direkte) sperrer mot at arbeidet utføres og leveres som gruppearbeid. Indirekte er det pr dato en «sperre» at alternativet gruppearbeid ikke er nevnt i studieplan/emnebeskrivelse, jf. UiB-forskriften § 6.2. Siden emnebeskrivelsen inngår i studieplanen, jf. UiB-forskriften § 3.1 nr. 2, legger vi til grunn at det er tilstrekkelig at dette inngår i emnebeskrivelsen. Det er likevel ikke noe til hinder for at det også framgår av den generelle delen av studieplanen.

Det er enkelte særskilte reguleringer for gruppearbeid til forskjell fra individuelle arbeid.

1. UiB-forskriften § 6.2 Vurderingsformer og vurderingsordninger

§ 6.2.1 Vurderingsformer

[...]

(2) [...] Hvis vurderingsformen kan eller skal foregå som gruppevurdering må dette fastsettes i studieplanen.

2. UiB-forskriften § 6.2.6 Særskilt om gruppevurdering

(1) Når en vurderingsform gjennomføres som gruppevurdering får alle studentene i gruppen samme sensurvedtak.

(2) For klage se §§ 7.4 og 7.5. Særskilt om klage på gruppevurdering, se § 7.5 (3).

3. UiB-forskriften § 7.5 Begrunnelse og klage

[...]

(4) Ved gruppevurdering har hver enkelt student rett til å klage over sensuren. De øvrige studentene som har deltatt i gruppen, skal varsles om alle innkomne klager. Dersom karakteren blir endret etter klagebehandlingen, gjelder endringen kun for de(n) som har framsatt klage.

[...]

Denne bestemmelsen finnes også i **universitets- og høyskoleloven § 5-3 nr. 4, tredje punktum**: «Det er individuell klagerett ved gruppeeksamen. En eventuell endring av karakter etter klage vil kun gjelde for den som har klaget.»

Fakultetet har ingen regulering av gruppearbeid i **Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet** eller i andre deler av studiereglementet.

Masteroppgaven omtales konsekvent som «selvstendig arbeid», både i universitets- og høyskoleloven, i gradsforskriften⁷ og i UiB-forskriften. Dette kan likevel ikke forstås som en avskjæring av adgangen til å levere i gruppe. Her legges til grunn at det heller ikke er et krav om at de respektive forfatteres bidrag skal være eksklusivt identifisert i det innleverte arbeidet.

Notatet her

Notatet omhandler JUS399 Masteroppgave (30 sp) og JUS396 Masteroppgave (60 sp). Der ikke noe annet er sagt, er begge emnene omfattet i det følgende. JUS397 Masteroppgave (70 sp) forskerlinje holdes utenfor saken her – en rekke særegne forhold gjør seg gjeldende der både med hensyn til opptak og gjennomføring, og eventuelle tilpasninger med hensyn til gruppearbeid vil kunne gjøres ad hoc ved behov.

Det er *i prinsippet* ingenting i veien for å åpne for gruppeeksamener i hvilke som helst emner og hvilke som helst vurderingsordninger. I *praksis* vil enkelte vurderingsordninger vanskelig la seg forene med gruppearbeid, men for sensur av masteroppgaver er det neppe noen praktiske problemer med å gjennomføre gruppelevering og -vurdering.

Det er nødvendig å ha med gruppealternativet i emnebeskrivelsen for masteroppgave. Det er ønskelig med enkelte omformuleringer av andre deler av gjeldende regelverk for å synliggjøre at gruppelevering er et alternativ. Videre er det nødvendig med noe særskilt regulering av gruppearbeidet i og for seg.⁸

Så er det nødvendig at fakultetet tar formelt stilling til om det overhode er ønskelig med gruppearbeid i masteroppgaver, eventuelt under hvilke forutsetninger. Det prinsipielle skillet knyttes i første rekke til sensuren: Det blir individuelle sensurvedtak for felles arbeid, der vi ikke kan identifisere den enkeltes bidrag. Etter klage kan det ende med ulike sensurvedtak for *samme arbeid*, dvs. uten at forskjellen tilskrives den enkeltes individuelle bidrag. Begge deler kan være betenkelig, men er regulert utenfor fakultetet. En særlig problemstilling oppstår der den ene deltakeren består og den andre ikke. Denne andre skal da levere på nytt, det kan den første ikke gjøre. Det er ikke opplagt hvordan et slikt scenario skal løses i praksis.

Notatet her tar sikte på å danne grunnlag for alle ledd i denne prosessen: Først en vurdering av fordeler og ulemper med gruppearbeid, dernest en skisse til regulering med synliggjorte hensyn og til slutt et forslag til vedtak.

Bør vi åpne for masteroppgaven som gruppearbeid?

Noen fordeler med å åpne for gruppearbeid:

- Valgmenyen blir større for studentene.
- Det åpner for større arbeider.
- Det utvikler ferdigheter og kompetanse innenfor teamarbeid, noe som både tilstrebes og etterspørres i arbeidslivet.
- Vi legger til grunn at veiledningstimerne følger studentene, sånn at en gruppe på to studenter vil ha 22 veiledningstimer til disposisjon. Der veiledning gjøres felles for deltakerne, vil hver

⁷ [Forskrift om grader og yrkesutdanninger, beskyttet tittel og normert studietid ved universiteter og høyskoler](#)

⁸ Se § 5 i Oslo sitt [Reglement for masteroppgaver i rettsvitenskap](#).

av dem komme ut med mer enn 11 timer veiledning; det anses som en faglig gevinst for studentene uten motsvarende kostnad for fakultetet.

Noen ulemper med å åpne for gruppearbeid:

- Sensuren
 - o Arbeidet kan være felles, med en felles sensur som er lik for begge/alle deltakerne. Ulempen her er at vi kan ikke vite med sikkerhet at alle deltakerne faktisk har fortjent den aktuelle karakteren.
 - o Arbeidet kan være sammensatt, sånn at hver av deltakerne kan identifisere sin del og få individuell sensur på den. Ulempen her er at ansvaret for helheten blir borte.
 - o I begge tilfellene over skal sensuren være den samme, jf. UiB-forskriften § 6.2.6 nr. 1.
 - o Klagesensuren byr på (minst) en nøtt: Ny sensur gjelder bare for den i gruppen som klagde (i begge tilfellene over her). Det innebærer for det første at samme arbeid kan resultere i to ulike sensurvedtak. For det andre innebærer det at vi kan ende med at den ene i gruppen består og den andre stryker. Den som har strøket, skal da levere en omarbeidet masteroppgave, den som har bestått kan ikke levere igjen. (Dette siste er i henhold til fakultetets interne regulering, jf. Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet § *. Det er i alle fall på det rene at en student som har bestått ikke kan *pålegges* å levere om igjen.) Det er ikke umiddelbart klart hvordan dette skal løses – det kan tenkes at «vesentlig omarbeidet» er stikkordet her, sånn at oppgaven i praksis må «halveres» for den som skal levere den igjen. Det er i tilfelle en utfordring som kanskje kan bli i overkant for en student som allerede befinner seg i ytterkant av sin faglige rekkevidde.
- Gjennomføringen
 - o Vi er avhengig av at studentene forblir arbeidspartnere gjennom hele prosessen for at et gruppearbeid skal leveres.
 - o Vi må lage plan B, eventuelt også C og D, for de tilfellene der den ene studenten eller begge kommer til at hun/han vil gjøre dette på en annen måte enn det gruppearbeidet de har begynt på.

Behov for plan B – C – D osv.

Matrisen under er et forsøk på å synliggjøre noen av de faglig-sosiale utfordringene som kan oppstå i løpet av en slik gruppeprosess. Alle rutene som ikke er grønne, kan representere større eller mindre utfordringer; i første rekke for studentene selv, men også for faglig personell og studieadministrasjon. Vi må ha i mente at masteroppgaveskriving er en stressende prosess i utgangspunktet, og neppe mindre der man skal tilpasse arbeidet til en annens arbeidstempo og -måte, og i tillegg er substansielt avhengig av den andres prestasjon – og etter hvert opplever tidspress. Dette er også en prosess og en situasjon som de aller færreste har noen erfaring med.

		Student A			
		Vil gjennomføre som planlagt	Vil endre emne, fortsette sammen	Vil gå solo, samme eller annet emne	Forsvinner
Student B	Vil gjennomføre som planlagt				
	Vil endre emne, fortsette sammen				
	Vil gå solo, samme eller annet emne				

	Forsvinner				
--	------------	--	--	--	--

Det er etter dette ikke opplagt at gruppearbeid med masteroppgaven er en god løsning for de fleste, antakelig er den ikke optimal for så mange. Det bør likevel ikke stå i veien for at det i enkelte tilfeller kan åpnes for at masteroppgaven kan skrives og leveres som gruppearbeid så lenge de involverte studentene selv velger det og de er gjort kjent med de utfordringene som kan være knyttet til å skrive masteroppgaver sammen med andre.

Under henvisning til de krevende momentene nevnt over, ønsker fakultetet å ha en dialog med studentene i forkant. Det må stilles krav om at prosjektet er *gjennomtenkt* og at det er *egnet*. Av den grunn ønsker faglig ledelse en innretning med søknad etter modell av den som allerede gjelder for å skrive JUS396 Masteroppgave 60 studiepoeng. I prosessen legges vekt på prosjektskissen og studentenes antatte faglige rekkevidde. Studentene kan også avkreves en skisse til plan B og så videre for de tilfellene de lander på en gul rute i matrisen over.

Nødvendig regulering

I [Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet](#) er masteroppgaven nevnt i flere sammenhenger. Det er aldri sagt noe om at man skriver den alene og der er heller ikke regulering som impliserer eller forutsetter at man skriver alene. Det kan eventuelt være behov for å skrive inn regulering av gruppearbeidet i og for seg, herunder orientering om søknadsprosess.

I [Studieplan for MAJUR Rettsvitenskap \(jus\), master, 5 år](#) er masteroppgaven også nevnt en rekke steder. De samme betraktningene gjør seg gjeldende her som for Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet: Det kan eventuelt være behov for å skrive inn eller vise til regulering av gruppearbeidet i og for seg, herunder orientering om søknadsprosess.

[Emnebeskrivelsen for JUS399 Masteroppgave \(30 sp\)](#) og [emnebeskrivelsen for JUS396 Masteroppgave \(60 sp\)](#). Her må vi inn med synliggjøring av alternativene og regulering av det særegne med gruppearbeid. Forslag til slike endringer er satt inn på slutten av notatet her (endringer med track changes).

[Instruks for veiledning og sensur av JUSJUS399 Masteroppgave \(30 sp\)](#) må også ha noen justeringer for gruppearbeider. Forslag er satt inn i notatet her, merket med track changes. Her må likevel fagpersonell kvalitetssikre de nødvendige momentene knyttet spesifikt til gruppearbeidet i og for seg.

Framdrift

1. For det konkrete tilfellet vi har på bordet nå: Vi har bedt studentene om å søke om å få skrive sammen til høsten, så kan vi se på det konkret ut fra de retningslinjene som er skissert over her og på bakgrunn av de signalene som er kommet fra fakultetsstyret. Dekanens fullmakt rekker formodentlig til å innvilge dette for H20 – eventuelt for en stor masteroppgave for 20/21.
2. Studietutvalget vedtar en prøveordning for studieåret 2020/21 der det åpnes for gruppebesvarelser i JUS399 og JUS396 etter de linjer som beskrives her. I prøveperioden endres ikke regulering og/eller emnebeskrivelser.
3. Ordningen evalueres etter studieåret 20/21.
4. Ved eventuell videreføring, innarbeides ordningen i regulering og emnebeskrivelser.

Vedtaksforslag

1. Fakultetet åpner for at JUS399 Masteroppgave (30 sp) og JUS396 Masteroppgave (60 sp) kan skrives som gruppearbeid av to studenter, som en prøveordning studieåret 20/21.
2. Ordningen evalueres etter det første året, og eventuell regulering utsettes til resultatet av evalueringen foreligger.

JUS399 Masteroppgåve**Institutt**

Det juridiske fakultet

Studienivå (studiesyklus)

I løpet av mastergradsstudiets fjerde og femte år skal studenten levere et selvstendig skriftlig arbeid tilsvarende 30 studiepoeng. Etter søknad kan masteroppgaven være gruppearbeid.

Undervisningsspråk

Norsk

Undervisningssemester

Vår og høst

Undervisningsstad

Det juridiske fakultet

Mål og innhold

Masteroppgaven skal være et selvstendig arbeid, som skrives under veiledning, hvor studenten/studentene selv har ansvaret for progresjonen i arbeidet.

Før skrivesemesteret inviterer fakultetet studenter på 3. og 4. studieår til orienteringsmøte om masteroppgave.

De fagansvarlige vil avholde fagmøter om skrivetilbudet innen sitt fagfelt. Studentene kan delta på flere fagmøter. Møtene er ikke forpliktende og de er ikke obligatoriske, men de er et svært nyttig grunnlag for beslutningen om fagområde for masteroppgaven.

Fakultetet har disse faggruppene:

1. Dynamisk tingsrett, pant og konkurs
2. Strafferett, internasjonal strafferett og straffeprosess
3. Arbeidsrett og diskrimineringsrett
4. Arverett og familierett
5. Erstatningsrett og forsikringsrett
6. Nasjonal og internasjonal naturressurs-, miljø- og energirett
7. Forvaltningsrett og velferdsrett
8. Immaterialrett
9. Markedsrett og konkurranserett
10. Alminnelig og spesiell kontraktsrett
11. Folkerett og menneskerettigheter
12. Sivilprosess og konfliktløsning
13. Rettskultur, rettsfilosofi og metode
14. Selskapsrett
15. Skatterett
16. Tingsrett, planrett og kommunalrett
17. EU- og EØS-rett
18. Barnerett
19. Rettstat

Ved påmelding skal studentene oppgi fagområde, problemstilling og prosjektskisse for sin masteroppgave. Valg av faggruppe er bindende etter at fakultetet har inngått avtale med veileder. Problemstillingen som er meldt inn ved påmelding kan likevel avgrenses og tilpasses i ettertid forutsatt at endringene gjøres i samråd med veileder og ikke forutsetter bytte av veileder.

Særlig om gruppearbeid

Masteroppgaven kan skrives som gruppearbeid av to studenter. Søknad om gruppearbeid leveres samtidig med påmelding og prosjektskisse. Prosjektskisse må vise at prosjektet er velegnet for gruppearbeid. Av søknaden må det gå fram hvordan studentene har tenkt å løse utfordringene som oppstår hvis samarbeidet ikke varer helt til levering.

- Gruppearbeid sensureres under ett til én felles karakter
- Sensurklage kan leveres individuelt. Eventuelt endring av karakter gjelder bare for den som har klaget.

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten skal tilegne seg

- avansert materiell kunnskap innenfor det fagfeltet masteroppgaven omhandler.
- avansert kunnskap om de særskilte metodiske utfordringene på fagområdet.
- kunnskap om de etiske spørsmålene som reises innen fagfeltet.
- avansert kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider.

Ferdigheter

Studenten skal være i stand til å

- utforme og analysere en rettslig problemstilling i samsvar med faglige idealer.
- bruke juridisk metode på en selvstendig måte.
- identifisere, formulere og drøfte rettslige problemstillinger, herunder å disponere stoffet i hovedproblemstillinger, argumentasjon og konklusjoner.
- skrive en selvstendig framstilling.
- orientere seg i tilfanget av kilder: finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre.
- skille mellom rettsdogmatiske og rettspolitiske analyser i juridisk arbeid, herunder kritisk å vurdere gjeldende rett og drøfte behovet for endringer.

Generell kompetanse

Studenten skal etter gjennomført masteroppgave

- kunne anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder innenfor jussen.
- kunne formidle omfattende selvstendige arbeider og beherske jussens uttrykksformer.
- kunne bidra til nytenking og løsning på nye problemer.

Krav til forkunnskaper

Emner på tredje studieår (JUS131, JUS132, JUS133, JUS134, JUS135) må være fullført før man begynner på fjerde eller femte studieår.

Tilrådde forkunnskaper

Studenter som skriver masteroppgave innen emner som ikke er en del av de obligatoriske emnene på studieprogrammet, kan ha stor nytte av å velge spesialemer eller emner i løpet av utvekslingsopphold på 5. studieår som er relevante for tematikken i masteroppgaven.

Krav til studierett

MAJUR

Undervisningsformer og omfang av org.und

Det avholdes forelesninger hvert semester for studenter som skriver masteroppgave. Forelesningene skal være et supplement til den individuelle veiledningen.

Studentene har rett til **veiledning** under arbeidet med masteroppgaven. Det blir gitt 11 timers veiledning per student. Timetallet omfatter tiden veilederen bruker til lesing av utkast, utarbeiding av kommentarer og samtale med studenten/studentene. Rammene for veiledning presiseres ytterligere i Studieplanen om *Undervisningsmetodar og Rettleiing for masteroppgåva*.

Hovedordningen er at den fagansvarlige tilordner veiledere til de ulike masteroppgavetemaene. Eksterne veiledere må vurderes og godkjennes av fakultetet i henhold til Retningslinjer for valg og godkjenning av eksterne hjelpelærere og sensorer.

Det er studentens eget ansvar å oppsøke og nyttiggjøre seg veiledning samt sørge for fremdrift i arbeidet.

Det vises for øvrig til [Instruks for veiledere](#) for nærmere opplysninger.

Se også under "Obligatorisk undervisningsaktivitet".

Obligatorisk undervisningsaktivitet

Ved påmelding til masteroppgave skal studentene oppgi fagområde, problemstilling og levere prosjektskisse for masteroppgaven. **Prosjektskisse** skrives etter en gitt mal.

Ved semesterstart i skrivesemesteret skal det leveres et **prosjektnotat** etter oppgitt mal på minst 1500 ord pluss kildeliste, med obligatorisk innlevering til oppgitt frist. Prosjektnotatet skal godkjennes av veileder. Underkjent prosjektnotat må bearbeides og leveres til ny frist, og godkjennes av emneansvarlig.

Bestemmelsen i § 2-4 nr 3 om at 25 % avvik fra full deltakelse i obligatoriske arbeidskrav aksepteres, gjøres ikke gjeldende for masteroppgave.

Frister for påmelding, bekreftelse og innlevering med mer:

Skrivesemester høst:

- 15. mai - påmelding og levering av prosjektskisse og eventuell søknad om gruppearbeid
- uke 34 (torsdag) - innleveringsfrist prosjektnotat
- uke 37 (torsdag) - innlevering nytt prosjektnotat (hvis 1. versjon ble underkjent)
- 10. november - studentene bekrefter innlevering
- 10. desember - innlevering

Skrivesemester vår:

- 15. oktober - påmelding og levering av prosjektskisse og eventuell søknad om gruppearbeid
- uke 3 (torsdag) - innleveringsfrist prosjektnotat
- uke 6 (torsdag) - innlevering nytt prosjektnotat (hvis 1. versjon ble underkjent)
- 10. april - studentene bekrefter innlevering
- 10. mai - innlevering

Vurderingsformer

Ordgrense

For masteroppgave på 30 studiepoeng er veiledende ordgrense 12 000 ord. Oppgaver over 15 000 ord blir ikke sensurert. For oppgaver som skrives i gruppe, øker ordgrensen med 75 %. Fot- og sluttnoter skal medregnes i ordgrensen. Forord, forside, innholdsfortegnelse, registre, litteraturliste og vedlegg medregnes ikke. Besvarelser som avvises som følge av overskridelse av ordgrensen, må omarbeides og leveres et senere semester. Det gis ikke ekstra veiledning ved slik omarbeidelse.

For gruppeoppgaver kreves at arbeidet tilsvarer to masteroppgaver.

Innlevering

Masteroppgaven innleveres elektronisk i Studentweb. Innlevert oppgave skal være anonymisert, paginert og av forsiden skal tittel på oppgaven, kandidatnummer samt antall ord inkl. fot- og sluttnoter fremgå.

Bedømmelse

Når det gjelder sensur av masteroppgaven, vises det til [Instruks for sensorer](#).

Det skal ikke avholdes muntlig prøve uten at sensorene finner grunn til det. Ved den muntlige prøven eksaminerer begge sensorene studenten i tema som har tilknytning til oppgaven eller til det tema oppgaven gjelder. Muntlig prøve kan også brukes til å kontrollere at oppgaven er et selvstendig arbeid fra studenten.

Studenter som har fått vurdert masteroppgave til bestått karakter, kan ikke levere denne eller annen oppgave til ny vurdering. Studenter som har fått vurdert en innlevert masteroppgave til ikke bestått, kan bare levere masteroppgave til ny vurdering dersom den tar opp et annet tema eller er en vesentlig omarbeidet versjon av den tidligere innleverte oppgaven. Det gis inntil ti timer ekstra veiledning etter søknad. Kursansvarlig avgjør om det skal oppnevnes ny veileder.

Karakterskala

Ved sensur av emnet benyttes karakterskalaen A til E for bestått og F for ikke bestått.

Vurderingssemester

Vår og høst

Kontaktinformasjon

Kursansvarlige: professor Bjørnar Borvik

Administrativt ansvarlige: Maria Sandtorv Møller og Eivind Ramsøy Jerve
masteroppgave@jurfa.uib.no

JUS396 Masteroppgåve (60 sp)**Studienivå (studiesyklus)**

Master

Undervisningsspråk

Norsk

Undervisningssemester

Høst og vår

Undervisningsstad

Det juridiske fakultet, UiB

Mål og innhald

Masteroppgaven skal være et selvstendig arbeid, som skrives under veiledning, hvor studenten/studentene selv har ansvaret for progresjonen i arbeidet. Etter søknad kan masteroppgaven være gruppearbeid. Slik søknad framsettes samtidig med søknad om å skrive stor masteroppgave.

Før skrivesemesteret inviterer fakultetet studenter på 3. og 4. studieår til orienteringsmøte om masteroppgave, og de fagansvarlige vil avholde fagmøter om skrivetilbudet innen sitt fagfelt. Studentene kan delta på flere fagmøter. Møtene er ikke forpliktende og de er ikke obligatoriske, men de er et svært nyttig grunnlag for beslutningen om fagområde for masteroppgaven.

Fakultetet har disse faggruppene:

1. Dynamisk tingsrett, pant og konkurs
2. Strafferett, internasjonal strafferett og straffeprosess
3. Arbeidsrett og diskrimineringsrett
4. Arverett og familierett
5. Erstatningsrett og forsikringsrett
6. Nasjonal og internasjonal naturressurs-, miljø- og energirett
7. Forvaltningsrett og velferdsrett
8. Immaterialrett
9. Markedsrett og konkurranserett
10. Alminnelig og spesiell kontraktsrett
11. Folkerett og menneskerettigheter
12. Sivilprosess og konfliktløsning
13. Rettskultur, rettsfilosofi og metode
14. Selskapsrett
15. Skatterett
16. Tingsrett, planrett og kommunalrett
17. EU- og EØS-rett
18. Barnerett
19. Rettsstat

Ved påmelding skal studentene oppgi fagområde, problemstilling og prosjektskisse for sin masteroppgave. Valg av faggruppe er bindende etter at fakultetet har inngått avtale med veileder. Problemstillingen som er meldt inn ved påmelding kan likevel avgrenses og tilpasses

i ettertid forutsatt at endringene gjøres i samråd med veileder og ikke forutsetter bytte av veileder.

Særlig om gruppearbeid

Masteroppgaven kan skrives som gruppearbeid av to studenter. Søknad om gruppearbeid leveres samtidig med påmelding og prosjektskisse. Prosjektskisse må vise at prosjektet er velegnet for gruppearbeid. Av søknaden må det gå fram hvordan studentene har tenkt å løse utfordringene som oppstår hvis samarbeidet ikke varer helt til levering.

- Gruppearbeid sensureres under ett til én felles karakter
- Sensurklage kan leveres individuelt. Eventuelt endring av karakter gjelder bare for den som har klaget.

Læringsutbytte

Kunnskaper

Studenten skal tilegne seg

- avansert materiell kunnskap innenfor det fagfeltet masteroppgaven omhandler.
- avansert kunnskap om de særskilte metodiske utfordringene på fagområdet.
- kunnskap om de etiske spørsmålene som reises innen fagfeltet.
- avansert kunnskap om grunnleggende vitenskapsidealer, herunder krav til referanser og respekt for andres arbeider.

Ferdigheter

Studenten skal være i stand til å

- utforme og analysere en rettslig problemstilling i samsvar med faglige idealer.
- bruke juridisk metode på en selvstendig måte.
- identifisere, formulere og drøfte rettslige problemstillinger, herunder å disponere stoffet i hovedproblemstillinger, argumentasjon og konklusjoner.
- skrive en selvstendig framstilling.
- orientere seg i tilfanget av kilder: finne relevante kilder og selvstendig og kritisk skille kilder med akademisk tyngde fra andre.
- skille mellom rettsdogmatiske og rettspolitiske analyser i juridisk arbeid, herunder kritisk å vurdere gjeldende rett og drøfte behovet for endringer.

Generell kompetanse

Studenten skal etter gjennomført masteroppgave

- kunne anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder innenfor jussen.
- kunne formidle omfattende selvstendige arbeider og beherske jussens uttrykksformer.
- kunne bidra til nytenking og løsning på nye problemer.

Krav til forkunnskaper

For å søke om å skrive JUS396 Masteroppgave (60 studiepoeng) må man være kvalifisert til å begynne på femte studieår (andre studieår for MAJUR-2), jf. "Rekkefølge for emne i studiet" i Studieplan for masterstudiet i rettsvitenskap, og §2-5 nr. 1 andre punktum i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet. En grundig gjennomarbeidet prosjektskisse skal være

vedlagt søknaden. Prosjektskisse må vise at prosjektet er velegnet for en 60 studiepoeng masteroppgave.

Det er en forutsetning at fakultetet finner en egnet veileder som er villig til å veilede prosjektet. Veileder må ha førstestillingskompetanse.

Ved eventuell overgang fra JUS399, er det i tillegg krav om anbefaling fra veileder.

Tilrådde forkunnskaper

Studenter som skriver masteroppgave innen emner som ikke er en del av de obligatoriske emnene på studieprogrammet, kan ha stor nytte av å velge spesialemer eller emner i løpet av utvekslingsopphold på 5. studieår som er relevante for tematikken i masteroppgaven.

Krav til studierett

MAJUR, MAJUR-2

Arbeids- og undervisningsformer

Det avholdes forelesninger hvert semester for studenter som skriver masteroppgave. Forelesningene skal være et supplement til den individuelle veiledningen.

Studentene har rett til veiledning under arbeidet med masteroppgaven. Det blir gitt 21 timers veiledning per student. Timetallet omfatter tiden veilederen bruker til lesing av utkast, utarbeiding av kommentarer og samtale med studenten/[studentene](#). Rammene for veiledning presiseres ytterligere i [Studieplanen](#) om *Undervisningsmetodar og Rettleiing for masteroppgåva*.

Hovedordningen er at den fagansvarlige tilordner veiledere til de ulike masteroppgavemaene. Eksterne veiledere må vurderes og godkjennes av fakultetet i henhold til Retningslinjer for valg og godkjenning av eksterne hjelpelærere og sensorer.

Det er studentens eget ansvar å oppsøke og nyttiggjøre seg veiledning samt sørge for fremdrift i arbeidet.

Det vises for øvrig til [Instruks for veiledere](#) for nærmere opplysninger.

Se også *Obligatorisk undervisningsaktivitet* - der orienteres det om flere undervisningstiltak.

Obligatorisk undervisningsaktivitet

21 timer veiledning-

Ved påmelding til masteroppgave skal studentene oppgi fagområde, problemstilling og levere prosjektskisse for masteroppgaven. **Prosjektskisse** skrives etter en gitt mal.

Ved semesterstart i skrivesemesteret skal det leveres et **prosjektnotat** etter oppgitt mal på minst 1500 ord pluss kildeliste, med obligatorisk innlevering til oppgitt frist. Prosjektnotatet skal godkjennes av veileder. I vurderingen skal det særlig legges vekt på at prosjektet har en innretning som er i god overensstemmelse med dimensjonen på 60 studiepoeng.

Bestemmelsen i § 2-4 nr 3 om at 25 % avvik fra full deltakelse i obligatoriske arbeidskrav aksepteres, gjøres ikke gjeldende for masteroppgave.

Vurderingsformer

Tema, problemstilling og ordgrense

Tema og problemstilling for masteroppgaven skal fremgå i søknad om 60 sp masteroppgave, og videre arbeid med denne skal skje i samråd med veileder.

For masteroppgave på 60 studiepoeng er veiledende ordgrense 30 000 ord. Oppgaver over 37 500 ord blir ikke sensurert. For oppgaver som skrives i gruppe, øker ordgrensen med 75 %. Fot- og sluttnoter skal medregnes i ordgrensen. Forord, forside, innholdsfortegnelse, registre, litteraturliste og vedlegg medregnes ikke. Besvarelser som avvises som følge av overskridelse av ordgrensen, må omarbeides og leveres et senere semester. Det gis ikke ekstra veiledning ved slik omarbeidelse.

Masteroppgaven innleveres elektronisk i Studentweb. Innlevert oppgave skal være anonymisert, paginert og av forsiden skal tittel på oppgaven, kandidatnummer samt antall ord inkl. fot- og sluttnoter fremgå.

Bedømmelse

Når det gjelder skriftlig sensur av masteroppgaven, vises det til [utfyllende regler](#) om rettleiing og vurdering av masteroppgåver.

Det skal ikke avholdes muntlig prøve uten at sensorene finner grunn til det. Ved den muntlige prøven eksaminerer begge sensorene studenten i tema som har tilknytning til oppgaven eller til det tema oppgaven gjelder. Muntlig prøve kan også brukes til å kontrollere at oppgaven er et selvstendig arbeid fra studenten.

Studenter som har fått vurdert masteroppgave til bestått karakter, kan ikke levere denne eller annen oppgave til ny vurdering. Studenter som har fått vurdert en innlevert masteroppgave til ikke bestått, kan bare levere masteroppgave til ny vurdering dersom den tar opp et annet tema eller er en vesentlig omarbeidet versjon av den tidligere innleverte oppgaven. Det gis inntil fem timer ekstra veiledning etter søknad. Kursansvarlig avgjør om det skal oppnevnes ny veileder.

Karakterskala

A til E for bestått, F for ikke bestått.

Emneevaluering

Programansvarleg

Studieutvalget er delegert det koordinerende og overordnede ansvaret for fakultetets studietilbud. (Reglement for Det juridiske fakultet, § 9 pkt. 1.)

Emneansvarleg

Professor Bjørnar Borvik

Administrativt ansvarleg

Det juridiske fakultet v/ fakultetsdirektøren har det administrative ansvaret for emnet og studieprogrammet.

Administrativ kontakt: masteroppgave@jurfa.uib.no.

Kontaktinformasjon

Kursansvarlige: Professor Bjørnar Borvik

Administrativt ansvarlige: Maria Sandtorv Møller og Eivind Ramsøy Jerve. Epost: masteroppgave@jurfa.uib.no

Instruks for veiledning og sensur på JUS399 masteroppgave

Instruks for veiledere og sensorer ved Det juridiske fakultet. Karakterbeskrivelser for sensur av masteroppgaver.

Vedtatt i Fakultetsstyret 9. juni 2015 og trådte i kraft 1. august 2015.

Instruks for sensur av 70 poengs masteroppgave ([JUS397](#)) finner du [her](#).

Instruks for veiledere

Læringsmålene det vises til i teksten nedenfor står i [emnebeskrivelsen](#).

Veiledningen skal følge studenten/[studentene](#) gjennom alle momentene i læringsmålene.

Veileder må være forberedt på å introdusere studentene for elementære krav til skriftlige arbeider, som krav til kildehenvisninger. Også etiske betraktninger kan være ukjent for studentene, men forutsettes å være innarbeidet i løpet av skriveprosessen.

Veileder skal i innledningsfasen være behjelpelig med å formulere og avgrense problemstillingen som behandles i oppgaven, herunder også å veilede om hva som realistisk kan omhandles innenfor ordgrensen.

Veileder har ikke ansvar for det endelige resultatet; studentenes faglige rekkevidde vil variere, og det er ingen grunn til at ikke dette skal gjenspeiles også i masteroppgaven. Veilederens rolle er å hjelpe studentene til å kunne yte sitt beste.

Veileder kan bistå i utformingen av tema for oppgaven dersom studentene ber om det. Det gjelder både med hensyn til omfang og med hensyn til faglig relevans - er det noe interessant å skrive om her innenfor de rammer som gjelder for en masteroppgave? Likevel bør veilederen mest mulig inspirere studenten til å finne temaer og problemstillinger som studenten selv kan se er viktige og faglig interessante.

[Der masteroppgaven er et gruppearbeid, bør veileder påse at begge/alle studentene i gruppen deltar i prosessen.](#)

Instruks for sensorer

Masteroppgave sensureres av to sensorer. Dersom sensorene ikke blir enige om vurderingen, skal leder av Studieutvaglet utnevne en tredje sensor til å delta ved sensuren.

Veileder deltar som hovedregel ikke i sensur av masteroppgaver på 30 studiepoeng, og aldri i sensur av masteroppgaver på 60 studiepoeng.

Vurderingen av masteroppgaven skal knyttes nært til læringsmålene.

Momenter knyttet til metode og kildebruk skal tillegges større vekt – i begge retninger – enn de materielle momentene. For bestått karakter er det likevel et krav at masteroppgaven avdekker avansert kunnskap innen temaet, eller innen deler av det.

Evne til å finne frem til og formulere rettslige problemstillinger, herunder skille mellom ulike

problemer, prinsipale og subsidiære spørsmål, samt evne til å sette spørsmålene inn i sin rette sammenheng vektlegges i begge retninger.

Momenter som avdekker selvstendighet skal belønnes. Det gjelder for eksempel der studenten behandler et tema som ikke har god dekning i litteraturen, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte, eller der studenten reiser eller belyser problemstillinger på interessante måter, forutsatt at det gjøres på en faglig forsvarlig måte.

Momenter som viser at studenten har vært i stand til selv å se faglige eller metodiske sammenhenger som ikke leses direkte ut av litteratur eller andre kilder, belønnes. Herunder også blick for rettspolitiske dimensjoner innenfor oppgavens tema, dog uten å tape av syne grensen mellom vurderingers betydning de lege lata og de lege ferenda.

Evne til å drøfte spørsmål på en faglig forsvarlig og skjønnsom måte, og utnytte det foreliggende rettsstoff og faktum i samsvar med fagets metodiske prinsipper, har også betydning for bedømmelsen. Til dette hører også blick for hva som er vesentlig i forhold til det som er uvesentlig eller irrelevant, å skille mellom det sikre og det tvilsomme, samt å dimensjonere stoffvalg og proporsjoner i besvarelsen fornuftig.

Der avgrensing er gjort eksplisitt og godt begrunnet, skal det ikke trekkes for manglende behandling av temaer det er avgrenset mot. Dette henger sammen med de begrensinger som ligger i rammen for masteroppgaven.

Evne til framstilling og formidling er et selvstendig mål med oppgaven: Språkbeherskelse, fremstillingsevne, klarhet, oversiktighet, presisjon og systematisk ryddighet, herunder ryddige kildehenvisninger vektlegges i begge retninger.

Det skal ikke avholdes muntlig prøve uten at sensorene finner grunn til det. Ved den muntlige prøven eksaminerer begge sensorene studenten i tema som har tilknytning til oppgaven eller til det tema oppgaven gjelder. Muntlig prøve kan også brukes til å kontrollere at oppgaven er et selvstendig arbeid fra studenten

Karakterbeskrivelser for sensur av masteroppgaver

Alle læringsmålenes momenter skal vurderes, med mindre enkelte unntaksvis er mindre relevante i enkelte typer oppgaver.

A. En fremragende prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd, oppgaven representerer overbevisende argumentasjon og meget god forståelse av fagfeltets tradisjoner. Oppgaven preges av konsistens, god oversikt og språklig klarhet.

B. En meget god prestasjon. Alle aktuelle momenter i læringsmålene er dokumentert nådd. Oppgaven representerer god argumentasjon, og innsikt i fagfeltets forskningstradisjoner. Oppgaven er oversiktlig og preget av språklig klarhet.

C. En god prestasjon. De fleste momentene i læringsmålene er dokumentert nådd, og det er ingen alvorlige mangler i forhold til de øvrige.

D. En prestasjon som preges av mangler med hensyn til selvstendighet og evne til å se

sammenhenger. Det kan være mangler ved alle momentene i læringsmålene, men ingen av dem må være alvorlige.

E. En prestasjon preget av alvorlige mangler, men der det likevel er dokumentert kunnskaper, forståelse og ferdigheter over et visst minimum i alle læringsmålene.

F. En prestasjon som ikke oppfyller minstekravene i ett eller flere av læringsmålene.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 48/20

Søknad fra Universitetet i Stavanger om forhåndsgodkjenning av bachelorgrad som grunnlag for opptak til toårig master og som grunnlag for godskriving i femårig master.

Vi har mottatt søknad fra Universitetet i Stavanger om forhåndsgodkjenning av deres bachelorgrad som

- grunnlag for opptak til toårig master hos oss
- grunnlag for godskriving som 1. – 3. studieår i femårig master hos oss.

Pr i dag har Universitetet i Stavanger slik godkjenning, søknaden viser til den planlagte studiereformen.

Programutvalget inviteres til å gå for følgende ny oppbygning av BRV, med gjennomføring fra studieåret 2020/2021 eller 2021/2022. Studieprogramleder vil gå i dialog med juridisk fakultet, UiB, om dette gir grunnlag for å fortsette med samarbeidsavtalen om godskriving.

1.studieår

Høst * Ex Phil, 10 sp * Juridisk forprøve, 10 sp * Forvaltningsrett I, 10 stp (Undervises parallelt)	Vår * Juridisk metode, 10 sp * Familie-og arverett 10 sp * Avtalerett, 10 sp (Undervises sekvensielt)
---	--

2.studieår

Høst * Erstatningsrett, 10 sp * Tings-og immaterialrett, 15 sp (undervises parallelt, eksamener 1 mnd før jul) * Forvaltningsrett II, 5 sp (tils. 10 sp) * (begynner på høsten, fullføres på våren)	Vår * Forvaltningsrett II, 5 sp (tils. 10 sp) * (begynner på høsten etter at erstatningsrett og tings-og immaterialrett er gjennomført, og fortsetter på våren, med eksamen i slutten av januar/ begynnelsen av februar) * Norske og internasjonale rettslige institusjoner, 15 sp (gjennomføres i hovedsak på engelsk) * Rettsstat og menneskerettigheter, 10 sp (gjennomføres i hovedsak på engelsk) (NIRI og R & M undervises sekvensielt, med oppstart etter eksamen i forvaltningsrett II.)
---	---

3.studieår

Høst * Utrveksling, 30 sp <i>Eller</i> * Arbeidsrett, 10 sp * Selskapsrett, 10 sp * Skatterett I, 10 sp (undervises parallelt)	Vår * Rettskultur, 5 sp * Obligasjonsrett, 25 sp (undervises sekvensielt)
---	---

Sammenligning Universitetet i Stavanger og UiB tre første årene

Se tabell/matrise i notatet her.

Kolonnene:

- Første kolonne er vårt oppsett
- Tredje kolonne er Universitetet i Stavanger sitt oppsett
- I andre kolonne har jeg satt Universitetet i Stavanger sine emner i «vår» rekkefølge for at det skal være lettere å sammenligne.
- Fjerde kolonne er et merknadsfelt.

Fargekodene:

- Blå er første årsemner hos de respektive institusjonene
- Oransje er andreårsemner hos de respektive institusjonene
- Grønn er tredjeårsemner hos de respektive institusjonene

Hovedtrekk i forskjellene:

- Noen mindre emner er større hos Universitetet i Stavanger:
 - Familie- og arverett
 - Avtalerett
 - Juridisk metode (Metode II hos oss)
 - Også tings- og immaterialrett er litt større hos dem
- Våre større emner er mindre hos dem:
 - Rettsstaten (hos oss) vs NIRI om MR (hos Universitetet i Stavanger)
 - Forvaltningsrett
 - Obligasjonsrett
 - Rettshistorie og komparativ rett (særlig stor forskjell)

Vurderingstema:

Her er flere ulike vurderinger:

1. Den viktigste – i alle fall for Universitetet i Stavanger samlet sett – er om vi vil **ta opp studenter til vår toårige master, med den faglige bakgrunnen som beskrives her.**
2. En annen vurdering er om vi vil **godskrive de tre årene (fullført grad) fra Universitetet i Stavanger som våre tre første studieår** i en femårig grad hos oss.
3. Den tredje vurderingen er om vi vil **godskrive enkeltemner** fra Universitetet i Stavanger i femårig grad hos oss.

Pkt. 1 og 2 henger tett sammen, i alle fall er det naturlig å vente en god begrunnelse for ulike avgjørelser der. Det er likevel fullt mulig å begrunne ulike avgjørelser: En femårig grad hos oss er det vi som svarer for i sin helhet. I en toårig grad svarer vi bare for de to årene, men i tillegg må vi jo ha kvalitetssikret opptaksgrunnlaget (pkt. 1) og de emnene vi godskriver (pkt. 2) – derav forventning om en viss konsistens mellom 1 og 2.

Pkt. 3 kan avgjøres relativt fristilt fra pkt. 1 og 2. Tradisjonelt har *elementene alene* vært betraktet annerledes enn *elementene i en helhet*, med henvisning til at «det man taper på gyngen, vinner man på karusellen» når man har en helhet. Det kan være forsvarlig med litt mindre av det ene når man (av den grunn) har litt mer av det andre. Hvis man bare har enkelte elementer, må de vurderes hver for seg opp mot det emnet de skal godskrives for, og da kan vurderingen åpenbart bli en annen. For pkt. 3 må vi henvende oss til den enkelte emneansvarlige hos oss, med en emnebeskrivelse fra Universitetet i Stavanger og be dem vurdere om «de faglige kravene» i våre emner er oppfylt med

Universitetet i Stavanger sitt emne. Jf. universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr. 1. En slik vurdering kan åpenbart falle ulikt ut for de ulike emnene. Vurderingen vil først skje når ferdige emnebeskrivelser foreligger både hos oss og ved Universitetet i Stavanger.

I sammenligningen mellom de to programmene, ser vi at det er særlig én stor forskjell: Vårt emne «Retts historie og komparativ rett» på 12 studiepoeng motsvares av et emne «Rettskultur» på 5 studiepoeng hos Universitetet i Stavanger. Det er likevel verd å merke seg at kandidater hos oss kan «klare seg» med bare 2 studiepoeng retts historie, nemlig der de har vært på utveksling på tredje år.

I praksis er det gode grunner å ha samme konklusjon for spørsmål 1 og 2 – det er samme rekrutteringsgrunnlag for de to modellene og en forskjell vil by på både reglementsmessige, informasjonsmessige/pedagogiske og praktiske ulemper. I de årene det har eksistert bachelorutdanninger i jus i Norge, har vi hatt identiske grunnlag for opptak til toåring og godskriving i femårig.

Vurderingstema for spørsmål 2 er formulert i universitets- og høyskoleloven § 3-5 første ledd første punktum: «Universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier etter denne lov, skal godskrive beståtte emner, fag, eksamener eller prøver fra andre universiteter og høyskoler som tilbyr akkrediterte studier med samme antall studiepoeng **i den utstrekning de oppfyller de faglige krav for en bestemt eksamen, grad eller utdanning** ved institusjonen.» [uthevet her]. Så lenge vi har å gjøre med en full grad fra Universitetet i Stavanger, er tema altså om den oppfyller de faglige kravene i våre tre første år.

Med hensyn til grunnlaget for opptak til vår toårige master – spørsmål 1 i innledningen, er dette ikke lovregulert. Det er åpenbart krav om en bachelorgrad i grunnlaget, men den faglige sammensetningen av den er det opp til fakultetet å avgjøre. Her er det et moment at graden som oppnås er den samme som den som oppnås i vårt femårige program. Det i seg selv taler for at også innholdet bør være tilnærmet likt. Vi kan likevel avvike fra kravet om at «de faglige kravene er oppfylt» dersom fakultetet skulle ønske det – mot formodning.

Vi må vente tilsvarende henvendelser fra Universitetet i Agder og fra Høgskolen i Innlandet, gjerne med litt andre fagsammensetninger.

Her foreslås at avgjørelsen legges til fakultetsstyret, siden det er spørsmål om hvor stort avvik fra vår egen fagsammensetning vi kan akseptere i henholdsvis opptaksgrunnlag og grunnlag for godskriving.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret:

1. Den skisserte studiemodellen fra Universitetet i Stavanger vil gi grunnlag for
 - a. opptak til toårig master i rettsvitenskap ved UiB
 - b. godskriving av 1. – 3. år i femårig master i rettsvitenskap ved UiB
2. Godskriving av mindre enheter enn hel bachelorgrad avgjøres av de enkelte emneansvarlige ved Det juridiske fakultet i Bergen på grunnlag av emnebeskrivelse fra Universitetet i Stavanger.

UiB		Universitetet i Stavanger – sammenstilt med hensyn til emner		Universitetet i Stavanger – deres oppsett		Merknader
Emne	Sp	Emne	Sp	Emne	Sp	
EXFAC Juridisk forprøve	10	Juridisk forprøve	10	Ex Phil	10	
Familie- og arverett	9	Familie-og arverett	10	Juridisk forprøve	10	
Avtalerett	9	Avtalerett, 10 sp	10	Forvaltningsrett I	10	
Erstatningsrett	10	Erstatningsrett	10	Juridisk metode	10	
Metode II	8	Juridisk metode	10	Familie-og arverett	10	
Tings- og immaterialrett	14	Tings-og immaterialrett (undervises parallelt, eksamener 1 mnd før jul)	15	Avtalerett, 10 sp	10	
Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett	28	Norske og internasjonale rettslige institusjoner (gjennomføres i hovedsak på engelsk)	15	Erstatningsrett	10	
		Rettsstat og menneskerettigheter (gjennomføres i hovedsak på engelsk) (NIRI og R & M undervises sekvensielt, med oppstart etter eksamen i forvaltningsrett II.)	10			
Forvaltningsrett	22	Forvaltningsrett I	10	Tings-og immaterialrett (undervises parallelt, eksamener 1 mnd før jul)	15	
		Forvaltningsrett II	10			
EXPHIL	10	Ex Phil	10	Forvaltningsrett II	10	
				Norske og internasjonale rettslige institusjoner (gjennomføres i hovedsak på engelsk)	15	

				Rettsstat og menneskerettigheter (gjennomføres i hovedsak på engelsk) (NIRI og R & M undervises sekvensielt, med oppstart etter eksamen i forvaltningsrett II.)	10	
Obligasjonsrett	28	Obligasjonsrett	25	Eventuelt: Utveksling	30	
Retts historie og komparativ rett	12	Rettskultur	5	Arbeidsrett	10	
Valgemne	10	Arbeidsrett	10	Selskapsrett	10	
Valgemne	10	Selskapsrett	10	Skatterett I	10	
		Skatterett I	10			
[Alternativt utveksling 30 studiepoeng + 2 studiepoeng komparativ rett]	[32]	Eventuelt: Utveksling	30	Rettskultur	5	
				Obligasjonsrett	25	

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 49/20***JUS273-2-C Law and Justice: Emnet termineres.***

I sitt møte den 19. september 2018 fattet studieutvalget slikt vedtak:

73/18	JUS273-2-C Law and Justice legges på is.
Vedtak	Spesialemnet JUS273-2-C Law and Justice legges på is fra og med H18 til nytt vedtak fattes.

Dette var ledd i en omstrukturering av de tre emnene JUS273-2-A Legal Philosophy, JUS273-2-B Rettsteori og JUS273-2-C Law and Justice. B-varianten var allerede terminert, og Synne Sæther Mæhle tok sikte på å ta over de to andre.

I samme møte (sak 71) ble Synne Sæther Mæhle oppnevnt som emneansvarlig for JUS273-2-A, og fikk en oppfordring fra studiedekananen om å se på muligheter for å slå sammen de to emnene.

JUS273-2-A fikk endret sin emnebeskrivelse i vedtak I SU den 12. juni 2019, sak 58/20. Dette anses å representere den konsolideringen av emnene som ble påbegynt året før. Emnet driftes nå i denne nye modellen.

JUS273-2-C Law and Justice ble imidlertid ikke vedtatt terminert. Det anses å være en inkurie, og saken her tar sikte på å rette opp dette. Vedtaksforslaget er klarert med emneansvarlig for JUS273-2-A Legal Philosophy.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at spesialemnet JUS273-2-C Law and Justice termineres med øyeblikkelig virkning.

[Tilbake til sakslisten](#)

JUS131 Kontraktsrett II Emneansvar.

Innstillingsrådet for dommere har i [møte den 23. mars 2020](#) innstilt Arnt Skjefstad på første plass til stilling som lagdommer i Gulating lagmannsrett. Han fratrer derfor sin stilling ved fakultetet og emneansvaret for JUS113 Kontraktsrett I som han har delt med Maria Vea Lund, overtas og videreføres inntil videre av henne alene.

Vedtaksforslag:

Førsteamanuensis Maria Vea Lund overtar hele emneansvaret for JUS131 Kontraktsrett II senest fra det tidspunkt Arnt Skjefstad fratrer sin stilling ved fakultetet.

[Tilbake til sakslisten](#)

EXFAC Juridisk forprøve. Vurderingsform H20.

Vi har mottatt en henvendelse fra emneansvarlige for EXFAC Juridisk forprøve, i samarbeid med studiedekanen. Det gjelder endring av vurderingsform i emnet H20.

Dagens vurderingsform er seminaroppgave + 2 timers kunnskapstest (skoleeksamen), begge vurdert som bestått/ikke bestått.

Skoleeksamen ønskes erstattet med kort hjemmeeksamen. Bakgrunnen er blant annet smittevern hensyn og mulige praktiske problemer med å gjennomføre skoleeksamen neste semester.

Emneansvarlige foreslår at eksamenstiden økes fra 2 til 3 timer, slik at det er rom til å bruke potensialet ved hjemmeeksamen som prøvingsform.

Vedtaksforslag:

Vurderingsformen i EXFAC Juridiske forprøve endres fra seminaroppgave + 2 timers kunnskapstest (skoleeksamen) til seminaroppgave + 3 timers hjemmeeksamen høsten 2020. Vurderingsuttrykket B/lb beholdes.

[Tilbake til saklisten](#)

Sammenligning Universitetet i Agder og UiB tre første årene

Se tabell fra side 2 i notatet her.

Se også original henvendelse fra Universitetet i Agder sist i notatet.

Kolonnene:

- Første kolonne er vårt oppsett
- Tredje kolonne er Universitetet i Agder sitt oppsett
- I andre kolonne har jeg satt Universitetet i Agder sine emner i «vår» rekkefølge for at det skal være lettere å sammenligne.
- Fjerde kolonne er et merknadsfelt.

Fargekodene:

- Blå er første årsemner hos de respektive institusjonene
- Oransje er andreårsemner hos de respektive institusjonene
- Grønn er tredjeårsemner hos de respektive institusjonene

Hovedtrekk i forskjellene:

- Her er ingen store forskjeller. EXPHIL og erstatningsrett har byttet studieår, og her er marginale forskjeller i antallet studiepoeng på de enkelte emnene.
- Det går ikke fram at Universitetet i Agder vil ha ett eller flere obligatoriske emner på engelsk, men de opplyser at de «vil etterstrebe å undervise ett eller flere emner på engelsk». De har ikke valgemner på tredje år, men to faste 10 studiepoeng-emner i stedet.

Vurderingstema; tre ulike vurderinger:

4. Den viktigste – i alle fall for Universitetet i Agder samlet sett – er om vi vil **ta opp studenter til vår toårige master, med den faglige bakgrunnen som beskrives her.**
5. En annen vurdering er om vi vil **godskrive de tre årene (fullført grad) fra Universitetet i Agder som våre tre første studieår** i en femårig grad hos oss.
6. Den tredje vurderingen er om vi vil **godskrive enkeltemner** fra Universitetet i Agder i femårig grad hos oss.

Pkt. 1 og 2 bør antakelig henge godt sammen, i alle fall er det naturlig å vente en begrunnelse for ulike avgjørelser der. Det er fullt mulig å begrunne forskjell: En femårig grad hos oss er det vi som svarer for i sin helhet. I en toårig grad svarer vi bare for de to årene, men i tillegg må vi jo ha kvalitetssikret opptaksgrunnlaget (pkt. 1) og de emnene vi godskriver (pkt. 2) – derav forventning om en viss konsistens mellom 1 og 2.

Pkt. 3 kan avgjøre relativt fristilt fra pkt. 1 og 2. Tradisjonelt har *deler* vært betraktet som annerledes enn *elementene i en helhet*, med henvisning til at «det man taper på gyngen, vinner man på karusellen» når man har en helhet. Det kan være forsvarlig med litt mindre av det ene når man (av den grunn) har litt mer av det andre. Hvis man bare har enkelte elementer, må de vurderes hver for seg opp mot det emnet de skal godskrives for, og da kan vurderingen åpenbart bli en annen. For pkt. 3 må vi henvende oss til den enkelte emneansvarlige hos oss, med en emnebeskrivelse fra Universitetet i Agder og be dem vurdere om «de faglige kravene» i våre emner er oppfylt med Universitetet i Agder sitt emne. Jf. universitets- og høyskoleloven § 3-5 nr. 1. En slik vurdering kan åpenbart falle ulikt ut for de ulike emnene.

UiB		Universitetet i Agder – sammenstilt med hensyn til emner		Universitetet i Agder – deres oppsett		Merknader
Emne	Sp	Emne	Sp	Emne	Sp	
EXFAC Juridisk forprøve	10	Ex. Fac (metode 1)	10	Ex Phil	10	
Familie- og arverett	9	Arv og familierett	7,5	Ex. Fac (metode 1)	10	
Avtalerett	9	Avtalerett, 10 sp	10	Avtalerett, 10 sp	10	
Erstatningsrett	10	Erstatningsrett	10	Metode 2	7,5	
Metode II	8	Metode 2	7,5	Arv og familierett	7,5	
Tings- og immaterialrett	14	Tings- og immaterialrett	15	Tings- og immaterialrett	15	
Rettsstaten – statsrett, europarett og folkerett	28	Rettsstaten Statsrett, europarett, folkerett	30	Rettsstaten Statsrett, europarett, folkerett	30	
Forvaltningsrett	22	Forvaltningsrett	20	Forvaltningsrett	20	
EXPHIL	10	Ex Phil	10	Erstatningsrett	10	
Obligasjonsrett	28	Obligasjonsrett	30	Obligasjonsrett	30	
Retts historie og komparativ rett	12	Retts historie og komparativ rett	10	Retts historie og komparativ rett	10	
Valgemne	10	Arbeidsrett	10	Arbeidsrett	10	
Valgemne	10	Helserett	10	Helserett	10	
[Alternativt utveksling 30 studiepoeng + 2 studiepoeng komparativ rett]	[32]	Alternativ vår: Utveksling	30	Alternativ vår: Utveksling	30	

Det juridiske fakultet, UiB
v/prodekan for undervisning Magne
Strandberg
Postboks 7806
5020 Bergen

Dato: 08.05.2020
Deres ref.:
Vår ref.:

Besøksadresse: Universitetsveien 25, Kristiansand
Direkte tlf: 469 64 099

Saksbehandler: Kari Lunøe-
Nielsen

kari.lunoe-nielsen@uia.no

Ny studiemodell for studieprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Agder

Jeg viser til e-postkorrespondanse og telefonsamtale 7. mai angående ny studiemodell ved UiA.

Institutt for rettsvitenskap ved UiAs forslag til ny modell med antatt oppstart høsten 2021, er som følger:

Ex. Phil. – 10 stp		Metode 2 – 7,5 stp	
Ex. Fac (metode 1) 10 stp	Avtalerett 10 stp	Arv og familierett 7,5 stp	Tings- og immaterialrett 15 stp
Rettsstaten Statsrett, europarett, folkerett 30 stp		Forvaltningsrett 20 stp	Erstatningsrett 10stp
Obligasjonsrett 30 stp		Alternativ 1:	
		Rettshistorie og komparativ rett - 10 stp	
		Arbeidsrett 10 stp	Helserett 10 stp
		Alternativ 2:	

	Utvexling - 30 stp
--	--------------------

Vi vil etterstrebe å undervise ett eller flere emner på engelsk.

Vi ber om at dette forslaget blir behandlet i Studieutvalget ved juridisk fakultet med tanke på om forslaget kvalifiserer som opptaksgrunnlag hos dere og/eller som godskriving for de første studieårene.

Med hilsen

Kari Lunøe-Nielsen
studieprogramleder rettsvitenskap

Institutt for rettsvitenskap

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 53/20**Spesialemnet JUS263-2-A Børs- og verdipapirrett termineres.**

Emnet hadde sin siste aktivitet våren 2013, der var senest opprettet undervisningsenhet for emnet våren 2014, men emnet var ikke aktivt da. I sitt møte den 18. september 2012, fattet studieutvalget slikt vedtak i sak 61/12:

JUS263-2-A Børs- og verdipapirrett settes inaktivt fra og med høsten 13. Høsten 2012 og våren 2013 tilbys eksamen.

Emnet vurderes gjenåpnet dersom fakultetet igjen disponerer internt personell med kompetanse og interesse til å drive kurset.

I årsrapporten for utdanning for 2016 heter det at emnet ble «lagt ned [...] fra og med V14». Etter dette har det ikke vært noen aktivitet.

Emnet bør termineres, og eventuelt opprettes på ordinære premisser dersom det igjen blir aktuelt. Det vises til fakultetsstyresak 8/20 den 4. februar 2020, om regulering av inaktive emner.

Forslag til vedtak:

Studieutvalget innstiller overfor fakultetsstyret på at spesialemnet JUS263-2-A Børs- og verdipapirrett vedtas terminert med virkning fra høsten 2014.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 54/20

Spesialemnet JUS279-2-C Transnational Commercial Law termineres

Dette emnet ble opprettet som det ene av tre elementer i Transnational Commercial Law fra H08. Ingen studenter meldte seg til C-emnet og studieadministrasjonen ble enig med emneansvarlig Andreas Fötschl at emnet skulle avpubliseres inntil videre. A- og B-modulen ble driftet videre og vedtatt terminert i fakultetsstyresak 69/15 den 8. september 2015. C-emnet var da glemt.

For at dette formelt skal være i orden, framsettes følgende

forslag til vedtak:

SU innstillier overfor fakultetsstyret på at spesialemnet JUS279-2-C Transnational Commercial Law termineres med virkning fra V09.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 55/20

Spesialemnet JUS274-2-B Comparative Company Law and Economics termineres

Emnet ble opprettet fra V09 som ett av to emner innenfor Comparative Company Law and Economics. Emnet fikk bare én student første gang og i samarbeid med emneansvarlig vedtok SU at emnet ikke skulle tilbys de følgende semestrene. Emneansvarlig ba aldri om at emnet skulle reaktiveres.

A-modulen ble terminert i fakultetsstyresak 99/16 den 13. desember 2016, men B-modulen ble glemt.

På denne bakgrunnen framsettes følgende

forslag til vedtak:

SU innstiller overfor fakultetsstyret på at Spesialemnet JUS274-2-B Comparative Company Law and Economics termineres med virkning fra V2010.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 56/20**Forslag til møteplan for SU H20/V21.**

Planen er basert på forslaget til fakultetsstyremøter som behandles i fakultetsstyret 16. juni 2020. Det er ønskelig at SU har sine møter **to uker før styremøtene** for å forberede saker som skal videre til styret. Det er tatt utgangspunkt i en slik plan, men den møter på utfordringer:

Fakultetsstyret uke 38 – SU uke 36, utsendelse uke 35: Dette er antakelig så tidlig i semesteret at vi neppe har saker til behandling.

Fakultetsstyret uke 45 – SU uke 43, utsendelse uke 42: SU-sekretæren har planlagt ferie uke 43. Forslaget her er at SU-møtet legges til mandag uke 44 i stedet, med utsendelse torsdag i uke 42.

Fakultetsstyret uke 51 – SU uke 49, utsendelse uke 48: OK.

Fakultetsstyret uke 5, SU uke 3, utsendelse uke 2: Tvilstomt om det er saker til et møte så kort etter jul. Her er det dessuten ny sekretær, uklart hvilken overlevering hun/han har fra høsten. Det kan være greit å sette opp et «bli kjent»-møte i alle fall.

Fakultetsstyret uke 11, SU uke 9, utsendelse uke 8: Uke 9 er skolens vinterferie, generelt unngår vi møter da. Forslaget er å legge SU-møtet til mandag uke 10, med utsendelse torsdag uke 8.

Fakultetsstyret uke 17, SU uke 15, utsendelse uke 14: Denne er utfordrende fordi tirsdag uke 14 er første arbeidsdag etter påske. Forslaget er å legge SU-møtet til mandag uke 16, med utsendelse mandag uke 15.

Fakultetsstyret uke 24, SU uke 22, utsendelse uke 21: Det bør gå greit, selv om uke 20 og 21 er firedagers.

Ett ekstra «reservemøte» for SU er satt opp til slutt i semesteret.

Uke	Fakultetsstyret	SU (to uker før styremøte)	Utsending SU	Merknader
33				
34				JOSP tbk fra ferie ma 17/8.
35			Tirsdag 25/8	
36		Tirsdag 1/9		Det er ikke sikkert SU har mange saker alt nå, men vi bør ha en «statusmelding» med hensyn til oppstart og eventuelt ekstraordinær drift i høst. Styret er varslet om at sittende representanter gruppe b) og d) må forlenges.
37				
38	Tirsdag 15/9			
39				
40				
41				Høstferie skole
42			Tirsdag 13/10 Torsdag 16/10	
43		Tirsdag 20/10		JOSP ferie
44		Mandag 26/10		
45	Tirsdag 3/11			

46				
47				
48			Tirsdag 24/11	
49		Tirsdag 1/12		
50				
51	Tirsdag 15/12			
52				Jul/nyttår
53				Jul/nyttår
1				
2			Tirsdag 12/1	Ny sekretær
3		Tirsdag 19/1		Ikke sikkert det er saker så kort etter jul, kan eventuelt avlyses eller utsettes.
4				
5	Tirsdag 2/2			
6				
7				
8			Tirsdag 23/2 Torsdag 25/2	
9		Tirsdag 2/3		Vinterferie skole
10		Mandag 8/3		
11	Tirsdag 16/3			
12				
13				Påskeuke
14			Tirsdag 6/4	Mandag 5/4 er 2. påskedag. Møte 13/4 blir vanskelig, utsending må være første arbeidsdag etter påske, det er ikke realistisk. Neppe heldig å gjøre klart og sende ut før påske, da er det kort tid siden siste møte (to uker fra mandag 8. mars til torsdag 25. mars). Derfor foreslås møte bare åtte dager før styremøtet.
15		Tirsdag 13/4	Mandag 12/4	
16		Mandag 19/4		
17	Tirsdag 27/4			
18				
19				Torsdag er Kr.h.f.
20				Mandag er 17. mai
21			Tirsdag 25/5 Det er helligdager og korte uker i forkant her, men det burde gå.	Mandag er 2. prisedag
22		Tirsdag 1/6		
23				
24	Tirsdag 15/6		Tirsdag 15. juni	
25		Tirsdag 22/6		Hvis behov
26				

Sak 57/20**Standardformulering i emnebeskrivelser om Lovdata som hjelpemiddel til eksamen**

Fakultetsstyret har vedtatt at Lovdata skal være hjelpemiddel til alle eksamener i obligatoriske emner:

S 32/20 Lovdata på eksamen
Saksforelegg var lagt ved.

Vedtak:

1. *Lovdata på eksamen innføres for alle skoleeksamener i obligatoriske emner ved fakultetet fra og med høsten 2020.*
2. *På enhver eksamen skal studentene ha tilgang til en digital lovsamling. I hvert enkelt emne kan det i tillegg gis tilgang til andre rettskilder i Lovdata. Det skal komme frem av emnebeskrivelsen hvilke rettskilder som vil være tilgjengelige på eksamen.*
3. *Studentene skal kunne anvende referanser i Lovdata. Fritekst kan anvendes bare dersom dette går fram av emnebeskrivelsen.*
4. *Regler om fusk utvikles i Utfyllende regler og fastsettes av Studieutvalget.*

Dette er et rammevedtak som må fylles ut med regulering for det enkelte emne.

Studieadministrasjonen foreslår en modell som bygger på den vi allerede har for analoge hjelpemidler: hovedregelen står i [fakultetets utfyllende regler](#), og avvik/tillegg står i emnebeskrivelsen.

I sak 58/20 foreslås slik generell regulering i ny § 3-5 a i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet, blant annet:

- 3) *Digital lovsamling* er tillatt til alle eksamener der Lovdata er tillatt hjelpemiddel.
- 4) *Øvrige kilder* i Lovdata bestemmes av emneansvarlig og publiseres i emnebeskrivelsen senest fire uker før undervisningen i emnet starter. Dette gjelder også utvalg gjort av emneansvarlig og eventuelt av studentene selv.
- 5) *Innarbeidelser*
 - a) *Fargekoding*
Det er ikke tillatt å bruke fargekoding av enkeltord eller bokstaver på en slik måte at det former ord eller tekst som ellers ikke er tillatt som merknad.
 - b) *Referanser*
Lovlige referanser skrives i dedikert referansefelt. Det er tillatt å skrive referanser også til hjelpemidler som ikke er tillatt på den aktuelle eksamen. Det er ikke tillatt å skrive annen tekst enn angitte referanser i referansefeltet.
 - c) *Fritekst*
Det er ingen begrensning på hva som kan skrives i fritekstfeltet. Fritekstfeltet er som hovedregel ikke tilgjengelig på skoleeksamen, men kan tillates av den enkelte emneansvarlige.

Standardtekst i emnebeskrivelsen henviser til pkt. 3, 4 og 5 i ny § 3-5 a i [fakultetets utfyllende regler](#).

Tilføyelse:

I dette emnet er ingen andre digitale kilder tillatt.

eller

I dette emnet er følgende digitale kilder tillatt:

-
-

Ingen endringer er gjort med hensyn til innarbeidelse, se § 3-5 a nr. 5.

eller

Særlige regler om innarbeidelser:

-
-

Hjelpemiddel til eksamen

Informasjon om tillatte hjelpemidler finnes under § 3-5 flg i [fakultetets utfyllende regler](#).

Vi beholder informasjonen om analoge hjelpemidler inntil videre og føyer til informasjon om digitale hjelpemidler slik:

Forslag til standardtekst for emner som ikke skal ha tillegg til hovedregelen:

Hjelpemiddel til eksamen

Digitale hjelpemidler:

Informasjon om tillatte digitale hjelpemidler finnes under § 3-5 a) i fakultetets utfyllende regler.

I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemidler.

Analoge hjelpemidler:

Informasjon om tillatte hjelpemidler finnes under § 3-5 flg i [fakultetets utfyllende regler](#).

I dette emnet er det ingen ekstra hjelpemidler.

Forslag til standardtekst for emner som skal ha tillegg til hovedregelen:

Hjelpemiddel til eksamen

Digitale hjelpemidler:

Informasjon om tillatte digitale hjelpemidler finnes under § 3-5 a) i fakultetets [utfyllende regler](#).

I tillegg er følgende tillatt på denne eksamen:

- *
- *

Tillatte innarbeidelser i Lovdata på denne eksamenen:

Ingen tillegg til § 3-5 a nr. 5

eller

Følgende tillegg til § 3-5 a nr. 5

- *
- *

Analoge hjelpemidler:

Informasjon om tillatte hjelpemidler finnes under § 3-5 flg i fakultetets [utfyllende regler](#).

I tillegg er følgende særtrykk tillatt på denne eksamenen:

- *
- *

Sak 58/20**Lovdata på eksamen – reglement**

Fakultetet har arbeidet over lengre tid med å implementere Lovdata som lovlig hjelpemiddel på skoleeksamen. I løpet av studieåret har vi hatt en rekke piloter, etter hvert har vi lyktes godt og ordningen har fungert fint.

Fra studieåret 2020/21 skal hovedregelen skal være at Lovdata nyttes på skoleeksamen i alle obligatoriske emner. Dette året vil det i tillegg være tillatt med analoge hjelpemidler, jf. regulering i den enkelte emnebeskrivelsen. Saken her tar i seg selv ikke sikte på å endre reguleringen av analoge hjelpemidler. En slik endring må ventes fra studieåret 2021/22.

I sitt møte den 28. april fattet fakultetsstyret slikt vedtak:

S 32/20 Lovdata på eksamen
Saksforelegg var lagt ved.

Vedtak:

1. *Lovdata på eksamen innføres for alle skoleeksamener i obligatoriske emner ved fakultetet fra og med høsten 2020.*
2. *På enhver eksamen skal studentene ha tilgang til en digital lovsamling. I hvert enkelt emne kan det i tillegg gis tilgang til andre rettskilder i Lovdata. Det skal komme frem av emnebeskrivelsen hvilke rettskilder som vil være tilgjengelige på eksamen.*
3. *Studentene skal kunne anvende referanser i Lovdata. Fritekst kan anvendes bare dersom dette går fram av emnebeskrivelsen.*
4. *Regler om fusk utvikles i Utfyllende regler og fastsettes av Studieutvalget.*

Saken her tar sikte på å oppdatere Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet i overensstemmelse med fakultetsstyrets vedtak.

Vedtaksforslaget framsettes i form av forslag til endring av bestemmelsene om hjelpemidler i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet: Ny § 3-5 a og sletting av midlertidig avsnitt om digitale hjelpemidler i innledningen til § 3-5.

§ 3-5 a Digitale hjelpemidler til eksamen

- 1) Fra studieåret 2020/21 er Lovdata tillatt hjelpemiddel ved skoleeksamen i *alle obligatoriske emner* ved Det juridiske fakultet.
- 2) Fra studieåret 2020/21 er Lovdata tillatt hjelpemiddel ved skoleeksamen i *spesialeemner* ved Det juridiske fakultet der dette er bestemt av emneansvarlig, vedtatt av studieutvalget, og kunngjort i Mitt UiB senest fire uker før emnets undervisning starter.
- 3) *Digital lovsamling* er tillatt til alle eksamener der Lovdata er tillatt hjelpemiddel.
- 4) Øvrige kilder i Lovdata bestemmes av emneansvarlig og publiseres i emnebeskrivelsen senest fire uker før undervisningen i emnet starter, herunder også om utvalg skal være tilgjengelig.
- 5) Innarbeidelser
 - a) Fargekoding
Det er ikke tillatt å nytte fargekoding av enkeltord eller bokstaver på en slik måte at det former ord eller tekst som ellers ikke er tillatt som merknad.
 - b) Referanser
Lovlige referanser skrives i dedikert referansefelt.

Det er tillatt å skrive referanser også til hjelpemidler som ikke er tillatt på den aktuelle eksamen. Referansen blir aktiv lenke bare der det vises til et lovlig hjelpemiddel.

Det er ikke tillatt å skrive annen tekst enn referanser til øvrige rettskilder i referansefeltet.

c) Fritekst

Det er ingen begrensning på hva som kan skrives i fritekstfeltet.

Fritekstfeltet er som hovedregel ikke tilgjengelig på skoleeksamen, men kan tillates av den enkelte emneansvarlige.

6) Kontroll av digitale hjelpemidler – fusk

a) Fakultetet kan kontrollere hvilke innarbeidelser studentene har gjort i Lovdata, som blir tilgjengelig på eksamen. Dette kan gjøres på stikkprøvebasis og/eller der det antas å være grunn til det.

b) Innarbeidelser eller andre tiltak som tar sikte på å omgå begrensningene i hjelpemidler og innarbeidelser eller som faktisk har en slik virkning, vil kunne bli å anse som fusk eller forsøk på fusk, jf. universitets- og høyskoleloven § 4-7 nr. 1 bokstav b.

§ 3-5 Analoge hjelpemidler til eksamen

Emner som har digitale hjelpemidler til eksamen i pilot, unntas fra bestemmelsene om hjelpemidler til eksamen for så vidt gjelder den digitale løsningen. I stedet gjelder elektronisk hjelpemiddelliste som emneansvarlig gjør kjent i kurset. Dette innebærer ingen endring i tillatte analoge hjelpemidler. Referanser i digitale hjelpemidler er lovlige innenfor de rammene som er tilrettelagt i Lovdatas eksamensløsning. Egne notater er ikke tillatt, med mindre annet er bestemt i det enkelte emne. For eventuelle hjelpemidler i papir som medbringes til samme eksamen, gjelder bestemmelsene i § 3-5, § 3-6 og § 3-7 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet fullt ut.

Lovlige hjelpemidler

1) Dersom ikke annet er fastsatt i emnebeskrivelsen, kan dette benyttes på skoleeksamen:

a) Inntil 2 utgaver eller eksemplarer av lovsamlingen «Norges lover» (utg. av Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo). Studentene er selv ansvarlige for å

- i) ha med seg lovsamling på eksamen og
- ii) ha siste utgave

b) Én rettskrivingsordliste eller ordbok. Jusleksikon og ordbøker med utfyllende faglig informasjon om oppslagsordene er ikke tillatt.

i) Ordbøker som er til/fra de to samme språkene – for eksempel norsk-engelsk/engelsk-norsk – i to fysiske bind regnes også som én ordbok. Disse kan ha forskjellig utgiver og/eller være ulike utgaver.

ii) Ordbok som nevnt ovenfor kan ikke kombineres med andre typer ordbøker. Kombinasjoner som utgjør mer enn to fysiske bind er ikke tillatt.

2) Emnebeskrivelsen i hvert enkelt emne kan tillate ytterligere bruk av hjelpemiddel. Der særtrykk er tillatt, er det også tillatt med samlehefter som ikke omfatter mer enn det som står på listen.

3) På de to første studieårene, unntatt EXFAC Juridisk forprøve, kan studenter som har vært i landet mindre enn fire år, etter søknad få ha med flere ordbøker.

4) Utskrifter fra internett eller database er ikke tillatt hjelpemiddel til eksamen.

§ 3-6 Innlevering og kontroll av analoge hjelpemidler

1) Hjelpemiddel som ønskes nyttet under eksamen, bringes til eksamensbordet senest ½ time før eksamen starter dersom ikke annen frist er angitt. Overholdes ikke denne fristen, kan studenten ikke påregne å få starte eksamen til angitt tid. Ingen hjelpemidler kan bringes inn i lokalet etter at bokkontrollen er begynt uten at materialet underlegges kontroll. Bøker/notater og lignende som ikke skal nyttet under eksamen, kan ikke bringes inn i lokalet etter at bokkontrollen er begynt.

- 2) I tillegg til lovlige hjelpemidler skal bare nødvendige skrivesaker samt eventuelt mat og drikke finnes på/ved eksamensbordet. Mobiltelefoner, musikkspillere, smartklokker og annet elektronisk utstyr med eller uten sender som ikke er tillatte hjelpemidler kan ikke tas med til eksamensbordet.
- 3) Studenten er selv ansvarlig for at de medbrakte hjelpemidlene er i overensstemmelse med §§ 3-5 og 3-7, samt med bestemmelsene om hjelpemidler i den enkelte emnebeskrivelse.
- 4) Materiale som finnes å være i strid med eksamensreglementet vil bli inndratt. Forholdet kan i tillegg kvalifisere til "fusk", jf. kapittel 4 nedenfor. Det er ikke adgang til å avhjelpe regelbrudd eller på annen måte gjøre endringer i hjelpemidlene etter at bokkontrollen er påbegynt.
- 5) Vedtak om inndragning kan påklages senest innen tre uker.
- 6) Studenter som har fått inndratt materiale før eller under eksamen vil få skriftlig begrunnelse for vedtaket fra fakultetet. Der orienteres også om den videre saksgang.
- 7) Studenter som har fått inndratt lovsamling, skal få låne blank lovsamling under eksamen.

§ 3-7 Henvisninger, tilføyelser o.a. i analoge hjelpemidler til eksamen

- 1) I alle medbrakte hjelpemiddel til eksamen kan det være understrekinger og/eller markering med markeringstusj o.l. av hele ord og setninger og vannrett og loddrett strek i margen, i alle farger.
- 2) I alle medbrakte hjelpemiddel kan det dessuten være innarbeidet henvisninger innbyrdes i hjelpemidlet og henvisninger til andre tillatte hjelpemiddel som er tillatt ved denne eller andre eksamener gitt i masterprogrammet i rettsvitenskap ved Universitetet i Bergen. Dette gjelder likevel ikke i og til lister, registre, ordbøker og lignende. Henvisningene kan bare innledes med ord som se/sjå, jf., cfr., contra, sammenlign (sml.), oppheva (opph.), endret. Henvisninger til lover, kgl. res., forskrifter og reglement kan bare inneholde tittel og/eller data (eventuelt nummer), paragraf og/eller ledd, avsnitt, punktum, setning, nummer eller litra. Vanlige forkortelser som grl., strl. og lignende, kan brukes.
Eksempel: Sml.FAL § 18-1; opph. ved lov 13. februar 1976; jf. lov nr. 261969 § 2-1.
- 3) Indeksmerker (flagg eller lignende) som har til formål å lette bruken av hjelpemidler er tillatt. Disse kan for lovsamlingen eller for særtrykk bare angi lovnavn eller forkortelse av lovnavn, årstall og nummer og/eller kapitteloverskrifter e.l. nøyaktig slik det forekommer på siden som er indeksert. De kan ikke i noe tilfelle inneholde tekst som er i strid med reglene her.
- 4) Det er ikke tillatt med annen innarbeiding, for eksempel at ny lovtekst er skrevet inn i hjelpemidlet.

[Tilbake til sakslisten](#)

Sak 59/20**Tilganger til rettskilder i Lovdata på eksamen studieåret 20/21**

Hvilke kategorier rettskilder som blir tilgjengelig på eksamen i det enkelte emne, skal være kjent for studentene i god tid. Det skal gå fram av emnebeskrivelsen på samme måte som analoge hjelpemidler har gått fram til nå. Det er likevel ikke krav om at de spesifikke dokumentene angis, bare hvilke kategorier hjelpemidler det er tale om.

For studieåret 2020/21 gjelder følgende, i tillegg til digital lovsamling:

JUS122 Erstatningsrett:

- Forskrifter
- Avgjørelser fra
 - o tingrettene
 - o lagmannsrettene
 - o Høyesterettsavgjørelser

JUS241 Strafferett

- Forarbeider
- Høyesterettsavgjørelser

Vedtaksforslag:

Emnebeskrivelsene for JUS122 Erstatningsrett og JUS241 Strafferett gis tilføyelser i overensstemmelse med forslaget.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 60/20**Bruk av live bilde ved digital undervisning****Bakgrunn**

Noen av våre arbeidsgrupeledere og storgruppeledere har reagert på at studenter «deltar» i gruppene med svart skjerm og dels også uten lyd. Gruppelederne opplever det som pedagogisk sett vanskelig å gjennomføre undervisningen når de ikke får noen form for blikkontakt med studentene. Et nylig, konkret eksempel fra fakultetets undervisning, ble beskrevet av en storgruppeleder: En student logget seg på, men flyttet ikke til et breakout room. For å bli flyttet av verten må man aktivt godta forespørselen. Det betyr at vedkommende ikke var til stede og hans/hennes aktivitet kan ha begrenset seg til selve påloggingen. Og når studentene deltar uten live bilde, vil en gruppeleder ikke kunne vite om hun/han snakker til noen personer overhode, eller bare til forlatte skjermer.

Studieadministrasjonen og studiedekan har forståelse for de reaksjonene som har kommet, og ønsker med dette å fremme en sak som tar opp enkelte sider ved dette. Vi vil foreslå at det utarbeides retningslinjer for deltakelse i digital undervisning, og at det etableres et krav om at studentene deltar med live bilde på. UiB har vedtatt [retningslinjer](#) om digital undervisning, men som ikke helt svarer på våre spørsmål.

Saken her gjelder arbeidsgrupper, storgrupper og seminarundervisning. Saken gjelder altså bare undervisning hvor fakultetet/UiB ikke gjør opptak, og hvor det gjelder et forbud mot at studentene gjør opptak. Saken gjelder ikke forelesninger og annen asynkron undervisning.

Temaet er for øvrig belyst i en nylig artikkel i [Khrono](#)⁹. Khrono har også en [artikkel](#)¹⁰ der en forsker presenterer sine funn om digital undervisning. Disse artiklene belyser bredden i problemstillingen.

Formålet med gruppeundervisning og studentaktiv læring

Formålet med gruppeundervisningen fakultetet tilbyr er å oppnå læring gjennom studentaktivitet med deltakelse og dialog. Undervisning i grupper er atskillig mer kostnadskrevede enn forelesninger i plenum, men tilbys likevel nettopp fordi læringsutbyttet antas å være betydelig som følge av denne interaktiviteten. Dialogen skal helst ikke bare by på interaktivitet mellom leder og student, men også mellom studenter. Gruppelederen skal være en katalysator for studentaktiviteten, ikke en lærer i tradisjonell forstand. Dette formålet tilsier at de som deltar i digital gruppeundervisning, både studenter og lærere, deltar med både lyd og bilde. Når vi nå ser at noen studenter velger å «delta» i gruppene som tilhørere – eventuelt bare med kommentarer i chat-felt eller som ikoner – lignende det som gjelder for forelesninger, bortfaller det meste av poenget med gruppeundervisningen.

I [læringsutbyttebeskrivelsen](#) for masterprogrammet er gruppeaktivitet og formidling nevnt flere steder:

Under «Ferdigheter»:

Kandidatene kan formidle og evaluere juridiske analyser og standpunkt på en poengtert, presis og etterrettelig måte både muntlig og skriftlig, på så vel norsk som engelsk, gjennom å

- [...]
- diskutere og prosedere ulike rettslige standpunkt
- gi tilbakemeldinger på andres arbeid og selv motta og gjøre bruk av slike tilbakemeldinger

Under generell kompetanse:

- presentere og argumentere for egne vurderinger og konklusjoner for større og mindre grupper av tilhørere

⁹ <https://khrono.no/svarte-skjermer-i-digitale-undervisningsrom/482814>

¹⁰ <https://khrono.no/videokonferanser-eller-forelesninger-i-opptak/476435>

- [...]
- arbeide selvstendig og i grupper

Også andre grunner enn ønsket om studentaktivitet, tilsier at studenter og lærere deltar med live bilde. For underviseren vil det gjerne oppleves som kunstig og lite inspirerende å snakke for bare svarte skjermer, og når kamera er på vil læreren få en mer fortløpende feedback fra studentene enn det som er mulig gjennom f.eks. bruke av chat.

Til å belyse det pedagogiske og sosiale hensynet, finner vi en analogi i diskusjonen om ansiktsdekkende plagg i undervisningen. Slike er nå forbudt, jf. universitets- og høyskoleloven § 7-9. Forbudet er foreslått videreført i ny lov. NOU 2020:3 viser til [Prop. 51 L](#) (2017–2018) Endringer i opplæringslova mv. (forbud mot bruk av ansiktsdekkjande plagg i barnehagar og undervisningssituasjonar) for nærmere drøftelse og begrunnelse av forbudet. I kapittel 7.1 (side 21) heter det:

Departementet viste vidare til at det ikkje er ønskjeleg at elevar, studentar og tilsette dekkjer til ansiktet i undervisningssituasjonar, fordi dette kan hindre samhandling, kommunikasjon og eit godt læringsmiljø.

Forbudet og begrunnelsen har etter fakultetets oppfatning klare analogier til spørsmålet om deltakelse i digital undervisning med live bilde. I saken her møter vi heller ikke på spørsmålet om religionsfrihet eller tilsvarende som kan begrunne at ansiktet skjules.

Retningslinjer versus regler

Det er altså gode pedagogiske grunner for å forvente at studentene deltar på digital gruppeundervisning med live bilde. Det er imidlertid ikke umiddelbart klart hva som vil være det beste virkemiddelet for å oppnå at studentene er aktive og at de har bilde slått på. Et alternativ er at det blir utviklet kjøreregler eller retningslinjer, som ikke vil være formelle regler, om hvordan fakultetet forventer at studentene skal agere i digital undervisning. Et annet alternativ er å gi et formelt påbud om at studentene deltar med live bilde.

Fordelen med uformelle kjøreregler er først og fremst at det vil legge bedre til rette for et samarbeid mellom fakultetet og studentene, og at det grunnleggende sett viser en tillitt til at studentene frivillig vil velge å delta med bilde dersom de får forklart det pedagogiske formålet med det. Slike kjøreregler vil også være mer utfyllende og informative enn det formelle regler kan være, og de vil kunne kommuniseres til studentene på flere måter og som ledd i en bredere kommunikasjon med studentene. Vi vil derfor anbefale at studiedekan sammen med fakultetets «frontrunners» vurderer hvordan slik kjøreregler kan se ut og oppfordres også til å lage en film eller lignende om hvordan digital gruppeundervisning er ment å foregå.

Selv om en slik bruk av en frivillighetslinje bør være fakultetets viktigste virkemiddel for å få studentene til å delta aktivt i digital gruppeundervisning, er det grunn til også å ha et formelt ris bak speilet dersom sterke henstillinger om bruk av live bilde ikke er tilstrekkelig effektivt. Vi vil av den grunn også foreslå at det etableres et formelt krav om at studenter deltar med live bilde.

Spørsmålet er imidlertid om et slikt pålegg vil være i strid med GDPR¹¹. Zoom-seminarer uten opptak, som storgruppesamlinger og arbeidsgrupper, innebærer behandling av personopplysninger. Det krever at UiB har *behandlingsgrunnlag* i slike situasjoner. Fakultetet mener å kunne underbygge at vi har det i GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav e), idet behandling er nødvendig for å utføre en oppgave i allmenhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt. GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav e) krever rettslig grunnlag i enten EU-rett eller nasjonal rett. Her er det snakk om universitets- og

¹¹ Den følgende avveiningen bygger i hovedsak på en uttalelse fra førsteamanuensis Malgorzata Cyndecka. Mer av betenkningen er gjengitt som vedlegg til notatet her.

høyskoleloven (uhl.) § 1-3, § 3-8 om undervisning, § 4-2 om utdanningsplan og § 4-3 om studentenes læringsmiljø.

Det må likevel være nødvendig med lyd og bilde for å kunne oppnå formålet med undervisningen. Det blir altså proporsjonalitetsvurdering. Hvis man kan oppnå formålet med mindre inngripende tiltak, kan GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav e) ikke påberopes.

For undervisning med obligatorisk deltakelse vil det utvilsomt være nødvendig med live bilde, nettopp for å kunne dokumentere deltakelsen. For undervisning uten obligatorisk deltakelse er situasjonen litt annerledes, men som det er vist over: Pedagogiske hensyn og hensyn til studentens lærings situasjon innebærer at også ikke-obligatoriske grupper og seminarer er en type undervisning som klart krever dialog og samhandling mellom studentene og mellom studentene og lederen. At dagens regelverk ikke krever en aktiv deltakelse i storgruppesamlinger er irrelevant her.

Samtykke er ikke aktuelt som behandlingsgrunnlag i slike situasjoner fordi det ikke ville bli et frivillig samtykke og dermed ikke innhentet på lovlig måte.

Når man benytter seg av GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav e), har de registrerte rett til å protestere jf. GDPR art. 21 nr. 1 som lyder:

Den registrerte skal til enhver tid, av grunner knyttet til vedkommendes særlige situasjon, ha rett til å protestere mot behandling av personopplysninger av vedkommende, og som har grunnlag i artikkel 6 nr. bokstav e) eller f) (...) Den behandlingsansvarlige skal ikke lenger behandle personopplysninger, med mindre vedkommende kan påvise at det foreligger tvingende berettigede grunner for behandling som går foran den registrertes interesser, rettigheter eller friheter (eller for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare rettskrav).

Dette innebærer at den enkelte student kan protestere mot pålegget om å delta med live kamera og – som hovedregel – med åpen mikrofon. Vedkommende må inngi begrunnet protest i forkant av undervisningsøkten protesten gjelder.

Etter at et påbud om live kamera og som hovedregel åpen mikrofon eventuelt er vedtatt, er det spørsmål om hvilke sanksjoner som kan knyttes til pålegget. For ikke-obligatorisk deltakelse vil ikke manglende registrering av deltakelse ha noen betydning. Alternativet er at studenten blir stengt ute fra deltakelse i gruppen i den aktuelle økten, det vil kunne gjøres gjeldende både for obligatorisk og ikke-obligatorisk undervisning.

Forslag til vedtak

Nytt punkt 7 i § 2-4 i Utfyllende regler for studier ved Det juridiske fakultet:

Følgende gjelder ved synkron digital undervisning, det vil si undervisning som skjer i sanntid:

- a) Studenter deltar med live kamera.
- b) Obligatorisk undervisning registreres ikke som godkjent dersom studenten i en ikke ubetydelig del av tiden har unnlatt å rette seg etter anvisning om kamera.

Vedlegg – uttalelse fra førsteamanuensis Malgorzata Cyndecka

Jeg mener at Fakultetet kan påberope seg behandlingsgrunnlaget etter GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav e) når det skal behandles personopplysninger i form av bilde og lyd under Zoom-undervisning som storgruppesamlinger hvor det er nødvendig med dialog og samhandling mellom læreren og studentene av pedagogiske hensyn. Denne typen undervisning er også obligatorisk og det må finnes en måte å bekrefte deltakelse på.

Muligheten for å bruke GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav e) sjekket jeg opp mot relevant litteratur:

- Skullerud, Rønnevik, Skorstad og Pellerud, «Personvernforordningen (GDPR). Kommentartutgave», (Universitetsforlaget 2018),
- Jarbekk (red.), «Personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR) med kommentarer», (Gyldendal 2019), og
- Kuner, Bygrave, Docksey (red), "The EU General Data Protection Regulation (GDPR). A Commentary (Oxford 2020)».

Jeg fant dessverre ingen relevante retningslinjer fra Personvernrådet (European Data Protection Board (EDPB) <https://edpb.europa.eu>) som har som oppgave å fortolke GDPR. Det er likevel ganske få retningslinjer som ble EDPB har kommet med opp til nå. Derfor prøvde jeg å finne ut om nasjonale tilsynsmyndigheter har tatt opp spørsmålet om digitalundervisning. Som kjent klarte ikke Datatilsynet komme med noe som kan brukes til noe som helst. Her er Datatilsynets svar på spørsmål om man kan bruke webkamera til fjernundervisning:

«Det å se hverandre kan ha en verdi i seg selv nå som skolene er stengt, og personvernregelverket har ikke noe eksplisitt forbud mot slik bruk. Dersom dere føler dere usikre på skolens bruk av digitale hjelpemidler, bør dere først kontakte ledelsen ved skolen, som igjen kan kontakte personvernombudet i kommune (barne- og ungdomsskole) eller fylke (videregående).»

<https://www.datatilsynet.no/personvern-pa-ulike-omrader/korona/>

«På Facebook er det opprettet en egen gruppe for lærere, "[Korona-dugnad for digital undervisning](#)". Det er et flott initiativ og der deles mye nyttig informasjon for å finne gode løsninger. Der er det også mange som tar opp problemstillinger om personopplysninger, sikkerhet og personvernregelverket, og vi ser flere gode diskusjoner om dette. Det kan derfor være nyttig å følge med på denne Facebook-siden og luften eventuelle spørsmål om hvordan andre skoler løser utfordringene der.»

Heldigvis er den svenske Datainspektionen mer hjelpsom

<https://www.datainspektionen.se/vagledningar/skolor-och-forskolor/digital-undervisning/> Det er ikke slik at deres praksis er bindende for Datatilsynet, men deres tolkning av GDPR kan tillegges en viss vekt.

Her er den relevante delen av deres veiledning angående digital undervisning

«Rättslig grund för personuppgiftsbehandlingen

All behandling av personuppgifter måste ha en rättslig grund enligt dataskyddsförordningen. Utan en rättslig grund är personuppgiftsbehandlingen inte laglig.

Uppgift av allmänt intresse är den rättsliga grund som oftast kan användas för behandling av personuppgifter inom både privata och offentliga skolor. Exempel på personuppgiftsbehandlingar som är nödvändiga för att utföra en uppgift av allmänt intresse i skolan är behandling av personuppgifter för att tillhandahålla, anordna och bedriva undervisning.

Notera att samtycke vanligtvis inte används som rättslig grund för behandling av personuppgifter i skolan. Det beror på den betydande ojämlikheten i relationen mellan den registrerade och den personuppgiftsansvariga, det vill säga mellan eleven och skolan. Det gäller även i förhållandet mellan anställda och arbetsgivare, det vill säga läraren och skolan.

Informera eleverna om vad som gäller

Elever behöver få information om vilka förhållningsregler som gäller vid undervisningen till exempel hur skolans utrustning ska användas och regler för användning av privat mobil under lektionstid. Det som gäller en vanlig undervisning i skolan bör även gälla för digital undervisning.

Behandla inte fler personuppgifter än nödvändigt

Det är viktigt att komma ihåg att man inte ska behandla fler personuppgifter än nödvändigt för att skolan ska kunna bedriva undervisning. Personuppgifter om barn anses särskilt skyddsvärda i dataskyddsförordningen eftersom barn kan ha svårare att förutse riskerna med personuppgiftsbehandlingen och att förstå vilken rätt till skydd för sina uppgifter som de har.

Därför bör den personuppgiftsansvariga exempelvis överväga om det är nödvändigt med bild- och ljudupptagning av elever i digital undervisning och i så fall i vilken utsträckning. Oavsett vilka personuppgifter man behöver för att genomföra undervisningen ska man tänka på att det ska finnas en balans och ett behov av de uppgifter som behandlas.

Utgångspunkten är vilka personuppgifter som är nödvändiga för skolans uppgift att bedriva undervisning. Tänk även på att det finns krav på att personuppgifter ska ha en lämplig säkerhet i GDPR. Vilken säkerhet som är lämplig beror på vilka personuppgifter som behandlas, något som den personuppgiftsansvariga måste bedöma. Generellt kan man säga att ju känsligare personuppgifter som behandlas, desto högre är kraven på säkerhetsåtgärder.

Dokumentera gärna era avvägningar så att det finns ett underlag för hur verksamheten motiverat sin behandling.

Det finns många frågor att ta ställning till för den personuppgiftsansvariga:

- Det kanske är tillräckligt att läraren syns eller till och med bara hörs?
- Hur ska elever med skyddade personuppgifter ta del av undervisningen?
- Hur säkerställer man att elevers och lärares personuppgifter skyddas mot obehörig åtkomst?
- Hur säkerställer den personuppgiftsansvariga att elevers och lärares personuppgifter inte sprids?
- Finns det ett biträdesavtal med tjänsteleverantören som innehåller instruktioner för hur de som biträde får behandla personuppgifter?»

Ellers sjekket jeg selvsagt hva som kreves fra det rettslige grunnlaget i nasjonal rett. Her synes jeg at Prop. 56 LS (2017-2018) forklarer best hvordan man skal forholde seg til GDPR artikkel 6 nr. 1 bokstav e). <https://www.regjeringen.no/contentassets/1a36e88f124d4a1ea92a9c790be2d69a/no/pdfs/prp201720180056000dddpdfs.pdf> Se gjerne kapittel 6.3, og spesielt 6.3.2. Her er et utdrag som jeg synes er mest relevant:

«Kravet om supplerende rettsgrunnlag for behandling på grunnlag av artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e reiser to hovedspørsmål. For det første må det avgjøres hva som kan utgjøre et slikt supplerende rettsgrunnlag etter bokstav c og e. For det andre må det tas stilling til hvilke nærmere krav forordningen stiller til innholdet i det supplerende rettsgrunnlaget.

Når det gjelder det første spørsmålet – hva som kan utgjøre et supplerende rettslig grunnlag etter bokstav c og e – kreves det etter ordlyden et «grunnlag» («basis»). Det følger av for talepunkt 41 at «når det i denne forordning vises til et rettslig grunnlag eller et lovgivningsmessig tiltak, krever dette ikke nødvendigvis en regelverksakt vedtatt av et parlament». Etter departementets syn må det legges til grunn at i alle fall lov- og forskriftsbestemmelser kan utgjøre supplerende rettsgrunnlag. Departementet antar at også vedtak fattet i medhold av lov eller forskrift omfattes, ettersom det også i disse tilfellene foreligger et lov- eller forskriftsgrunnlag.

Når det gjelder det andre spørsmålet – hvilke nærmere krav forordningen stiller til innholdet i det supplerende rettslige grunnlaget – må det tas utgangspunkt i ordlyden i artikkel 6 nr. 3. Det følger av ordlyden at «[f]ormålet med behandlingen skal være fastsatt i nevnte rettslige grunnlag eller, når det gjelder behandlingen nevnt i nr. 1 bokstav e), være nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt.» Videre følger det at rettsgrunnlaget «kan inneholde særlige bestemmelser for å tilpasse anvendelsen av reglene i denne forordning», blant annet vilkårene for behandling, hvilken type opplysninger som skal behandles, berørte registre, enhetene som personopplysningene kan utleveres til, og formålene med dette, formålsbegrensning, lagringsperioder samt behandlingsaktiviteter. Endelig følger det at unionsretten eller nasjonal rett «skal oppfylle et mål i allmennhetens interesse og stå i et rimelig forhold til det berettede målet som søkes oppnådd», jf. artikkel 6 nr. 3 siste punktum.

Ordlyden i artikkel 6 nr. 3 sonderer mellom hva det supplerende rettsgrunnlaget «skal» inneholde, og hva rettsgrunnlaget «kan» inneholde. Når det gjelder hva det supplerende rettslige grunnlaget må inneholde, tilsier ordlyden etter departementets syn at forordningen stiller forskjellige krav for henholdsvis bokstav c og e.

For så vidt gjelder bokstav c om rettslige forpliktelser, stilles det krav om at formålet med behandlingen skal være «fastsatt» («determined») i det aktuelle rettsgrunnlaget. At formålet skal være «fastsatt» i det supplerende rettsgrunnlaget, kan etter departementets vurdering ikke leses som at det supplerende rettsgrunnlaget må regulere behandling av personopplysninger uttrykkelig. Særlig i lys av den engelske språkversjonen («determined») synes meningen å være at behandlingsformålet skal være bestemt i det supplerende rettsgrunnlaget. Etter ordlyden synes det derfor å være tilstrekkelig at det supplerende rettsgrunnlaget pålegger den behandlingsansvarlige en rettslig forpliktelse som det er nødvendig å behandle personopplysninger for å oppfylle.

For behandling etter bokstav e kreves det etter ordlyden kun at formålet med behandlingen skal være nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet, noe som kun er en gjentakelse av ordlyden i bokstav e. Det synes derfor å være tilstrekkelig etter ordlyden at det supplerende rettsgrunnlaget gir grunnlag for å utøve myndighet eller å utføre en oppgave i allmennhetens interesse, og at det er nødvendig for den behandlingsansvarlige å behandle personopplysninger for å utøve myndigheten eller utføre oppgaven som følger av det supplerende rettsgrunnlaget.

Samlet sett taler altså ordlyden i artikkel 6 nr. 3 for at det må påvises et supplerende rettsgrunnlag i unionsretten eller nasjonal rett, men at det ikke er nødvendig at det supplerende rettsgrunnlaget uttrykkelig regulerer behandling av personopplysninger. Departementet viser i denne forbindelse også til artikkel 35 nr. 10, hvor det forutsetningsvis fremgår at det rettslige grunnlaget for behandling etter artikkel 6 nr. 1 bokstav c og e ikke behøver å spesifikt regulere behandlingsaktivitetene.

Heller ikke forordningens fortale gir støtte for et ubetinget krav om at behandlingen av personopplysninger må være regulert uttrykkelig i det supplerende rettsgrunnlaget. Fortalepunkt 45 gir uttrykk for at behandlingen i disse tilfellene bør «ha rettslig grunnlag i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett», men at det ikke kreves «en særlig lovbestemmelse for hver enkelt behandling».

Dersom behandlingen av personopplysninger utgjør et inngrep i retten til privatliv etter Grunnloven § 102 eller EMK artikkel 8, kan det imidlertid være nødvendig med et mer spesifikt rettslig grunnlag for behandlingen enn det ordlyden i forordningen kan tilsi. Det følger også uttrykkelig av fortalepunkt 41 at et rettslig grunnlag bør være «tydelig og presist, og anvendelsen av det bør være forutsigbar for personer som omfattes av det, i samsvar med rettspraksisen til Den europeiske unions domstol («Domstolen») og Den europeiske menneskerettighetsdomstol». Med andre ord må forordningens krav om supplerende rettsgrunnlag for behandlingen tolkes og anvendes i tråd med de menneskerettslige kravene til rettsgrunnlag for inngrep i retten til privatliv. Dette innebærer at det må foretas en nærmere vurdering av rettsgrunnlaget og behandlingen, hvor det blant annet må legges vekt på hvor inngripende behandlingen er. Etter omstendighetene kan utfallet av en slik vurdering bli at det kreves et mer spesifikt grunnlag enn det som kan synes å være minimumskravene etter ordlyden i forordningen. Grunnloven § 102 og EMK artikkel 8 behandles nærmere i neste punkt.»

Jeg synes uhl. § 1-3 holder som supplerende rettslig grunnlag. Undervisning i sanntid uten opptak er ikke så inngripende som for eksempel samling av helseopplysninger og jeg ville ikke ha tenkt at kreves et tydelige rettslig grunnlag. Studenten må selvsagt få informasjon om behandling, formålet, rett til å protestere osv.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 61/20**Koronatilpasning av eksamen: Analoge hjelpemidler til skoleeksamen utfases fra studieåret 2020/21**

Alle skoleeksamener for obligatoriske emner skal fra og med høsten 2020 gå med Lovdata som tillatt hjelpemiddel. I planleggingen av Lovdata på eksamen har det vært lagt opp til at studentene også skulle kunne ha med seg lovsamlinger og enkelte andre analoge hjelpemidler, se sak 58/20 som blir behandlet tidligere på dagsorden.

Fakultetet har en høyt prioritert målsetning om å kunne avholde skoleeksamener til ordinære eksamener fra høsten 2020, slik at vi får en prøvingsform som er i samsvar med vår studieplan og som medfører at vi kan sette karakterer A-F som vurderingsuttrykk. Det er fortsatt usikkert om fakultetet kan gjennomføre skoleeksamener på obligatoriske emner neste studieår, og det er særlig smittevern hensyn som gjør seg gjeldende som eventuelle hindre.

De smittevernbegrensninger som gjelder i forbindelse med Korona-situasjonen, kan medføre at det blir vanskelig å gjennomføre bokkontroller for eksamener med så mange studenter som vi har på våre obligatoriske emner. Studentene vil lett samles i store, tette grupper mens kontrollen pågår, noe som det neppe er mulig å unngå med den infrastrukturen vi har til rådighet for eksamensavvikling. For det andre gjelder det kontrollørens kontakt med alle bøker: vi måtte eventuelt sprite mellom hver kontroll, og det er i praksis ikke gjennomførbart uten å risikere at bøkene blir sølt til. Alternativet er hansker som må skiftes mellom hver kontroll. Dette er en omfattende prosess som ikke minst tidsmessig vil vise seg ugjennomførbar i praksis for store kull.

På denne bakgrunnen vil fakultetet sette fram forslag om at analoge hjelpemidler utfases til alle skoleeksamener hvor fra og med studieåret 2020/21. Fakultetet er innforstått med at studentene nok ville ha foretrukket å ha med analoge hjelpemidler, men vi mener at det er nødvendig å gjøre dette tiltaket for å øke sannsynligheten for at vi i det hele tatt får gjennomført skoleeksamener. Og så lenge vedtaket om dette kommer før emnestart vil alle studenter kunne rette sine eksamensforberedelser inn mot de digitale hjelpemidlene som kan brukes. Dessuten er det slik at alle studentene fortsatt vil ha like rammevilkår på eksamen selv om rammevilkårene er noe endret.

Vi foreslår at tiltaket settes i verk for hele studieåret 2020/2021, og at Studieutvalget tar en fornyet vurdering av dette om ett år fra nå basert på de erfaringene som er hentet inn.

Forslaget gjelder bare for emner som har Lovdata som hjelpemiddel på eksamen. Det gjelder altså obligatoriske emner og for de spesialemner der det er særlig bestemt at Lovdata skal brukes som hjelpemiddel på eksamen, se sak 58/20.

Vedtaksforslag:

Analoge hjelpemidler utfases til alle skoleeksamener fra og med studieåret 2020/21 for de emner hvor Lovdata anvendes om hjelpemiddel på eksamen. Utfyllende regler og alle emnebeskrivelser oppdateres i overensstemmelse med dette.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 62/20

JUS241 Strafferett. Ordgrense på eksamen.

Emneansvarlige, Jørn Jacobsen og Erling Johannes Husabø ber om at det vedtas en ordgrense for eksamen i JUS241 Strafferett, gjeldende fra og med ordinær eksamen H20. Ordgrensen settes til 4 500 ord.

Forslag til vedtak:

I emnebeskrivelsen for JUS241 Strafferett gjøres slik tilføyelse i avsnittet «Vurderingsformer», merket med fet skrift, gjeldende fra studieåret 20/21:

Etter kurset avlegges 6 timers digital skoleeksamen **med absolutt ordgrense på 4 500 ord.**

Informasjon om digital eksamen finner du her: <http://www.uib.no/utdanning/86719/digital-eksamen#>.

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 63/20**Eksterne fagfeller: Mandat for 2020/2021**

[«Eksterne fagfeller» erstatter og overlapper i stor grad med det vi kjenner som «programsensorer».]

Ifølge retningslinjer for eksterne fagfeller ved Universitetet i Bergen skal programstyret gi de eksterne fagfellene en årlig bestilling på hvilke sider ved studietilbudet som ønskes vurdert¹². Ved vårt fakultet er det Studieutvalget som er programutvalg. Fagfellenes vurdering inngår i det kontinuerlige og periodiske kvalitetsarbeidet gjennom årlig rapportering til programstyret.

Studiedekan og studieadministrasjon vil foreslå at *eksamen* blir hovedtemaet i bestillingen til sensorene for 2020, eller eventuelt for 2021 dersom sensorene ikke har kapasitet til å gjøre arbeidet ferdig innen utgangen av 2020.

De formelle kravene til eksamen er først og fremst regulert i Universitets- og høyskoleloven § 3-9, som fastsetter at «[u]niversiteter ... skal sørge for at kandidatens kunnskaper og ferdigheter blir prøvet og vurdert på en upartisk og faglig betryggende måte». De kunnskapene og ferdighetene, samt den generelle kompetansen, som våre utdannede kandidater skal ha, følger av læringsutbyttebeskrivelsen, for programmet, som igjen er underlagt kvalifikasjonskravene i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk. Disse kvalifikasjonene skal studentene tilegne seg gjennom de ulike emnene, og i den enkelte emnebeskrivelsen er det angitt hvilke kunnskaper, ferdigheter og kompetanse studentene skal ha oppnådd når de har bestått prøving i emnet.

I den pedagogiske litteraturen blir det understreket av det i et emne eller et program bør være godt samsvar mellom læringsutbyttebeskrivelsene, undervisningsformene og vurderingsformen. Dette kalles “constructive alignment” eller meningsfylt samsvar (jfr. Biggs, Biggs, J. B. (2011). *Teaching for quality learning at university: What the student does*. McGraw-hill education, UK). I den pedagogiske litteraturen har det også vært trukket frem at manglende samsvar mellom eksamen og læringsmål, eller undervisningsopplegget ellers, kan medføre at eksamen virker som en uoffisiell eller skult studieplan (L. S. Wilhelmsen, *Juridisk fagdidaktikk* s. 124–125). Med det mener man at studentene vil innrette studiene etter det de forventer blir testet på eksamen, og at disse forventningene fester seg ved at studentene merker seg tendenser i hva som har blitt testet på eksamen i tidligere år. Dersom eksamen på et emne for eksempel har en tendens til bare å prøve enkelte deler av læringsmålene, er det fare for at studentene utelukkende leser seg opp på disse delene og ikke på emnet som helhet.

Vi ønsker å invitere sensorene til å undersøke, så langt det lar seg gjøre i praksis, om det er en god sammenheng mellom læringsmål og prøving på vårt studieprogram. Vi foreslår å gi denne bestillingen til sensorene:

Er det samsvar mellom emnenes beskrivelse av studentenes kvalifikasjoner ved avslutningen av emne (læringsutbytte) og eksamensoppgavene som blir gitt?

Vi ber sensorene evaluere eksamensoppgaver og sensorveiledninger opp mot det enkelte emnes læringsutbyttebeskrivelse. Sensorene må da gjennomgå eksamener og sensorveiledninger over ganske mange år i de emnene som blir vurdert. De må også se hen til om det er deler av læringsutbyttet som blir prøvd og sertifisert gjennom det obligatoriske arbeidet i emnet.

I arbeidet kan sensorene selv i samråd med studiedekanen velge ut fire emner på 1.-4. studieår, under følgende forutsetninger:

¹² https://www.uib.no/sites/w3.uib.no/files/attachments/uibs_kvalitetssystem- systembeskrivelse.pdf

Emnene må ha skoleeksamen

Emnene må videreføres på ny studieordning

Forprøvene skal ikke vurderes

Studiedekan og sensorene blir sammen enige om hvor mange års eksamener og veiledninger som skal gjennomgås for hvert emne

Fakultetet skaffer til veie alt skriftlig materiale som sensorene trenger for å gjennomføre vurderingen

[Tilbake til saklisten](#)

Sak 64/20**Søknader om forskningstermin H21 og V22**

Behandlet i Forskningsutvalget den 14. mai som sak 15/20. FU fattet slikt vedtak:

15/20 Søknader om forskningstermin

FU ber om at de administrative rutinene for innhenting av rapport fra tidligere forskningsterminer iverksettes i tråd med fakultetsstyrets vedtak fra 2018. Søkerne bør også orienteres om FUs retningslinjer for rangering av søknader i utlysningen. Det er i år få søknader om forskningstermin. Normaluttaket må forventes å være 7 årsverk. Denne gangen er det tale om 3 årsverk til sammen. Av denne grunn anser ikke FU at det er nødvendig med samme grad av rangering som ellers. FU mener søknadene kan inndeles i følgende to grupper:

1. Ernst Nordtveit og Jørgen Aall
2. Henriette Sinding Aasen og Ingunn Myklebust

Rangeringsgrunnlaget fremgår av eget notat vedlagt protokollen.

Dette er søkerne:

Søker	Omsøkt periode	Datoer	Varighet
Ingunn Elise Myklebust	H21 og V22	01.08.21-01.08.22	12 mnd
Jørgen Aall	H21	01.07.21-31.12.21	6 mnd
Henriette Sinding Aasen	H21	01.06.21-01.01.22	6 mnd
Ernst Nordtveit	H21 og V22	01.08.21-31.07.22	12 mnd

Studieutvalget skal også gi sin innstilling til styret i saken.

Fra søknadene går følgende fram om undervisningspliktene:

Ingunn Myklebust:

Tingsrett: (kursansvar) Etter avtale med Torgeir Kielland (05.05), vil han gjerne steppe inn som kursansvarleg i Tingsrett og Immaterialrett, 2021-22. Kven som skal ha ansvaret for dette nye kurset er uansett eit tema for diskusjon, og det er naturleg at nokon frå immaterialrettsmiljøet deler eit slikt ansvar med meg og Ernst Nordtveit, som saman har hatt ansvaret for Tingsrett dei siste åra. Eg er elles klar over at både eg og Nordtveit søkjer om forskingsfri for H-2021 til H-2022, og vi stiller oss difor til disposisjon for å ha førelesingar dersom dette er ønskjeleg for å få kabalen til å gå opp. Sigrid E Schütz vil også kunne ta einskilde førelesingar ved behov (avtale 05.05).

Dei siste åra har det ikkje vore vanskeleg å finne folk til storgruppeundervisinga i Tingsrett, så det tenkjer eg at den som har kursansvaret klarer å ordne.

Planrett: (kursansvar) Etter avtale med Sigrid E Schütz (05.05) vil ho ta kursansvaret for Planrett åleine i den perioda eg har forskingsfri. Vi blir samde oss imellom om eg likevel tek noko av førelesingane også her, men at ho har hovudansvaret og forestår eksamensavviklinga osb.

Kommunalrett: (kursansvar) Etter avtale med Roald Hopsnes (05.05) vil han ta kursansvaret i Kommunalrett, og så langt det er i tråd med andre oppgåver han elles blir pålagt, kan han både leie, undervise og vidareutvikle kurset i Kommunalrett.

Studiedekan og studieadministrasjon vil påpeke at de to spesialemnene synes å være tilfredsstillende ivaretatt.

Når det gjelder emneansvaret i det nye emnet i Tings- og immaterialret, som går første gang våren 2022, så bør det helst ha mer enn én emneansvarlig. Studiedekan har fått avklart at Tore Lunde kan gå inn som emneansvarlig sammen med Torger Kielland. Myklebust må være forberedt på å bidra i planleggingen av emnet.

H21 går dagens kurs JUS124 Tingsrett, og også det emnet må ha en emneansvarlig. Studiedekan får fått avklart at Sigrid Eskeland Schütz er villig til å ta det ansvaret. Myklebust er innforstått med at hun etter behov må bidra som foreleser og eventuelt til andre oppgaver.

Jørgen Aall har ikke kommentert hvordan hans undervisningsplikter skal dekkes.

Han har emneansvar for JUS135 Rettsstat og menneskerettigheter, det starter vanligvis opp i begynnelsen av desember (søknaden gjelder høstsemesteret 21). Det må sikres at emnet planlegges og klargjøres for slik oppstart.

Emnet starter opp i desember 21 med forelesninger. Det må utpekes en underviser til å ta disse forelesningene dersom Aall ikke kan ta dem selv. Administrativt ansvarlig for tredje studieår anser at det kan gå greit uten emneansvarlig til stede, men han må være tilgjengelig for enkelte ting – for eksempel å bekrefte forslag til timeplan i september. Det er videre av betydning at «noen» har ansvar for kontinuasjonseksamen i august 2021; tidspunktet er i den omsøkte perioden.

Henriette Sinding Aasen:

Jeg søker fritak for undervisningen høsten 2021, det vil si forelesninger, veiledning og sensur på kurset Jus 276-2-C (Human rights and welfare policies). Jeg ber om at prof Sigrun Skogly kan kontaktes med tanke på å ta denne undervisningen.

Jeg legger til grunn at undervisning våren 2022 ikke berøres, gitt at jeg kan starte forskningsterminen 1.6.2021, slik at jeg kan undervise i januar 2022 på kurset Jus 250-2-D (velferdsrett) og fellesundervisningen i helserett Juss/Med.fak (nytt emne med oppstart i januar 2021).

For emnet som berøres høsten 21 – JUS276-2-C – må Sinding Aasen selv avklare med vikar, eventuelt be om at emnet legges «på is» et år.

For emnet som planlegges sammen med MED, legger vi til grunn at det går første gang V21, sånn at det vil være etablert og antakelig greit slik Sinding Aasen legger til grunn.

Ernst Nordtveit:

Eg er medansvarleg for JUS124 Tingsrett og har fagansvaret for JUS271-2-C International and Comparative Energy and Climate law.

Tingsrett kan kanskje bli eit problem, men eg reknar med at med samarbeid med den andre fagansvarlege, Ingunn Myklebust, bør det kunne gå bra. Det er også etter kvart ein god del andre som kan ta deler av undervisninga, både ved eige fakultet og ved HVL. Det vil også vera svært viktig av omsyn til det nye kurset i Tingsrett/immaterialrett å få eit nytt læremiddel.

Det siste faget tenkjer eg at Ignacio Herrera Anchustegui kan ta fagansvaret. Han vil også kunne ta undervisninga, eventuelt saman med Tina Soleiman Hunter frå Aberdeen som pleier å undervisa deler av kurset.

Med hensyn til spesialeemnet: Her bør Nordtveit selv avklare med vikar, eventuelt be om at emnet legges på is.

Med hensyn til JUS124 Tingsrett og det nye Tings- og immaterialrettsemnet: Det vises til avsnittet om dette emnet i merknaden til Ingunn Myklebust sin søknad. Også Nordtveit må være forberedt på å bidra som foreleser eller på andre måter.

Forslag til vedtak:

1. Myklebust: Studieutvalget mener at undervisningsbehovene skal kunne dekkes selv om Myklebust innvilges forskningstermin som omsøkt. Forskningstermin bør bare innvilges på de betingelsene om undervisningsbehov i tingsrett og tings- og immaterialrett som er nevnt i saksforelegget.
2. Aall: Studieutvalget mener at undervisningsbehovene skal kunne dekkes selv om Aall innvilges forskningstermin som omsøkt. Forskningstermin bør bare innvilges på de betingelsene om undervisningsbehov i rettsstat- menneskerettigheter som er nevnt i saksforelegget.
3. Sinding Aasen: Studieutvalget mener at undervisningsbehovene skal kunne dekkes selv om Aasen innvilges forskningstermin som omsøkt. Hun bør selv skaffe vikar for spesialeemnet JUS276-2-C, eller be om at det legges på is.
4. Nordtveit: Studieutvalget mener at undervisningsbehovene skal kunne dekkes selv om Nordtveit innvilges forskningstermin som omsøkt. Forskningstermin bør bare innvilges på de betingelsene om undervisningsbehov i tingsrett og tings- og immaterialrett som er nevnt i saksforelegget.

[Tilbake til saklisten](#)